

Op safari door
de supermarkt
met Teun van
de Keuken

Zie pagina 23

Martin Michael
Driessen
over de dood
9

Ontroerend verhaal
voor sinterklaastijd
19

Tim Kamps over
opgroeien in
een commune
8

Vogelsprookje
met roodborstje
in de hoofdrol
26

Ook verschenen:

BKJunior

Met o.a. de leukste sinterklaasboeken

XXXX SPUL

JERZY GAWRONSKI & PETER KRANENDONK

Beeldatlas
van meer
dan 15.000
archeologische
Noord/Zuidlijn vondsten

www.daharmonie.nl In de boekhandel € 79,50

LOSSE DELEN

REDACTIONEEL

Kort en krachtig

Als fervent treinlezer hoop ik dat mijn medereizigers zich ook even losrukken van hun telefoon en niet in de verleiding komen om halverwege de reis nog even bij vrouwlief te informeren naar de boodschappen. Het enige nadeel van lezen in de trein is het gegeven dat ik regelmatig Utrecht Centraal

nader en halverwege een hoofdstuk mijn boek dichtsla, met als gevolg dat het op de terugweg altijd even duurt voordat ik weer helemaal in het verhaal zit. Collega Ezra bood mij de simpele, maar effectieve oplossing: lees een verhalenbundel. Je neemt in een relatief korte periode een afgerond verhaal tot je en stapt ook nog eens met een voldaan gevoel de trein uit, een win-winsituatie.

Voor ons een goed moment om in deze editie van de *Boekenkrant* extra aandacht te besteden aan het korte verhaal, een veelzijdig genre dat volgens ons veel meer aandacht verdient. Zo spreken we met Martin Michael Driessen over zijn nieuwe bundel *Mijn eerste moord en andere verhalen* (p. 9), waarin de dood, zoals de titel al doet vermoeden, een grote rol speelt. Daarnaast grasduinde Ezra zelf door het meeste recente aanbod van verhalenbundels en koos daar haar favorieten van dit moment uit (p. 5).

Hopelijk laten we u met deze tips ook warmlopen voor dit genre, of u nu een treinlezer bent of niet!

Nicole van der Elst, *Eindredacteur Boekenkrant*
nicole@boekenkrant.com

OOK VERSCHENEN

AANBIEDING

Wil jij een abonnement op de *Boekenkrant* of een van de specials?

Blader gauw door naar de bon op pagina 36!

BOEKENKRANT

NIEUWS

+++ Uitgeverij Prometheus heeft de vertaalrechten bemachtigd van *Milkman* van **Anna Burns**. Halverwege oktober won de Ierse schrijfster de Man Booker Prize 2018 met haar boek over een mysterieuze ontmoeting tussen **Middelste Zus** en **Melkboer**.

De jury was vooral lovend over de originaliteit van het verhaal. *Melkboer* zal halverwege februari in het Nederlands verschijnen. +++ Samen met haar 86-jarige moeder **Beatrice Eckhaus-Leyh**

heeft actrice **Gwen Eckhaus** 'Stichting Kind & communicatie' opgericht. De stichting gaat 'makkelijke' kinderboeken uitbrengen over 'moeilijke' onderwerpen, met als doel emotionele ontwikkeling van het kind te ondersteunen en het te helpen bij het verwerken van **grote gebeurtenissen**. Het eerste boek *Marathon en Liefje*

waarin scheiden centraal staat, is reeds verschenen. +++ De **Jan Wolkers Prijs**, de jaarlijkse prijs voor het beste Nederlandse natuurboek, is gewonnen door **Menno Schilthuis** met zijn boek *Darwin in de stad*.

Dankzij de Boekenweek in maart met als thema 'Natuur', werd de jury dit jaar **overspoeld** met natuurboeken. Volgens de jury staat Schilthuizens boek 'boordevol informatie' over het aanpassingsvermogen van de natuur in de stad. +++ De genomineerde boeken voor de **NS Publieksprijs 2018** zijn bekend! Tot en met woensdag 21 november kan er gestemd worden op de volgende titels: *Dagboek van een getuige* van **Astrid Holleeder**, *De heilige Rita* van **Tommy Wieringa**, *Het beste dat we hebben* van **Griet Op de Beeck**, *Nazomer* van **Esther Verhoef**, *Stromboli* van **Saskia Noort** en *Zolang er leven is* van **Hendrik Groen**. Welk boek heeft jou dit jaar omvergeblazen? +++ Altijd al **gedroomd** van een eigen boekhandel? De **kinderboekenwinkel** aan de **Rozengracht** in Amsterdam staat te koop!

Uitgeverij **De Wakkere Muis**, die op dit moment de winkel runt, wil zich primair gaan richten op de **kernactiviteiten** van de uitgeverij. De uitgever zoekt een nieuwe eigenaar met **hart** voor kinderboeken, die de boekhandel wil overnemen. +++ Eindredacteur **Nicole van der Elst** noemde *Vaderland* van **Fernando Aramburu** op de redactie een van de mooiste boeken die ze dit jaar voor de *Boekenkrant* las. Ze is niet de enige, want **HBO Europa** komt met een achtdelige dramaserie gebaseerd op de **Spaanse bestseller**. De opnamen beginnen in het voorjaar van 2019 in **Baskenland** en naar verwachting zal de serie in 2020 in première gaan. +++

Uitgeverij **De Wakkere Muis**, die op dit moment de winkel runt, wil zich primair gaan richten op de **kernactiviteiten** van de uitgeverij. De uitgever zoekt een nieuwe eigenaar met **hart** voor kinderboeken, die de boekhandel wil overnemen. +++ Eindredacteur **Nicole van der Elst** noemde *Vaderland* van **Fernando Aramburu** op de redactie een van de mooiste boeken die ze dit jaar voor de *Boekenkrant* las. Ze is niet de enige, want **HBO Europa** komt met een achtdelige dramaserie gebaseerd op de **Spaanse bestseller**. De opnamen beginnen in het voorjaar van 2019 in **Baskenland** en naar verwachting zal de serie in 2020 in première gaan. +++

INHOUD

LITERATUUR

Marcel Vaarmijer, <i>Wolkenjager</i>	3
Marion Poschmann, <i>De pijnboomeilanden</i>	4
Johan de Boose, <i>Het vloekhout</i>	4
Verhalenbundels	5
Aminatta Forna, <i>De paradox van geluk</i>	7
Tim Kamps, <i>De verschrikkelijke jaren tachtig</i>	8
Reinier Bresser, <i>Strandvogel</i>	8
Martin Michael Driessen, <i>Mijn eerste moord en andere verhalen</i>	9

SPANNING

Yvonne Franssen, <i>Schaduw</i>	12
Alison Belsham, <i>De tattooverzamerlaar</i>	12
Alexander van Ketwich, <i>Het pact</i>	13

JEUGD

YA-wereldklassiekers	17
Marieke Nijkamp & Corinne Duyvis, <i>Het juiste spoor</i>	19
Bart van Nuffelen, <i>Het geheim van Sinterklaas</i>	19

NON-FICTIE

Teun van de Keuken, <i>De supermarktsurvivalgids</i>	23
Ellen ter Gast, <i>De dappere kijker</i>	25
Rob Chrispijn, <i>Paddenstoelengeluk</i>	25
Stephen Moss, <i>Het roodborstje</i>	26
Lisa Appignanesi, <i>Alledaagse waanzin</i>	26
Onno en Charlotte Kleyn, <i>Luilekkerland</i>	27

STRIPS

Brecht Evens, <i>Het amusement</i>	31
Hans van Oudenaarden, <i>Rhonda 3. Route 66</i>	31

TOP 30

De bestverkochte boeken in Nederland	32
De bestverkochte boeken in Vlaanderen	33

BOEKHANDEL

Agenda	34
Boekhandelsinterview	34
Mijn favoriete boekhandel	34
Deze boekhandels verspreiden de <i>Boekenkrant</i>	35

VOOR DE LEZER

Lezersadvies	37
Win een boek	37
Colofon	37

BOEKENKRANT

ERWIN SUVAAL

www.cviioontwerp.nl

INTERVIEW

Vier mogelijke levens

Marcel Vaarmeijer verweeft in zijn meest recente roman op een bijzondere manier het levensverhaal van zijn moeder. Aan de hand van haar vier grote liefdes onderzoekt hij daarin het leven dat zij met hen had kunnen hebben.

Door Nicole van der Elst

Zijn nieuwe roman *Wolkenjager* is niet het eerste boek dat is gebaseerd op het leven van Vaarmeijers moeder, want eerder verschenen al *Voor wie ik heb liefgehad* en *Heelmeester*. Hij

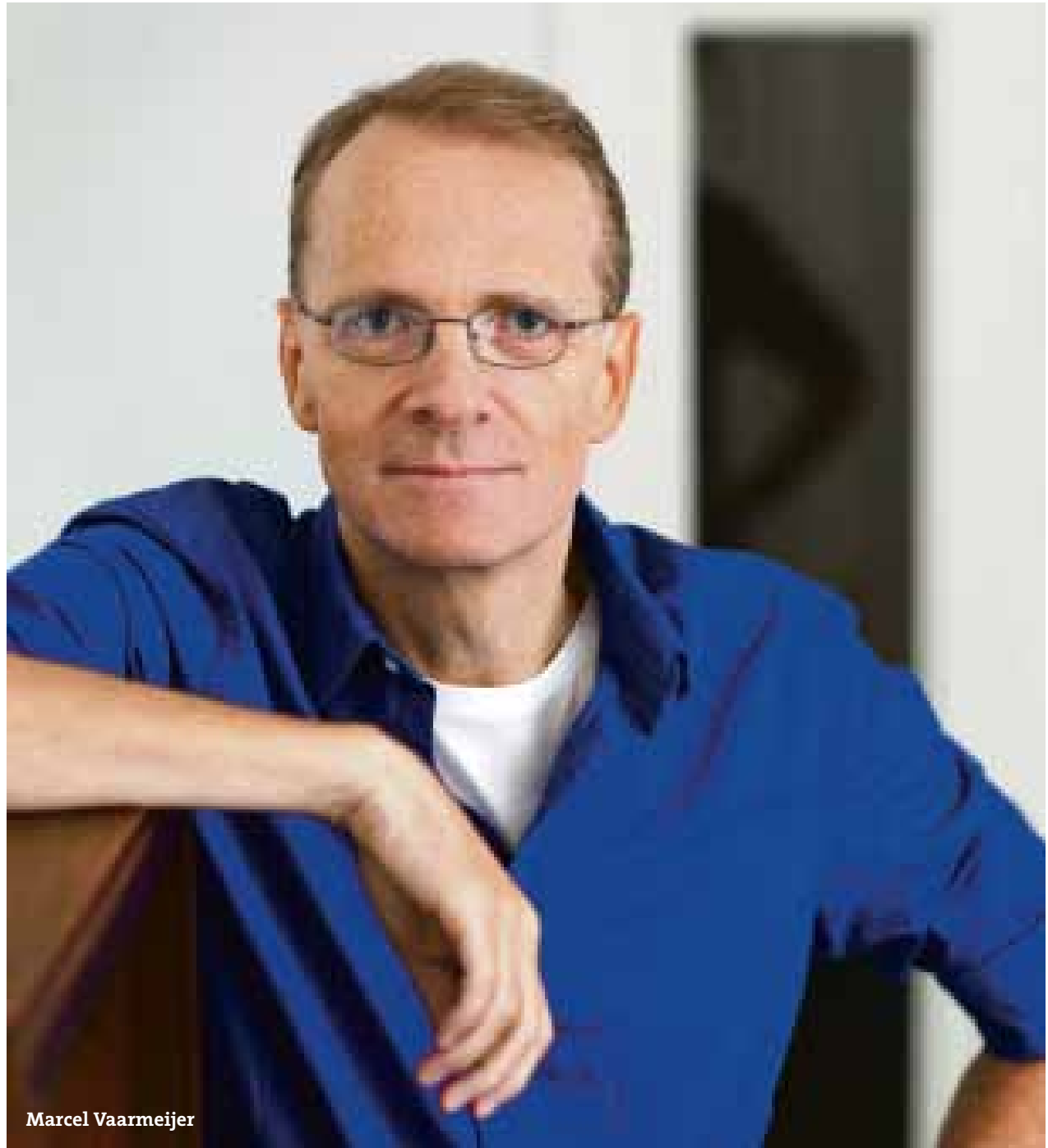
vertelt dat het bij het schrijven van *Voor wie ik heb liefgehad*, waarin zijn moeder aan de hand van dagboekfragmenten terugkijkt op haar leven voor, tijdens en na de Tweede Wereldoorlog, niet meteen duidelijk was dat het verhaal zou uitgroeien tot een serie. Dat idee begon vorm te krijgen toen hij nadacht over de vier belangrijke mannen in het leven van zijn moeder. 'Wat als ze niet voor mijn vader had gekozen? Dan had ze een heel ander leven geleid en zich ook heel anders ontwikkeld,' legt Vaarmeijer uit.

Dit gegeven vertaalde hij naar een romanreeks, waarin *Voor wie ik heb liefgehad* wordt opgevolgd door vier spin-off delen waarin telkens een andere geliefde centraal staat. Bijzonder is dat in deze vier boeken niet Louise Veldman, het personage dat hij baseerde op zijn moeder, centraal staat, maar steeds een van de kinderen die voortkomt uit de desbetreffende relatie.

In *Wolkenjager* is Louise getrouwd met Thomas Foster, een kapitein in het Amerikaanse leger. Dochter Eden is het hoofdpersonage en groeit op in de jaren zestig. Op jonge leeftijd wordt ze door haar oom en vader klaargestoomd om een invasie van de Russen af te slaan, omdat er volgens hen een grote roeping op haar leven rust. Haar vader leert Eden bijvoorbeeld om te overleven in de natuur, terwijl oom Fritz een kundig helikopter- en straaljagerpilot van haar maakt.

Eden gaat op haar achttiende bij de marine werken, waar ze piloot wordt. Haar moeder typeert haar als een held, maar Vaarmeijer legt uit wat haar drijft: 'Ze wil het kwaad in de wereld bestrijden, maar ze wil dit doen zonder mensen pijn te doen. Een goed voorbeeld is dat ze het niet over haar hart kan verkrijgen om iemand dood te schieten, daarom mikt ze altijd op iemands armen of benen.'

Wat direct opvalt is de stijl van het boek. Grote thema's als oorlog en racisme komen voorbij, maar deze worden voortdurend afgewisseld

Marcel Vaarmeijer

INEKE OOSTVEEN

met de nodige humor. 'Zo is het leven en ik kies er dan ook voor om feitelijke gebeurtenissen af te wisselen met meer humorvolle stukken. Ik kan niet zonder een lach in mijn boe-

Marcel Vaarmeijer, *Wolkenjager*, Uitgeverij Luitingh-Sijthoff, 332 pagina's (€ 19,99)

ken,' vertelt Vaarmeijer. Hij gelooft dat lezers wel degelijk in staat zijn om door de luchtige stukken heen te kijken en daardoor ook oog hebben voor de serieuze thema's in het boek. 'Wanneer Eden bijvoorbeeld opmerkt dat de vader van een van haar bruine vrienden een prothese draagt, vindt ze het vreemd dat hij een wit kunstbeen heeft,' geeft de auteur als voorbeeld. Of zoals ze het zelf verwoordt: 'Een bruine soldaat moet een bruin been hebben.' De wijze waarop ze dit probleem uiteindelijk oplost, is uiterst humoristisch, maar tegelijkertijd wordt hiermee ook het verschil tussen de bevolkingsgroepen in Amerika aangestipt.

Als ik vraag of hij op de goede weg is om het levensverhaal van zijn moeder te vertellen, is de auteur duidelijk. 'Voor nu is het goed, maar het verhaal van mijn moeder moet ook nog op een andere manier verteld worden.' Vaarmeijer gaat hiervoor het laatste deel van de serie gebruiken, waarin hijzelf als het personage Oscar de relatie van zijn ouders

'Ik kan niet zonder een lach in mijn boeken.'

beschrijft. Hij vergelijkt dit proces met iemand die aan de rand van een zwembad zit. 'Eerst durf je alleen nog maar met een lichaamsdeel in het water, maar uiteindelijk ga je steeds een beetje verder. Eerst tot je knieën, daarna tot je middel, net zolang tot dat je helemaal kopje onder bent.' De auteur gelooft dat je nooit precies weet wanneer je er klaar voor bent om het verhaal van een van je ouders op te tekenen. Als voorbeeld noemt hij Alfred Birney, die dit met *De tolk van Java* pas op vijftienjarige leeftijd kon, terwijl Murat Isik met *Wees onzichtbaar* deze stap al veel eerder zette. 'Er zijn genoeg feitelijke gebeurtenissen uit het leven van mijn moeder die ik zou kunnen vertellen, maar ik moet eerst goed op een rijtje hebben wat ik wel en niet wil delen. Sommige dingen houd ik liever voor mijzelf.'

LITERATUUR

RECENSIE

De reis ernaartoe

Een zonderlinge Duitse wetenschapper en een jonge suïcidale Japanner reizen samen door het land van de rijzende zon, ieder met een eigen bestemming. In *De pijnboomeilanden* combineert Marion Poschmann op een mooie manier filosofie, humor en Japanse poëzie met een reisverhaal.

Door Mieke van Meer

Gilbert Silvester, onderzoeker van baarden, is er na een droom van overtuigd dat zijn echtgenote hem bedriegt. Hij stapt op de eerste de beste intercontinentale vlucht en belandt in Japan. Op het station ontmoet hij Yosa, een jongeman met een opplaksikje. Deze wil zich voor de trein werpen, omdat hij bang is niet te slagen voor zijn examens. Gilbert weet Yosa te overreden 'dat er een betere plek bestond voor zijn voornemen'. En zo worden ze reisgenoten. Yosa gebruikt als handboek *The complete manual of suicide* en Gilbert de verhalen van de Japanse haiku-meester Basho, die naar het noorden van Japan reist om 'al het wereldse achter zich te laten' en 'zich van de maatschappij af te keren om zijn poëtische visie te volgen, een frisse blik op de wereld te ontwikkelen. (...) Hij verlangt naar de maan boven Matsushima. Matsushima, mooiste plek van Japan, baai van de pijnboomeilanden.' Wie ooit een boek van hem las,

Marion Poschmann, *De pijnboomeilanden*, vertaling: Annemarie Vlamming, uitgeverij Ambo/Anthos, 176 pagina's (€ 19,99)

Marion Poschmann

HEIKE STEINWEG

ziet ongetwijfeld Murakami-achtige elementen terug in *De pijnboomeilanden*. Niet alleen de setting in Japan en de typisch Japanse gewoonten komen overeen, ook de zonderlinge eenzame mannen, de diepzinnige gedachten en de gebeurtenissen waarvan je nooit helemaal zeker weet of het dromen zijn of de werkelijkheid, doen sterk denken aan het werk van Murakami. Marion Poschmann weet wel raad

met deze magisch-realistische elementen, zonder dat het zwaar wordt. Dat komt onder andere door haar heldere schrijfstijl, waarin ze humor afwisselt met poëtische beschrijvingen: 'Hij naderde Matsushima niet zozeer reizend als wel glijdend of sluipend, slakkensloot tastend voortbewegend, wolkengezapig aan glibberend.' *De pijnboomeilanden* is maar een kort verhaal. Om alle diepzinnigheid te kunnen doorgronden moet je het boek eigenlijk een tweede keer lezen. 'Deze reis, die als doel had afstand te nemen van en toenadering te

zoeken tot, was niets anders dan de concentratie op de ruimte die daarvoor ontstond.' Voor Gilbert Silvester blijkt de reis belangrijker dan de bestemming. En deze boeddhistische wijsheid is ook volledig van toepassing op Poschmanns verhaal met een open einde. Of Gilbert en zijn vrouw weer bij elkaar komen blijft de vraag, maar 'Mathilda, liefste, (...) We zien elkaar in Tokio. Het is allemaal doodeenvoudig, kom naar mij toe in Japan. De bladeren beginnen te verkleuren.'

RECENSIE

Wat als een stuk hout kon denken?

In *Het Vloekhout* laat de Vlamming Johan de Boose een vervloekt stuk hout zijn blik op de geschiedenis werpen. Het hout neemt de lezer mee naar bijzondere gebeurtenissen en de meest invloedrijke personen die ooit voet op aarde hebben gezet.

Door Nora van Ouwkerk

De tocht begint in Palestina, waar het vloekhout wordt gekapt om te dienen als het kruis voor de veroordeelde profeet Jesjoea: 'De cirkel is rond. Hij komt in mijn armen ster-

ven. De boom waaronder hij met geweld is verwekt, is de boom waaraan hij door geweld sterft. Niemand anders heeft zo'n nauwe band met deze jongen als ik.' Het geniale plot van *Het Vloekhout* ontvouwt zich verder als een toneelmeester het hout meeneemt. Na verloop van tijd komt het terecht bij orthodoxe monniken in Rusland, die het omtoveren tot een prachtig icoon waarop de moeder van Jesjoea, Maryam, is afgebeeld: 'Al met al wil ik nu niet te veel tobben en ben ik vooral trots op mezelf. Dit zou je moeten zien, Jesjoea: het is niet echt je moedertje, maar wat een tatoeage!' De Boose heeft het stuk hout in *Het Vloekhout* een stem en een bewustzijn gegeven. Hierdoor kan het, door alle eeuwen heen, reflecteren op de handelingen van de mens. De

scherpe observaties van het hout maken het verhaal verrassend. Zo constateert hij dat er in alle tijden nieuwe dingen gebeuren, maar dat mensen altijd al doordrongen zijn van kwaad. Als zijn eigenaar een aanslag van een stel dieven niet overleeft, ziet het hout het niet meer zitten: 'Mijn waarde heeft me het leven gered, maar ze heeft me tegelijk opnieuw een trouwe meester gekost. De chique koets rijdt ratelend naar een nieuw doel, maar ik wil geen nieuw doel, ik wil niets meer, ik wil niets meer te maken hebben met de mensheid.' Die verlossing komt vele eeuwen later als het hout meegaat op expeditie naar de ruimte en voor de allerlaatste keer transformeert: 'Ooit gaf ik schaduw en troost aan mensen, nu vlieg ik door de ruimte. (...)

Het geniale plot ontvouwt zich als een toneelmeester het hout meeneemt.

Voor het eerst ben ik vrij, ik behoor niemand toe, ik ben geen mascotte (...) gewoon een oude plank, aangekleemde moleculen in een lege, zonbeschenen, overvolle nacht, een onogelijk objectje tussen triljoenen andere onogelijke objectjes.' Met zulke bovengemiddelde zinnen maakt De Boose van *Het Vloekhout* een grote literaire reis.

Johan de Boose, *Het Vloekhout*, Uitgeverij De Bezige Bij, 216 pagina's (€ 21,99)

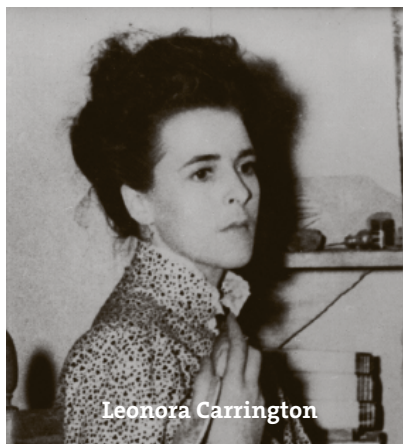
Goed verhaal, lekker kort

Het korte verhaal is het ondergeschoven kindje van de literatuur, afgaande op de verkoopcijfers van de gemiddelde verhalenbundel. Onterecht, want in tijden van drukte en haast heeft het korte verhaal ons juist veel te bieden. De *Boekenkrant* licht er vier recent verschenen verhalenbundels uit. Ook geschikt voor mensen zónder haast, overigens. Door **Ezra Hakze**

Merijn de Boer

CHANTAL HEIJNEN

Leonora Carrington

Harm Hendrik ten Napel

IRWAN DROOG

Selahattin Demirtaş

Je kunt een artikel over verschillende verhalenbundels niet beginnen, zonder eerst een misverstand weg te nemen. Het is namelijk een bekend bezwaar dat korte verhalen onbevredigend zijn: zodra je er lekker inzit, is het alweer klaar. Dit bezwaar is gebaseerd op een misverstand, want een goed kort heeft helemaal geen lange aanloop nodig, zoals sommige romans.

DE GEUR VAN MILJOENEN

Kijk bijvoorbeeld eens naar de opening van het verhaal 'Uit liefde voor Vestdijk', uit de bundel *De geur van miljoenen* van Merijn de Boer: 'Ooit heb ik in een paar jaar tijd bijna alle Vestdijks gelezen. Ik deed dat samen met een vrouw met wie ik nu getrouwd zou kunnen zijn.' Slechts twee zinnen heeft De Boer nodig om je in het verhaal te trekken. Want waarom zou iemand zo gek zijn om alles van Vestdijk te lezen (voor de duidelijkheid: dat zijn circa 200 boeken)? En hoezo trouwde hij niet met die vrouw?

In het verhaal zoekt de hoofdpersoon

via een advertentie naar een metgezel om alle boeken van Vestdijk mee te lezen. Iedereen vat de advertentie op als een contactadvertentie, maar de man houdt vol dat hij enkel een leespartner zoekt, hoewel zijn signalen het tegendeel bewijzen. Na twintig bladzijden en vele ontmoetingen met leespartners weet je: dit is een man die een contactadvertentie plaatst zonder het zelf te weten. En daarmee weet je eigenlijk alles over hem. Een mooi voorbeeld van hoe een verhaal van tientallen pagina's toch veelomvattend kan zijn.

ALLE VERHALEN

Een schrijfster die het absurdisme ook niet schuwt, is Leonora Carrington. De in Engeland geboren kunstenares (1917-2011) werd vooral bekend door haar surrealistische schilderijen, maar schreef ook vreemdend proza. In de bundeling *Alle verhalen* staan teksten die je verwacht bij een surrealist. Je leest over pratende paarden, damesachtige hyena's en nimfen. Carrington doseert haar wonderwezens niet, maar haar overdaad en directe schrijfstijl werken wel voor een kort verhaal. Carrington lezen doet den-

ken aan zo'n onrustige nacht met flarden vervreemdende dromen. *Alle verhalen* is daarmee een volstrekt originele bundel.

OM AAN TE RAKEN

Dat een kort verhaal ook om andere redenen kan werken, laat schrijver Harm Hendrik ten Napel zien in zijn bundel *Om aan te raken*. Hij schrijft niet direct, maar juist suggestief, en zijn verhalen bestaan uit doorlopende gedachtestromen en zintuiglijke ervaringen. Het titelverhaal van de bundel begint bijvoorbeeld zo: 'Hellen is net wakker. Ze ligt in bed, op haar rug, in haar pyjama – in haar huid. Die hangt tintelend om de rest van haar oude lichaam heen, alsof ze zachtjes bruist, opgaat in belletjes.' Bijzonder is dat deze Virginia Woolf-achtige schrijfstijl het verteltempo niet vertraagt. Door zelfs dialogen weer te geven als gedachtestromen, zonder onderbreking van aanhangstekens, zit er een fijn tempo in de verhalen. Deze schrijfstijl past goed bij het thema van de bundel, want elk verhaal draait om het verlangen naar contact. Geen vreemd verlangen, voor personages die zo vastzitten in hun eigen hoofd.

MORGENLICHT

Morgenlicht van Selahattin Demirtaş is minder consistent, maar om andere redenen interessant. Demirtaş schreef de verhalenbundel vanuit de Turkse gevangenis, waar de Turks-Koerdische politicus sinds 2016 vastzit. Officieel wordt hij verdacht van 'terroristische propaganda', maar Demirtaş zelf stelt dat zijn kritiek op Erdogan de reden is voor zijn opsluiting. In *Morgenlicht* schrijft Demirtaş voornamelijk over het lot van jonge Turkse vrouwen. Hoewel de verhalen wat nadrukkelijk verteld zijn, is zijn evenwicht tussen ernst en luchtigheid indrukwekkend. Wat te denken van het verhaal 'Werkster Nazo', waarin een jong meisje door een misverstand in de gevangenis belandt. Een zwaar onderwerp, maar het pubermeisje Nazan geeft met haar venijnige observaties lucht aan het verhaal. Vlak voor haar arrestatie denkt ze nog over een echtpaar in een auto: 'Ze zijn al lang getrouwd, denk ik, ze zitten erbij alsof ze nu eenmaal verplicht zijn een auto te delen.' Zo'n ontwapenend personage mag nooit monddood gemaakt worden.

Merijn de Boer, *De geur van miljoenen*, Uitgeverij Querido, 208 pagina's (€ 18,99)

Leonora Carrington, *Alle verhalen*, vertaling: Nelleke van Maaren en Lisette Graswickel, Uitgeverij Orlando, 240 pagina's (€ 20,-)

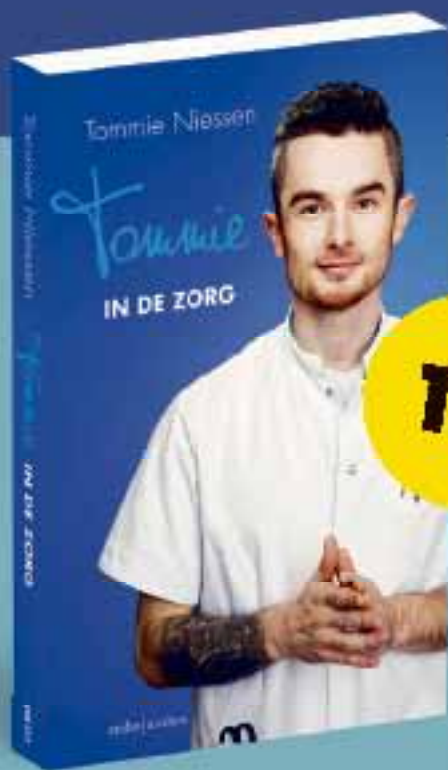

Harm Hendrik ten Napel, *Om aan te raken*, Uitgeverij Querido, 128 pagina's (€ 18,99)

Selahattin Demirtaş, *Morgenlicht*, vertaling: Hanneke van der Heijden, Uitgeverij Signatuur, 128 pagina's (€ 18,99)

Tommie Niessen *Tommie* IN DE ZORG

15,-

Treffende observaties, waardevolle lessen en ontroerende ontmoetingen uit de dagelijkse praktijk van de gezondheidszorg

WWW.TOMMIENIessen.NL

Wereldgeschiedenis van Nederland

Huygens Instituut voor
Nederlandse Geschiedenis

Onder redactie van Marjolein 't Hart, Karel Davids, Karwan Fatah-Black,
Lex Heerma van Voss, Leo Lucassen en Jeroen Touwen

Eigentijds en vernieuwend standaardwerk waarin ingesloten opvattingen over Nederland en het Nederlanderschap tegen het licht worden gehouden

www.amboanthos.nl ambo | anthos

internationale bestseller

rupi kaur
de zon en haar bloemen

*dit is het recept van het leven
zei mijn moeder
toen ze me in haar armen hield toen ik huilde
denk aan de planten die je elk jaar
plant in de tuin
zij zullen je leren
dat ook mensen
moeten verwelken
vallen
aarden
ontkiemen
om tot bloei te kunnen komen*

rupi kaur
de zon en haar bloemen
ISBN 978 94 92086 81 5
256 pag. € 18,95
www.uitgeverijorlando.nl

uitgeverij
ORLANDO

RECENSIE

Als je tegen elkaar op botst

Na de bestseller *Het huis van de schaduw* levert Aminatta Forna met *De paradox van geluk* opnieuw een knappe prestatie. Dit vierde boek van de Britse schrijfster verhaalt in prachtige, elegante taal over een bijzondere vriendschap, de onzichtbare zijde van de Engelse samenleving, de aanwezigheid van natuur in de stad, maar vooral over een connectie vinden met onze omgeving en onszelf.

Door Katy Hurkmans

Jean Turane woont nog niet erg lang in Londen. Ze is naar de stad verhuisd om vossen te bestuderen en heeft een bijzonder netwerk aan helpende vrijwilligers opgebouwd.

Attila Asare is een arts uit Ghana, die in Londen op een congres komt spreken. Op een avond botsen ze letterlijk op elkaar en ontstaat er een bijzondere vriendschap. Wanneer het zontje van Attila's nicht vermist raakt, bundelen ze hun krachten om hem terug te vinden en doen een beroep op het vrijwilligersnetwerk van Jean.

De zoektocht van Jean en Attila naar het vermiste jongetje verweeft Forna op knappe wijze met het verleden van de twee, en hun onbewuste zoektocht naar zichzelf. In *De paradox van geluk* reist de lezer heen en weer tussen het leven van beide hoofdpersonages en ontdekt zo welk leven ze geleefd hebben, zonder overspoeld te worden met nodeloze details. De auteur slaagt erin hen op een fijnzinnige manier te bezielen. Gedurende het verhaal schetst ze bovendien een beeld van hoe de natuur in de stad alom aanwezig is. Er vliegen slechtvalken door de lucht waar niemand ze opmerkt, parkieten raken in paniek wanneer een arbeider met een kettingzaag hun verblijfplaats te lijf gaat, en vossen wagen zich gevaarlijk dicht bij de huizen en worden opgejaagd. Tegelijkertijd vertelt ze ook hoe de samenleving omgaat met minderheden en ouderen, brengt ze een ode aan de vele gezichten van de stad Londen en de ongelooflijke veerkracht van de mens.

Forna's kracht ligt vooral in de subtiele manier waarop ze al deze zaken beschrijft, zoals het moment waarop bejaarden door de jonge hulp in hun rolstoel buiten

Aminatta Forna

JONATHAN RING

worden geparkeerd: 'Om half elf stonden er acht bejaarden tegen de muur. Ze zaten met hun rug naar het door de zon verwarmde metselwerk, hun ogen dicht als in gebed en hun gezicht naar de zon, ze hadden gelovigen kunnen zijn in afwachting van de verschijning van hun god.' Of het beeld van een soldaat op

een rotsblok aan een checkpoint met een automatisch wapen op zijn knie: 'In een oorlog was een controlepost een deur tussen twee werelden, waar een heleboel mensen verdwenen. Alle ogen waren op hem gericht. Attila richtte zijn blik uitsluitend op de commandant.' Ze spreekt een groot observatievermogen en inlevingsvermogen uit haar woorden. Ze legt poëzie in de gebeurtenissen. Een van de meest sprekende zaken in

het boek is de relatie tussen Attila en zijn dementerende ex-partner Rosie. Hij zoekt haar op in het verzorgingstehuis waar ze verblijft. Haar aftakeling is schrijnend, maar de manier waarop Attila met haar omgaat is ontroerend: 'Attila draaide de kraan dicht. Hij hielp Rosie op het toilet terwijl hij met wc-papier de vloer schoonveegde, daarna zette hij de douche aan en zette haar er met nachtjapon en al onder. Ze maakte een tevreden indruk: ze spreidde haar armen, liet het water over haar gezicht stromen en vond het goed dat hij haar hielp.'

In *De paradox van geluk* leren Attila en Jean elkaar om anders naar de wereld te kijken, en ook de lezer ont-snapt daar niet aan. Wat op het eerste gezicht niet oogt als een gelaagd verhaal, weet beetje bij beetje ongemerkt bij je naar binnen te sijpelen en je te raken. Dit boek etaleert Forna's voortreffelijke verteltrant en doet de lucht rondom de lezer zachtjes trillen.

COLUMN

Bijgeluiden

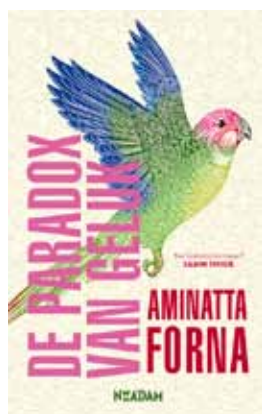
Als extern redacteur begeleidde Henk Ester een aantal non-fictietitels bij De Arbeiderspers. Ik wist dat hij geografie en filosofie gestudeerd had en dat

hij werkzaam was bij Uitgeverij Sijthoff, waar hij eindredacteur was van de *AutomatiseringsGids*, een tijdschrift op het gebied van ICT. Dat onderwerp stond mijlenver van me af en ik koesterde het vooroordeel dat ICT vooral iets was voor tamelijk saaie mannen. Henk logenstrafte dat beeld volkomen. Hij kwam mijn kamer binnen als een wervelwind, zijn krullen sprongen om zijn hoofd en als hij sprak, zat je als vanzelf aan je stoel gekluisterd. Enthousiast en beeldend kon hij vertellen over zijn omzwervingen over de Tweede Maasvlakte, waar de wereld nog vormgegeven moest worden. Ik begreep hoe ogenschijnlijk toevallige combinaties van letters en woorden op de zijkant van door de zoute wind en regen aangestaste containers betekenis konden krijgen, en dat het eerste helmgras net zo goed jong leven was als de uitkomst van een ontwikkeling die al eeuwen terug gestart was. In die ruimte tussen land, lucht en zee stelde Ester zich net zo makkelijk voor dat hij verbonden was met de vlakte waar tienduizenden jaren geleden runderen graasden, als dat hij zich in een nog te bouwen haven bevond. 'Schrijf je zelf niet?' vroeg ik eens na zo'n fascinerend verhaal. Ik zag dat hij aarzelde en toen maakte hij zich ervan af met de mededeling dat hij immers redacteur was. Zijn aarzeling had hem echter verraden en na enig aandringen begreep ik dat Henk werkte aan een dichtbundel. Op dat moment is onze samenwerking begonnen. Het heeft nog een paar jaar geduurd, maar toen in 2013 zijn eerste bundel *Bijgeluiden* verscheen, kreeg Ester daar de C. Buddingh'-prijs voor. Drie jaar later verscheen *E-groot is rood* en bij de start van het culturele seizoen 2018 is zijn derde bundel gepresenteerd: *Het vermoeden van Witten*. De jury van de Buddingh'-prijs schreef in haar rapport: 'Wie zich met Ester op pad waagt, ontdekt hoe geestverruimend poëzie kan zijn.' En dat is ook zo. Ester schrijft geen gedichten, maar bouwt een universum, een toren van Babel, waarin alles met alles verbonden is. Soms gaat het daarbij slechts om een vermoeden, soms zijn klanken ook kleuren die gehoorzamen aan natuurwetten, maar altijd krijgt de taal bij deze dichter een extra dimensie. Al lezend zul je niet altijd begrijpen wat er nu precies bedoeld wordt, maar denk dan aan deze anekdote: 'Een journalist vroeg aan de wiskundig natuurkundige Edward Witten wat hij deed. De man antwoordde: "Ik heb een lastig wiskundig probleem, de oplossing ken ik wel, maar zij moet me nog te binnen schieten."'

Lex Jansen

Jarenlang was Lex Jansen de uitgever en het gezicht van De Arbeiderspers. Nu is hij directeur van het door hem opgerichte Magonia: uitgeverij en centrum voor schrijfbegeleiding.

www.magonia.nl

Aminatta Forna, *De paradox van geluk*, vertaling: Aleid van Eekelen-Benders en Mariella Duindam, Uitgeverij Nieuw Amsterdam, 416 pagina's (€ 24,99)

LITERATUUR

BOEKENKRANT TIPT

DE HEMEL VERSLINDEN

Paolo Giordano heeft al vele prijzen gewonnen met zijn debuutroman *De eenzaamheid van de priemgetallen*. In zijn nieuwe boek *De hemel verslinden* ontmoet Teresa drie halfbroers, die samen zijn opgevoed door religieuze ouders en een complexe, intieme band hebben. De vriendschap van de halfbroers wordt getest door hun tegenstrijdige visies op de wereld en hun conflicterende overtuigingen. *De hemel verslinden* is een intense roman over verbondenheid, liefde, familie en de eeuwige zoektocht naar zingeving.

Paolo Giordano, *De hemel verslinden*, vertaling: Mieke Geuzebroek, Uitgeverij De Bezige Bij, 496 pagina's (€ 24,99)

DRIJFKRACHT

Waar haal jij inspiratie vandaan? Inspiratie is eigenlijk overal. 'Luister naar het ritme van je hart als het een sprongetje maakt. Zinnen grijpen je wanneer de woorden jou verstaan. Eenvoud is de sleutel. Lees desnoods tussen de regels door. En sta stil bij wat je beweegt.' *Drijfkracht* is een op zichzelf al inspirerende bundel met gedichten over bezieling en motivatie.

Tanja Helderma, *Drijfkracht*, Uitgeverij Palmslag (€ 15,00)

RIMINI

Welkom in het hele gewone gezin van De Armins. Op normale wijze disfunctioneel. In *Rimini* lees je over het samenleven van een ouder echtpaar, Barbara en Alexander. Het stel worstelt met hun pensioen en de invulling van hun tijd. Alexander wordt erg aanhankelijk, wat resulteert in een radeloze Barbara. Wanneer zij voor hem wegvlocht, heeft dat grote gevolgen.

Sonja Heiss, *Rimini*, Uitgeverij Atlas Contact, 400 pagina's (€ 24,99)

HET PAD VAN DE GELE SLIPPERS

De nieuwe, nog ontbrekende roman in het oeuvre van Kader Abdolah vertelt hoe de vondst van een verrekijker het leven van een jongen uit een traditioneel Perzisch gezin verandert. Als de verrekijker plaatsmaakt voor een filmcamera, is de filmmaker ageboren. Zijn camera brengt hem in een wereld met bijzondere nieuwe mensen, van een keizerin tot een mysterieuze vrouw op een Hollandse boerderij.

Kader Abdolah, *Het pad van de gele slippers*, Uitgeverij Prometheus, 352 pagina's (€ 19,99)

RECENSIE

In het echt was het nog veel gekker

Hoe was het om op te groeien in een commune in de jaren tachtig? In zijn gelijknamige roman-debuut neemt cabaretier Tim Kamps je mee naar zijn jeugd in *De verschrikkelijke jaren tachtig*. Gebaseerd op een waargebeurd verhaal, maar in het echt was het volgens de schrijver nog veel gekker...

Door Mireille Bregman

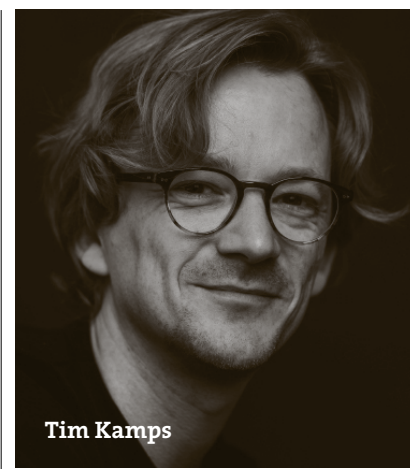
De achtjarige verteller en hoofdpersoon van dit boek woont in een woongroep met andere kinderen, vier moeders

en goeroe Bert. Bert stelt de regels op, die vooral inhouden dat hij ongelimiteerd met de vrouwen het bed kan delen. Verder wordt er weinig naar de kinderen omgekeken, maar moeten ze wel meedoen aan activiteiten die ze zelf niet prettig vinden. Een voorbeeld hiervan is de wekelijkse huisvergadering die naakt moet worden bijgewoond,

want 'als je naakt bent, heb je geen schild en is iedereen gelijk'.

De hoofdpersoon trekt veel op met vriend Donnie, die ook in de commune woont. Door contact met klasgenoten krijgen ze door dat hun vrije seksuele opvoeding misschien wel wat vreemd is, maar hierover kunnen ze met niemand praten. Zelfs de juf en de dames van de kindbeschermer weet Bert om zijn vinger te winden. Toch worden de volwassenen zenuwachtig van eventuele bemoeienis van buitenaf en deze onrust zorgt ervoor dat de twee kinderen besluiten weg te lopen. Ze willen naar België, 'want daar is de mayo beter'.

De roman begint met een ruwe schets van de jaren tachtig, waarna het verhaal chronologisch wordt vervolgd. Gebeurtenissen als de kernramp in Tsjernobyl en het EK van '88 passeren de revue. De stijl is licht humoristisch of cynisch te noemen. Dat blijkt bijvoorbeeld uit het gedeelte waarin Donnie grapt over het vergiftigen van Bert met de spinazie uit Tsjernobyl. Dat het opgroeien in een commune zijn sporen heeft nagelaten bij de auteur, wordt

Tim Kamps

JAN WILLEM KALDENBACH

duidelijk met dit boek. Naar eigen zeggen heeft Kamps zijn jeugd nu verwerkt en heeft hij weer contact met zijn moeder. Het boek kan dan ook gelezen worden als een persoonlijke verwerking van de jaren tachtig. Ondanks de soms grappige stijl, is het vooral een schrijnend en ongemakkelijk verhaal. Er spreekt een hevig gemis van ouderliefde en aansluiting bij leeftijdsgenoten uit. Daardoor kon ik het niet in een keer uitlezen. Toch wekken de hoofdpersonen niet de indruk ongelukkig te zijn en proberen ze op hun montere manier met gekke situaties om te gaan. Tim Kamps heeft me een bijzondere levenswijze getoond, waarvan ik blij ben dat ik er niet mee ben opgegroeid.

RECENSIE

Tussen strandpaal 92 en 93

Van de beursvloer in Londen naar 'dat stukje strand' aan de overkant van de Noordzee. *Strandvogel* is een verhaal van halve waarheden en gemiste kansen, waarin hoofdpersoon Gustaaf Vogel de feiten rondom de dood van zijn zusje probeert te ontrafelen.

Door Ellen Rooms

De lezer maakt kennis met Gustaaf op het strand van zijn geboortedorp Wassenaar, om precies te zijn tussen strandpaal 92 en 93. Daar is een dag eerder

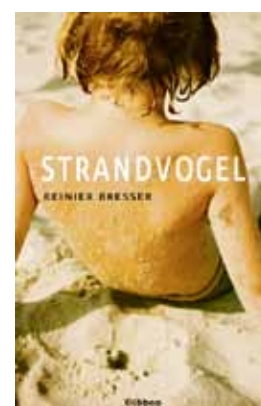
zijn jongere zus Fanny verdronken. Langzaam komen de herinneringen aan haar boven, alsof je samen met de hoofdpersoon door een fotoalbum bladert. Zo ontstaat er een stil en ingetogen beeld van een man die beseft dat hij, als drukbezette zakenman bij Goldstein & Kahn in Londen, zijn familie en misschien ook zichzelf uit het oog is verloren. Met slechts 150 pagina's biedt dit boek een zeer gedetailleerd relaas van wat volgt na de dood van Fanny. Als door een microscoop kijk je naar de enkele, intense dagen van onderzoek

en rouw die volgen op deze dramatische gebeurtenis.

Toch vond ik Gustaaf geen aange-naam personage om me in in te leven. Hij is enorm zelfingenomen en ook al slaagt hij er af en toe in om zijn mening voor zich te houden, toch betreft hij alles meestal op zichzelf. Zo krijgt hij bijvoorbeeld van Fanny's therapeut te horen dat zijn zus aan een dissociatieve stoornis leed: 'Hij had zelf ook het gevoel - steeds vaker eigenlijk! - dat zijn gedachten dissocieerden met de werkelijkheid. Maar hij ervoer dit niet als beklemming of angst. Eerder als een uitkomst, een reële mogelijkheid om te ontsnappen. Een bevrijding.' In één slag minimaliseert hij het probleem waar zijn zus mee worstelde. Wanneer hij dan later zegt dat 'het hier om Fanny draait en niet om hem', kon ik eigenlijk niet meer geloven dat hij het meende. Maar dat Reinier Bresser kan schrijven, zoveel is zeker. Met *Strandvogel* heeft hij een knap roman-debuut afgeleverd, waarin het uiteindelijk niet draait om de antwoorden op de vragen rondom Fanny's dood, maar vooral om de sfeer en de beschrijving

'Hij had zelf ook het gevoel dat zijn gedachten dissocieerden met de werkelijkheid. Maar hij ervoer dit niet als beklemming of angst.'

van de personages. 'Fanny Vogel zat op de rand van de verhoging bij de tuindeuren. (...) ze bestudeerde het ongedierte in het gras: mieren, torretjes, duizendpoten en de larven van kevers, die volgden haar vader engerlengen werden genoemd. Fanny vroeg zich af waar haar broertje bleef.' Deze stukken, waarin je meer te weten komt over het verleden van Gustaaf en Fanny, geven me zin in meer.

Reinier Bresser, *Strandvogel*, Uitgeverij Gibbon, 150 pagina's (€ 18,50)

INTERVIEW

De dood komt anders dan je denkt

Een rode vos peuzelt een poolvos op. Dat is het aangrijpende beeld op het omslag van *Mijn eerste moord*, het nieuwe boek van Martin Michael Driessen. Niet zo vreemd voor een verhalenbundel waarin de eindigheid centraal staat.

Door Hugo Jager

'Ik heb Japie in de sloot geduwd,' zegt Driessen als hij in het kantoor van zijn Amsterdamse uitgever tegenover me zit. Daarmee laat hij geen twijfel bestaan

over het autobiografische karakter van het titelverhaal van de bundel. In dat verhaal ergert een kleuter zich zo aan de stompzinnigheid van zijn enige vriendje dat hij zich realiseert dat het vriendje eigenlijk zou moeten sterven. Door de titel *Mijn eerste moord* lijkt het alsof Driessen zichzelf ziet als seriemoordenaar, maar 'het is toch echt bij één poging gebleven,' haast de schrijver zich te zeggen.

HET BOEK ALS SYMFONIE

De dood is een terugkerend thema in het boek. 'Stilistisch zijn de verhalen heel verschillend, maar thematisch zijn ze sterk met elkaar verbonden. Elk afzonderlijk verhaal werpt een ander licht op dood en vergankelijkheid. Het onvermijdelijke komt nu eenmaal altijd anders dan je denkt,' merkt de schrijver op. Hij vond het een uitdaging de verhalen op een goede manier op elkaar te laten aansluiten. 'Er is sprake van leed en meedogenloosheid, maar ook van verlossing en liefde. En bovendien zijn er heel komische intermezzo's – ik moest er zo nu en dan wat adem in blazen, zodat het niet een en al grimmigheid was.'

Alsof hij een componist is, speelt Driessen met het leestempo van zijn verhalen. 'In een goed gecomponeerde bundel moeten de delen zich tot elkaar verhouden als in een symfonie. Ik zou ook graag eens een metronoomaanduiding willen gebruiken, een getal dat het tempo bepaalt – soms mag dat snel als een scherzo zijn, maar dan weer langzaam en gedragen.' Een schrijver heeft natuurlijk middelen om dit te beïnvloeden: 'Ik schrijf vaak korte zinnen die een grote voorwaartsdrang hebben, en dan weer gecompliceerde zinnen met veel komma's waarin soms opzettelijk ongebruikelijke woorden staan die tot nadenken stemmen. Op die manier dicteert de tekst zelf hoe snel die gelezen wil worden.'

Martin Michael Driessen

De auteur bekent: 'Eigenlijk wil ik dat mijn boeken heel lang op dezelfde bladzijde open blijven liggen.' Dat staat haaks op de trend van de pageturners: bestsellers die in een razend tempo worden gelezen. 'Ik ben me ervan bewust dat mijn werk a priori niet geschikt is om een heel groot publiek te bereiken. Het aantal lezers is voor mij dan ook secundair. Je wilt immers niet dat je werk in verkeerde handen valt.'

INTUÏTIEF SCHRIJVEN

Toch had Driessens eerdere werk *De pelikaan* veel succes bij een groot publiek. Deze roman werd genomineerd voor zowel de Libris Literatuurprijs als de Boekhandelsprijs 2018. En zijn voorgaande boek, *Rivieren*, had al de ECI-Literatuurprijs gewonnen. 'Dat vond ik wel mooie erkenningen natuurlijk,' zegt de schrijver. Net als in *De pelikaan* spelen in

'Te veel details staan mijn fantasie in de weg. Ik wil het niet weten, ik wil het verzinnen.'

Mijn eerste moord vogels een belangrijke rol. In het verhaal 'Het heilige water' zijn het kraanvogels. 'Zij zijn een weefsel voor associaties,' aldus de auteur (die uit passie voor vliegen zelfs zijn vliegbrevet heeft gehaald). 'De blinde hoofdpersonen kunnen de kraanvogels alleen horen en niet zien. Het zijn trekvogels, terwijl de blinden veroordeeld zijn tot het dorpje. Dat zorgt voor een element van onrust en verandering. Nu ik erover zit te praten, heb ik een idee waarom ik die vogels gebruikte, dat wist ik niet tijdens het schrijven. Ik ging meer intuïtief dan opzettelijk te werk.'

Driessen geeft toe dat hij dan ook liever geen uitgebreid onderzoek doet voor zijn werk. 'Ik zoek alleen de hoogstnodige feiten op. Te veel details staan mijn fantasie in de weg. Ik wil het niet weten, ik wil het verzinnen.'

Anders is dat bij de mythologie, die ook in veel verhalen terugkomt. 'Als ik aan zo'n mythe appelleer dan is daarmee al veel voorbereidend werk gedaan. Mythes hebben het grote voordeel dat iedereen ze kent. Het zijn de beste vertellingen aller tijden, waarvan je zeker weet dat ze iets oproepen bij de lezers,' zegt de schrijver. In het verhaal waarmee de bundel begint wordt bijvoorbeeld gerefereerd aan de mythe van Orpheus. Een vrouw beleeft een laatste dag met haar dode minnaar, alsof de dood niet absoluut is. 'Ik speel met de motieven uit de mythe: de harp die gezocht wordt en de kans om mee te komen naar het leven, de bovenwereld. Het leven van egoïstische, libertijnse moderne mensen contrasteer ik met de grootsheid van de mythe. De mensen in het verhaal komen er heel slecht vanaf en dat was precies de bedoeling.'

Dat Driessen in dit verhaal radicaal afreken met de materialistische mens, past goed bij de prijswinende foto van Don Gutoski op de voorkant van het boek. Door de klimaatverandering zijn rode vossen en poolvossen in elkaars leefgebied terechtgekomen. Het gewone verslindt het uitzonderlijke. Het kan geen toeval zijn dat daarmee het omslag een verhaal op zich geworden is.

Martin Michael Driessen, *Mijn eerste moord en andere verhalen*, Uitgeverij Van Oorschot, 251 pagina's (€ 19,99)

Onweerstaanbare kleine literaire parel

Agathe is het charmante verhaal over een psychiater die op het punt staat met pensioen te gaan, totdat hij Agathe als patiënte krijgt. Een vrouw die hij als een gebroken musje ziet. Maar juist deze Agathe houdt hem een spiegel voor en hij raakt steeds meer door haar gefascineerd.

Lees het
fragment in deze
Boekenkrant

www.uitgeverijsignatuur.nl

Parade der Poëten

Jaar van het Cultureel Erfgoed. 61 dichters, 75 gedichten over de provincie Utrecht.

Te koop of te bestellen
bij iedere boekwinkel

Parade der Poëten. Gedichten.

Uitgeverij Magonia

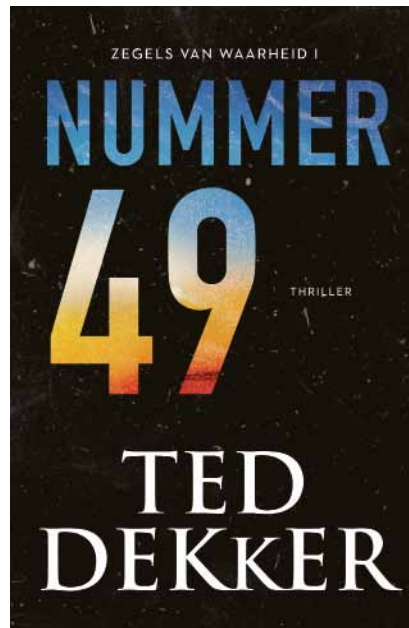
ISBN 978 94 92241 27 6

€ 14,95

BOEKFRAGMENT

Nummer 49

Ted Dekker, *Nummer 49*, vertaling: Willem Keesmaat, Uitgeverij KokBoekencentrum, 464 pagina's (€ 22,99)

www.kok.nl

www.boekencentrum.nl

In *Nummer 49*, het eerste deel van een nieuwe tweedelige serie van Ted Dekker, wordt de blinde Rachelle opeens wakker in een andere wereld. Er is niets opwindender dan te worden bevrijd van de ketenen van het alledaagse bestaan. Status quo is geen leven.

Ik ren op topsnelheid tussen de bomen door, biddend dat ik het zal redden. Wanhopig. Net voor het gebrul me bereikt, vlieg ik door de voordeur naar binnen en knal hem achter me dicht. Heel even denk ik dat ik veilig ben. Maar nu hoor ik een geluid achter me. Een zacht gegrinnik. Ik draai me met een ruk om, nu met mijn rug tegen de deur, en ik zie hem. Een lange man met glad achterover gekamd haar en doordringende rode ogen.

Schaduwman.

Ik heb hem al eerder gezien, heel wat keren zelfs, en ik weet wat hij zal gaan zeggen. Wat hij gaat doen. En hoewel mijn longen alleen maar kunnen hijgen en mijn stembanden verlamd lijken te zijn, gillen mijn gedachten.

'Hallo, Rachelle,' zegt hij, waarbij hij elk woord met een lichte grijns naar buiten duwt. 'Weet jij hoeveel zeven

maal zeven is?'

Ik herinner het me nu. Alles. Hij heeft me die vraag wel duizend keer gesteld en ik weet wat hij gaat doen, maar ik sta nog steeds als aan de grond genageld.

'Negenenveertig, de volheid van alles wat is,' beantwoordt hij zijn eigen vraag. 'Al het duister en alle angst van de wereld, in één waardevol meisje gestopt.' Hij zet een stap in mijn richting, zijn ogen glimmend van het vooruitzicht. 'Ze moet voor haar falen worden gestraft. En je weet wat dat betekent, of niet, nummer 49?'

Ik ben zo bang dat het mijn gedachten verdooft. Er razen hittegolven door mijn lichaam. Ik wil ervandoor gaan, mijn vader zoeken, me verbergen. Maar het lijkt wel alsof mijn schoenzolen aan de grond plakken. 'Ik ga je verblinden.' Een volgende stap. 'En wanneer je weer kunt zien, zal ik je nog eens blind maken. En nog eens. En nog eens, tot zelfs maar de gedachte aan zien ervoor zorgt dat je over je nek gaat, omdat je weet dat ik je daarna nog eens zal verblinden.'

Nog een stap. Ik beef over heel mijn lichaam en ruik zijn zurige adem – net vieze sokken waar een deo met een vanilleluchtje overheen is gespoten.

'Want vanwege jou en met behulp van jou ga ik de hele wereld verblinden. Wat er met jou gebeurt, gebeurt

met hen allemaal. Het is allemaal jouw schuld en ze zullen je nog meer haten dan ze al doen.'

Een zwakke smeekbede weet zich een weg door mijn keel te persen. 'Alstublieft...'

'Dit is alleen maar een voorafschaduwning.'

In een flits heeft hij me te pakken en ramt me tegen de deur aan, waarna hij mijn ogen opentrekt terwijl ik me probeer te laten vallen, in een wanhopige poging om aan zijn ijzere greep te ontsnappen. Ik weet wat hij gaat doen. En ik denk dat ik liever zou hebben dat hij me vermoordde. Zijn mond gaat wijd open en op dat laatste moment, wanneer mijn eerste gil door het vertrek snijdt, wordt Schaduwman zichzelf, een schaduw in de vorm van een cobra, die gif in mijn beide ogen spuwt.

Er snijdt een verschroeiende pijn door mijn hoofd, die elke zenuw in mijn lichaam in brand zet.

Ik vlieg gillend overeind in bed.

Ik wist niet dat ik sliep. Dat besef ik nooit. Maar nu weet ik het, nu ik wakker ben.

En blind.

Deadline

Ilona de Lange e.a., *Deadline. En de klok tikt onverbidlijk door...*, Uitgeverij LetterRijn, 250 pagina's (€ 17,00)

www.letterrijn.nl

Deadline is een bundel met spannende verhalen van 21 Vlaamse en Nederlandse auteurs, waarin het wettikken van de tijd centraal staat. Onderstaand fragment komt uit het verhaal 'Oogst' van Ilona de Lange, waarin de hoofdpersoon lijdt aan het gruwelijke locked-in-syndroom.

'Natuurlijk heb ik dat wicht nog wel even weggewerkt.' Zachter: 'Kruipkelder. Ruim ik later nog wel even netjes op. Je mams, dat lieve mensje,

zou het besterven als ze erachter kwam. Dat deed ik voor haar. Voor de vorm heb ik daarna de ambulance gebeld. 'Ja, echt heel naar, meneer, ik zag zo dat beeld vanaf die hoge kast op zijn hoofd vallen ...' Wist ik veel dat ze je nog tot leven zouden wekken ook? Nou ja, tot leven, een kasplantje ben je nu, hè? Nog eventjes. Vier uurtjes en dan is het voorbij. Heel altruïstisch hoor, dat je nog donor wil zijn ook. Met jouw organen het leven redden van anderen. O, wilde je dat niet? Tja, dat donorregister heb ik voor je ingevuld, lief toch? Had je maar moeten zeggen dat je dat niet wilde. Je laat je DigiD ook overal zomaar slingeren, slod-

dervosje van me.' Ze knijpt keihard in mijn wang alsof ik een ondeugende kleuter ben. Levend begraven worden is mijn grootste angst. Dat weet ze. Ik denk dat levend orgaan-donor worden misschien nog wel erger is dan dat.

Ja! Ik denk dat haar steek mij de kracht heeft gegeven die ik nodig had. Het lukt. Mijn oog trilt. Ze hapt naar lucht en verraadt daarmee dat ik het mij niet inbeeld. 'Ben je er nog?' Haar stem klinkt onvast. Ja! Ik ben er nog, ze ziet het! Lydia slikt duidelijk hoorbaar en begint dan te lachen. Steeds harder, met hoge uithalen. 'Wát een giller!' Het gif sijpelt uit haar mond mijn

oren in: 'Weet je hoe ze het doen? Hersendode patiënten hoeven ze niet te verdoven of onder narcose te brengen. Die voelen er zogenaamd toch niets van. Ze houden je in leven tot je helemaal bent kaalgeplukt. Pas op het allerlaatst halen ze je hart eruit. Zo'n procedure kan wel anderhalf uur duren.'

Onzichtbaar

Edith van Walsum, *Onzichtbaar*, Uitgeverij LetterRijn, 154 pagina's (€ 17,50)

www.letterrijn.nl

In *Onzichtbaar*, de vierde roman van de Hoornse schrijver Edith van Walsum, komen de aan drank verslaafde journalist Hendrik en de stille Diane door een vreemde valpartij met elkaar in contact. Wat volgt is een ontroerend verhaal over vervreemding, eenzaamheid en hoop.

Hendrik haalt diep adem, niet in het verleden leven. Dat is voor oude mensen of voor hen die niets meer te verwachten hebben. Hij gaat een

biertje drinken, twee biertjes of een heel krat. Wat maakt het hem uit. Hij kreunt als hij overeind komt, strekt zijn wervelkolom en loopt kaarsrecht naar de keuken. Vanaf nu gaat hij, ja, wat gaat hij eigenlijk. Waar heeft hij het over en waarom staat hij hier. Hij weet het niet, kijkt zoekend de keuken rond, alsof het antwoord op de koelkast hangt. Ah, de koelkast, hij komt een biertje halen. Rustig aan, Hendrik, mompelt hij, rustig aan, niet te veel hooi op de vork laden en vooral niet piekeren over vroeger, zo min mogelijk denken. Hoewel. God, wat is hij moe, bekaf ineens. Hij wil zich uitstrekken op de bank, met een deken over zich heen en een moeder

die zacht zijn verwarde haren streelt.

In bed is hij rusteloos, draait van z'n rug op zijn buik en terug. Heeft hij eigenlijk wel gegeten, hij heeft boodschappen gedaan, voor zijn avondmaal. Maar heeft hij daar iets van gegeten. Hij weet het niet. Focussen Hendrik, en niet zo gedachteloos rondlopen. Zo bijna wezenloos.

Dat komt omdat hij alleen is. Hij is er niet aan gewend alleen te zijn, al in de baarmoeder leefde hij samen met zijn tweelingbroertje. Bijna negen maanden lang hadden ze de buik van de moeder gedeeld, dicht tegen

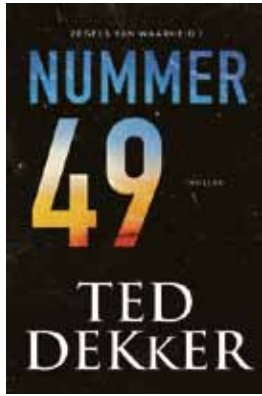
elkaar aan, dobberend in hetzelfde vruchtwater, elkaar geschopt en omhelst. Samen in de ruisende stilte, samen ter wereld gekomen. Zijn moeder had verteld dat Hendrik als eerste was geboren en dat de verloskundige een ijselijke gil had geslaakt toen ze zag dat zijn voet werd vastgehouden door een rimpelig handje. Hij had als het ware zijn broertje de wereld in getrokken.

SPANNING

BOEKENKRANT TIPT

NUMMER 49

Wat als je opeens wakker wordt in een andere wereld? Dit spannende fantasieverhaal neemt je mee naar de wereld van de blinde Rachelle. Wanneer ze een behandeling ondergaat in de hoop om daarna weer te kunnen zien, gaat het mis. Vanaf het moment van ontwaken reist Rachelle van de ene naar de andere wereld. Ze blijkt 'Nummer 49' te zijn. Wat betekent dit en wat wordt er van haar verwacht?

Ted Dekker, *Nummer 49*, vertaling: Willem Keesmaat, Uitgeverij KokBoekencentrum, 464 pagina's (€ 22,99)

UITGESCHAKELD

'Met jullie dochter is het begonnen, maar met haar zal het niet eindigen...' Deze tekst krijgt Dorine toegestuurd, twee maanden nadat haar dochter zelfmoord heeft gepleegd. Rechercheur Jennifer Brugman en Ricardo de Graaf stellen een onderzoek in en komen al snel uit bij een seriemoordenaar van jonge vrouwen. *Uitgeschakeld* is een boek vol met spannende en onverwachte wendingen, dat je in één keer uit wilt lezen.

Angelique Haak, *Uitgeschakeld*, Uitgeverij De Crime Compagnie, 350 pagina's (€ 15,00)

DAGBOEK VAN MIJN VERDWIJNING

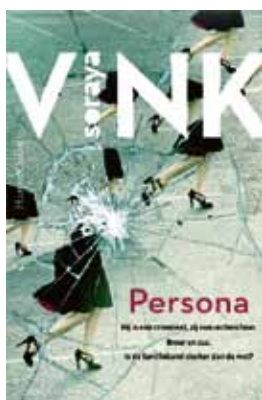
Nu de dagen korter en kouder worden, kun je het best wegkruipen met deze Zweedse thriller, die werd uitgeroepen tot de beste van 2017. Politieagente Malin, profiler Hanne en inspecteur Peter heropenen een coldcase over een moord van acht jaar geleden. Hanne doet haar best haar beginnende dementie te verbergen door alles op te schrijven in een dagboek. Maar wanneer Peter, Hanne en haar dagboek verdwijnen, wordt dat erg lastig...

Camilla Grebe, *Dagboek van mijn verdwijning*, vertaling: Camilla Grebe, Uitgeverij Cargo, 408 pagina's (€ 19,99)

PERSONA

Persona is het debuut van Soraya Vink. Het verhaal is gebaseerd op de strijd in de onderwereld en een zwarte bladzijde uit de Spaanse geschiedenis. Rechercheur Elvira Selas duikt zonder overleg met haar politieafdeling Zwarte Criminaliteit in de wereld van een berucht drugskartel. Ze vermoedt dat haar verdwenen broer nog steeds banden heeft met deze bende, en is vastbesloten hem te vinden. Kiest Elvira voor haar familie of voor de wet?

Soraya Vink, *Persona*, Uitgeverij HarperCollins, 384 pagina's (€ 15,00)

RECENSIE

Ik weet iets wat jij niet weet!

Als er mensen dingen over jou weten die je zelf niet weet, levert dat spanning, wantrouwen en misverstanden op. In *Schaduwen* van Yvonne Franssen vallen om die reden bovendien vijf slachtoffers. Aan de hand van vier vertellers wordt de lezer in sneltreinvaart door het leven van Ellen Groenenboom geleid.

Door Gerda Visser

Ellen Groenenboom is een van de vier vertellers van *Schaduwen*. Als lezer word je meteen het boek ingetrokken, want het eerste slachtoffer valt vrijwel direct. Daarna wordt het verhaal afwisselend verteld door Ellen zelf, Norbert, de man die haar verkrachtte toen ze een jong meisje was, haar beste vriendin Liesbeth en haar nieuwe liefde David. Het hele verhaal beslaat slechts tweeëneen-

halve maand, maar gedurende die periode staat het leven van Ellen op zijn kop. Door de korte hoofdstukken en het hoge verteltempo kom je al gauw te weten wat er in het verleden is gebeurd en welke impact dit heeft op de levens van de vier vertellers in het heden. De keuze om het verhaal door juist deze vier personages te laten vertellen, geeft het boek een extra dimensie. Twee van hen zijn zowel dader als slachtoffer. De een werkt zichzelf daardoor zodanig in de nesten dat er geen uitweg mogelijk is, terwijl de ander worstelt met zijn eigen karakter en de slechte kant uiteindelijk laat overheersen. De verschillende perspectieven zorgen ervoor dat de bij de lezer opkomende vragen snel worden beantwoord, maar ook direct worden opgevolgd door nieuwe vragen. Daardoor wordt het boek nooit saai. De zus van Ellen, journaliste Eveline, speelt

daarin een belangrijke rol: wat wilde zij Ellen vertellen op de avond dat ze ruzie kregen? Waarom wil Liesbeth niet dat Ellen de telefoon en laptop van Eveline in handen krijgt? Waarover gingen de e-mails die Eveline stuurde naar de zoon van Norbert? En welke rol speelt Rogier, de ex-man van Ellen? Alle details zijn tot in de puntjes uitgewerkt, je kunt de schrijfster niet op één denkfout of slordigheid betrappen.

Als er al een minpuntje is, dan is het de misleidende tekst op de achterflap van het boek. De daar genoemde dreigmailtjes spelen nauwelijks een rol in het verhaal en Ellen komt helemaal niet 'bang' over. En als ze al bang is, is er altijd iemand die haar bijstaat. Of een glas drank, want die vloeit rijkelijk in het boek.

Yvonne Franssen, *Schaduwen*, Futuro Uitgevers, 217 bladzijden (€ 18,95)

RECENSIE

Volg het spoor van bloed en inkt

Het is de droom van elke debutant: met je manuscript winnen op het Bloody Scotland Crime Writing Festival en dan de keuze hebben tussen diverse uitgevers. Schrijver Alison Belsham mocht zich zo gelukkig prijzen, met haar verhaal over een tattooverzamelaar.

Door Jacqueline Coppens

In *De tattooverzamelaar* vindt tatoeëerder Marni Mullins tijdens een tattoo-event een gevild lijk in een vuilcontainer. Vanwege een geheim uit haar verleden maakt ze anoniem melding van haar gruwelijke vondst. Nieuwbakken inspecteur Francis Sullivan wordt op de zaak gezet en al snel

achterhaalt de politie de beller. Ze roepen haar hulp in om het zwaar-gehavende lichaam op basis van de tattoos te identificeren. Wanneer er een tweede dode wordt gevonden die ook iets van zijn lichaam mist, lijkt dit het werk te zijn van een seriemoordenaar die tattoos als trofeeën verzamelt. Marni heeft weinig vertrouwen in de politie, maar om zichzelf te beschermen werkt ze uiteindelijk toch mee aan het onderzoek.

Sullivan is ervan overtuigd dat zij de sleutel vormt tot de oplossing van de zaak. Hoe ver is Marni bereid te gaan en kan zij voorkomen dat er nog meer doden vallen?

Het verhaal wordt afwisselend verteld vanuit Marni Mullins, Francis Sullivan en de tattooverzamelaar. Marni is een mens van vlees en bloed, die haar wereld tot het uiterste verdedigt. Gezien de heersende vooroordelen lijkt het alsof de auteur met de keuze voor dit onderwerp een lans wil breken voor de tattoo-gemeenschap. Zelf heeft ze ook een 'sleeve' op haar arm, duidelijk in beeld gebracht op de

Alison Belsham

EOIN CAREY

Alison Belsham, *De tattooverzamelaar*, vertaling: Yvonne de Swart en Betty Klaasse, Uitgeverij The House of Books, 334 pagina's (€ 17,50)

auteursfoto. Het karakter van de tattooverzamelaar is in tegenstelling tot Marni soms wat ongeloofwaardig en extreem. Een rotjeugd en een familieveto hoeven niet direct te leiden tot verknipt gedrag. Daarbij is de verhaallijn, zonder deze gruwelintermezzo's, spannend genoeg om je een voorstelling te maken van zijn zieke geest. De onervaren inspecteur Francis Sullivan doet er alles aan om de zaak op

te lossen, ondanks het voortdurende gevecht met zijn stugge en onveranderlijke collega's, een norske chef, en een soms onwelwillende Marni. Hoewel het jammer is dat deze personages zich niet echt ontwikkelen, geven de onderhuidse spanningen tussen Sullivan en Marni het verhaal wel een menselijk gezicht. *De tattooverzamelaar* is geen onverdienstelijk debuut. Belsham heeft het schrijven in de vingers, maar het verhaal had hier en daar iets strakker in zijn vel gemogen. Haar vlotte pen maakt absoluut nieuwsgierig naar haar volgende spoor van bloed en inkt.

INTERVIEW

De Nederlandse James Bond op Malta

Na een succesvolle carrière in de financiële wereld richt Alexander van Ketwich zich nu op een nieuwe passie: schrijven. Vorige maand is *Het Pact* verschenen, waarin hoofdpersoon Robert Gallagher wel veel overeenkomsten vertoont met de bekende held James Bond. Wellicht is de hoofdrolspeler in het boek gewoon de auteur zelf, zoals afgelopen maand tijdens de boekpresentatie werd gesuggereerd.

Door Jan Louwers

Als voormalig persoonlijk beveiliging heeft Robert Gallagher goede contacten met de FBI. Tot in detail beschrijft Van Ketwich hoe hij samen met een char-

mante agente van de geheime dienst een zakenvrouw te hulp schiet die ten onrechte wordt beschuldigd van drugsmokkel. In *Het Pact* komt dus alles voorbij wat je van een spannend boek mag verwachten: computerhacks, ondervragingen, achtervolgingen en natuurlijk romantiek. De valse beschuldiging van drugsmokkel blijkt slechts het opstapje naar het echte verhaal: de macht van de wapenlobby. Hoe ver rijkt die macht in de zakenwereld en in de politiek, tot aan de president van de Verenigde Staten aan toe? En hoe ver willen mensen gaan om hun doel te bereiken? Een ding is zeker: Robert Gallagher staat pal voor het goede. Het schrijfplezier van de auteur spat van de pagina's af. De miljonair beschrijft met oog voor detail het leven van miljardairs. Van Ketwich

Alexander van Ketwich, *Het Pact*. Een Robert Gallagher thriller, Uitgeverij Gopher, 280 pagina's (€ 19,90)

Alexander van Ketwich en zijn vrouw

woont tegenwoordig op het eiland Malta, maar de *Boekenkrant* spreekt met hem in zijn pied-à-terre in Den Haag.

Hoe ben je gekomen tot het schrijven van boeken?

'Ik heb het altijd heel leuk gevonden om te schrijven. Eerder heb ik weleens artikelen en columns voor bijvoorbeeld *Het Financieel Dagblad* geschreven. Op Malta ben ik mij gaan toeleggen op het schrijven van boeken. Het is leuk om te doen en het biedt mij ook de mogelijkheid om onderwerpen die ik belangrijk vind onder de aandacht van de lezer te brengen.'

In allebei je boeken behandel je actuele economische en politieke kwesties. Waarom vind je het juist interessant om over deze onderwerpen te schrijven?

'Mijn eerste boek *Iskenderun* gaat over olieleveranties van IS vanuit Syrië. In *Het Pact* besteed ik aandacht aan de vrije wapenhandel in

de Verenigde Staten, dat nu een hot topic is. Daarnaast wilde ik iets doen met het gegeven wat er met een land gebeurt als een president ineens wegvalt en dit heb ik gebaseerd op de realiteit. Hierbij heb ik me laten inspireren door auteur Frederick Forsyth, die zijn romans ook zoveel mogelijk laat aansluiten bij de werkelijkheid. Dat vind ik heel inspirerend, dat boeit me.'

In het boek komt onder meer een machtsstrijd aan bod tussen twee ondernemers, waarbij sprake is van manipulatie van beurskoersen. Is dat hoe het er in de werkelijkheid aan toe gaat?

'Ik wilde uitleggen dat je kunt speculeren op de stijging of daling van beurskoersen. Ik ben hier aanvankelijk veel meer op detail ingegaan, maar dat heb ik op aanraden van de uitgever uiteindelijk weggelaten voor de leesbaarheid.'

Van Ketwich is een enthousiast verteller met oog voor detail. Dat maakt

van *Het Pact* een boek dat je weg laten dromen in de wereld van luxe, actie, politiek en mooie vrouwen. Dat de auteur zelf piloot is, is geen verrassing. Als je goed oplet bij de uitweidingen over vliegtuigen waan je jezelf al bijna een vliegenier. En net als de personages in het boek heeft ook Van Ketwich een Maserati Ghibli in de garage staan. De dubbele uitlaat, het mooie leer van de zitting, het komt allemaal aan bod.

Het lijkt alsof je veel van je eigen passies kwijt kunt in je boeken. Klopt dat?

'Inderdaad! Ik vlieg ook veel en het is ook mooi om leuke dingen te doen. Het is niet patsurig bedoeld, maar in Nederland is dat soms moeilijk om uit te leggen. Het is gewoon leuk, maar niet belangrijk. Ik schrijf omdat ik wil dat mensen mijn verhaal leuk vinden om te lezen en ik ben daarnaast ook bezig met wat er gebeurt in de wereld, met rechtvaardigheid. Dat heb ik van mijn vader meegekregen.'

DICHTER.

nr° 10

Binnenkort in de winkell!

DICHTER. 10 verschijnt half november. In deze DICHTER. lees je het beste van de dichters van DICHTER. (volgens de dichters :) De gedichten waar ze wereldberoemd mee zijn in Nederland en Vlaanderen. Verzoeknummers waar nog steeds & altijd om gevraagd wordt. De klassiekers dus. Het beste van de dichters van DICHTER. dus. Met een knipoog. Coen Bouwstra verzorgde het beeld.

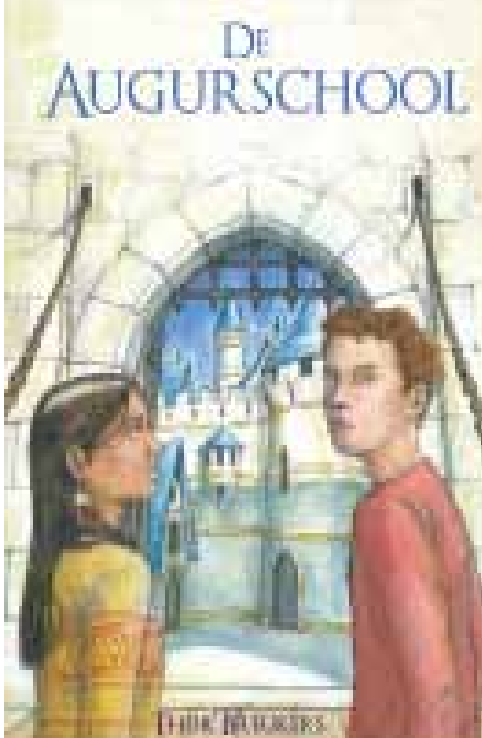
ISBN 9789059306361
€ 6,25 T 040 2454001
www.plint.nl

DE AUGURSCHOOL

VERHAAL VOOR DE LACHT

RAAF

• Cartoons op bestelling door striptekenaar ERWIN SUVAAL
• bedrukken van sportshirts, hoodies, t-shirts

SUVAALSHIRTS

www.suvaalshirts.nl • 010-4500097 • info@suvaalshirts.nl

www.celtica-publishing.nl
waar fantasy werkelijkheid wordt...

Heerlijk houten huis te huur in de Ardennen.

De Boekenkrant biedt haar lezers in samenwerking met boekhandel Roelants een rustiek vrijstaand landhuisje aan in de Belgische Ardennen. Het ligt in het dorpje Daverdisse. Hier is de laatste 40 jaar weinig veranderd. Ideaal voor een verblijf vol ontspanning of inspanning. De huisbibliotheek staat garant voor wekenlang leesplezier.

Een weekend (vrij-ma) of een midweek (4 nachten) kost 275,- en een week 375,-. Kijk voor meer informatie op www.roelants.nl

BOEKENKRANT

DEADLINE

en de klok tikt onverbiddelijk door ...

21 verhalen van Vlaamse en Nederlandse auteurs.

Naarmate de seconden wegtikken, stijgt de spanning.

LetterRijn

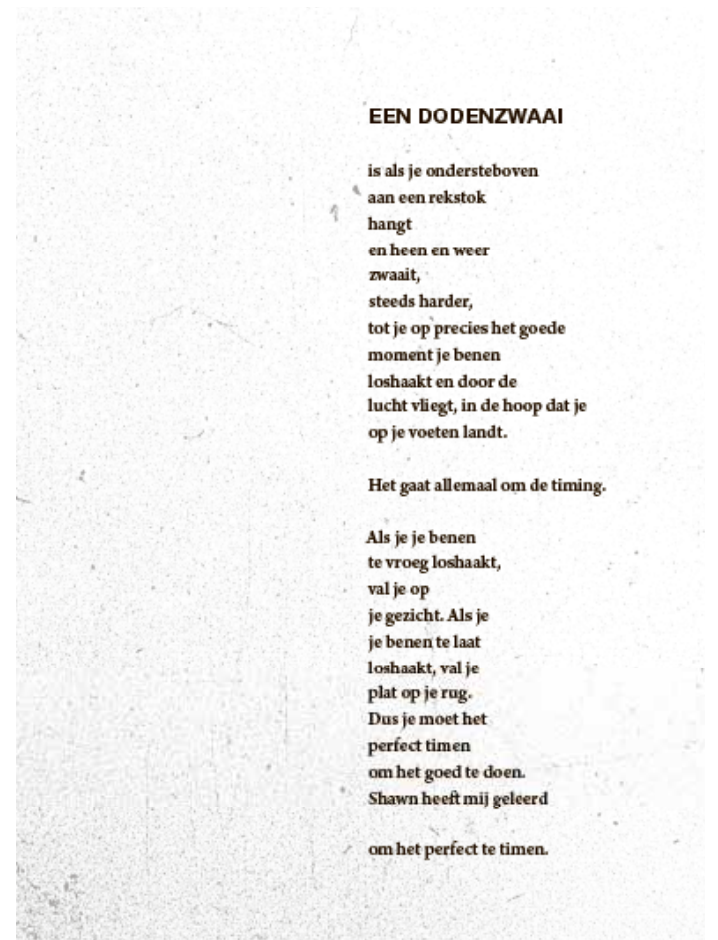
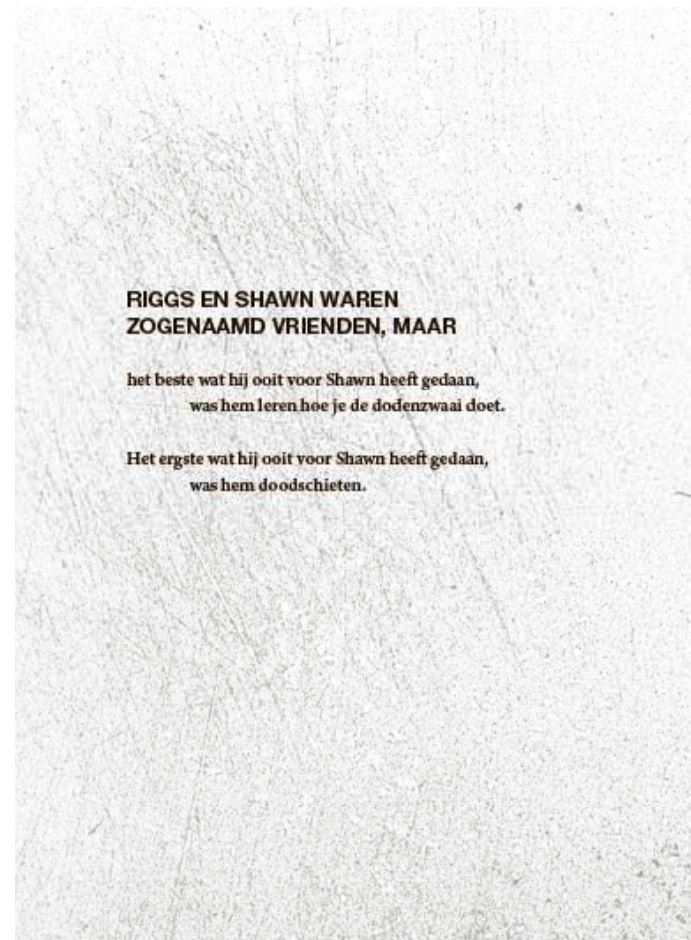
BOEKFRAGMENT

67 seconden

Jason Reynolds, *67 seconden*, vertaling: Maria Postema, Uitgeverij Blossom Books, 306 pagina's (€ 16,99)

Als Wills broer Shawn wordt vermoord, weet Will wat er van hem verwacht wordt: niet snitchen, niet huilen, wraak. Met een pistool in zijn broekband staat Will gedurende 67 seconden in de lift naar beneden, maar op iedere verdieping komt er iemand uit zijn verleden binnen en hij begint aan zijn bestemming te twijfelen.

nijntje – sinterklaas omdraaiboek

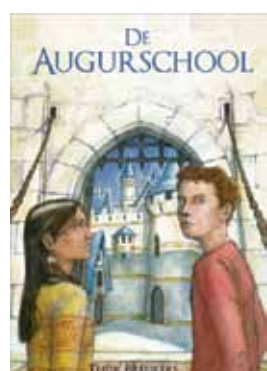

Dick Bruna, *nijntje – sinterklaas omdraaiboek*, Mercis Publishing, 30 pagina's (€ 7,50)
www.mercispublishing.nl
www.nijntje.nl

Het dubbeldikke *nijntje – sinterklaas omdraaiboek* bevat twee sinterklaasverhalen om voor te lezen. In 'nijntje zet haar schoen' zie je hoe nijntje sinterklaas viert. In 'nijntje zingt voor sinterklaas' staan bekende sinterklaasliedjes. Zing je mee?

De augurschool

Thur Breukers, *De augurschool*, Celtica Publishing, 292 pagina's (€ 15,00)
www.celtica-publishing

Op de augurschool leren Peter en Anya hoe zij op een positieve manier met hun gaven om kunnen gaan. Helaas zijn er ook begaafden met slechte bedoelingen, zoals de schimmige Grey....

Over de Cirkel werd door augurs altijd geheimzinnig gedaan en ook via Comp had Peter niet veel informatie kunnen vinden. Wel had hij gelezen dat de herkomst onbekend was en dat de Cirkel bij bepaalde mensen en in specifieke omstandigheden ervoor kon zorgen dat iemand razendsnel kon bewegen en denken.

Ze gingen de zaal binnen en in het midden hing in de lucht de Gouden Cirkel.

'Waar komt die Cirkel nu precies vandaan?'

'De herkomst weten we niet, mogelijk van buiten de aarde. Hij bevond zich in het midden van de magische rotsblokken van Stonehenge en werd omringd door een krachtveld waardoor hij lang onzichtbaar is gebleven. Dat krachtveld is er overigens nog steeds, ook al is de Cirkel nu wel zichtbaar. Ongeveer zestig jaar geleden is hij door augurs ontdekt en naar het Glazen Huis gebracht. Hij werkt als synapsversneller.' Geboeid keek Peter naar de Cirkel.

'Synapsen zijn toch zenuwenverbindingen? Wat doet de Cirkel precies en hoe werkt hij?'

'Ik dacht wel dat je dit interessant zou vinden. Hij versnelt de functie van de synapsen zodat de zenuwen sneller werken. Daardoor kan iemand tijdelijk razendsnel denken en bewegen. Het kan alleen in speciale situaties worden gebruikt, want je raakt snel uitgeput en bij regelmatig gebruik kun je depressief worden. Kom, we gaan hem van dichtbij bekijken.'

Ze liepen in de richting van de stralende, goudkleurige Cirkel die een doorsnede had van ongeveer twee meter.

Lucius vertelde: 'Ik heb begrepen dat je in de Cirkel moet gaan staan. Maar de Cirkel is altijd afgeschermd door een krachtveld, dus onder normale omstandigheden kan dat niet. Hij is nog maar een paar keer gebruikt in de afgelopen zestig jaar en dat was bij een augur die inmiddels dood is. Hij kon, net als jij, uit zijn lichaam treden. Vandaar dat ik jou heb meegenomen.'

Een meesterwerk op alle fronten

*De volledige tekst van de novelle
waarop de beroemde opera is gebaseerd,
adembenemend geïllustreerd
door Benjamin Lacombe.*

€ 39,95 - ISBN 978 90 446 3104 5

[clavisuitgeverij](#)

[@Clavis_Books](#)

Wij maken kinderdromen waar

De Kleine Prins

*De tijdloze klassieker van Antoine de Saint-Exupéry,
verteld en geïllustreerd door de makers van
'Het land van de grote woordfabriek'.*

De kleine prins van Antoine de Saint-Exupéry is een buitengewoon en tijdloos boek over het mysterie van liefde en vriendschap. En over hoe je groot kan worden zonder het kind in jezelf te verliezen. Agnès de Lestrade en Valeria Docampo herinterpreteren dit meesterwerk op een schitterende manier.

€ 18,95 • prentenboek • 5 tot 105 jaar

INTERVIEW

Geen balkon, maar een raamkozijn

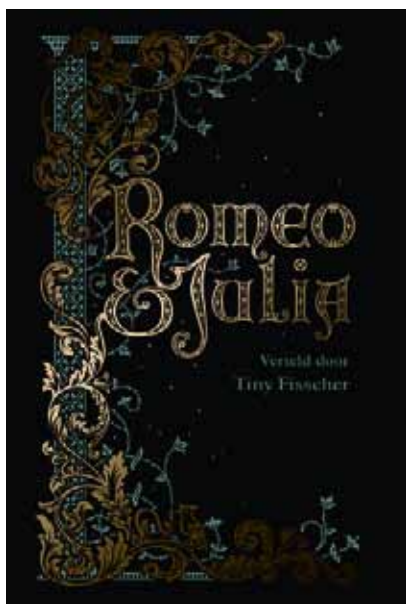
Iedereen kent *Romeo en Julia*, maar hoeveel hebben het origineel gelezen? Speciaal voor jongeren brengt Blossom Books wereldklassiekers als deze op de markt, weliswaar bewerkt, maar alle levendige dialogen van Shakespeare zijn behouden. Uitgever Myrthe Spiteri vertelt ons er meer over.

Door Janneke Blok

Elke boekenliefhebber, of je nu jong of oud bent, fan van klassiekers of niet, moet de nieuwe editie van *Romeo en Julia* even vasthouden. Vooral

omdat hij er zo mooi uitziet door het ontwerp en de tekeningen van Sophie Plum, maar ook hertaler Tiny Fisscher weet je met haar sfeerbeschrijvingen direct de oorspronkelijk zestiende-eeuwse liefdesgeschiedenis in te trekken: 'De maan vormt slechts een flauwe sikkel aan de ochtendvroeg hemel en de stad Verona is op dit uur dunbevolkt, maar twee bediendes van de familie Capuletti lopen druk pratend over straat. Opgewonden, met een zwaard op hun heup en een klein schild in hun hand.' Al gauw maakt de lezer ook kennis met Shakespeares humor: 'Samson legt een hand op het gevest van zijn wapen en zegt grijzend: "Dit zwaard had ik thuisgelaten, maar mijn andere zwaard heb ik inderdaad weer eens heerlijk ergens in gestoken."' 'Shakespeare maakte veel van dit soort seksistische grappen,' vertelt Spiteri, 'dus die zitten er ook allemaal in. Je wilt als lezer wel het gevoel hebben *Romeo en Julia* te

Tiny Fisscher, Blossom Books-wereldklassiekers 1. *Romeo & Julia*, illustraties: Sophie Plum, Uitgeverij Blossom Books, 168 pagina's (€ 24,99)

Myrthe Spiteri

hebben gelezen en dat je dichter bij het origineel bent gekomen dan bij een vrije bewerking.'

Is dat ook de reden voor de reeks Wereldklassiekers die bij Blossom Books verschijnt?

'Het idee voor de reeks ontstond eigenlijk door de samenloop van een aantal dingen. Allereerst weet ik dat jongeren graag boeken sparen, vooral als ze er ontzettend mooi uitzien. Ik wilde al langer een boekenserie maken die er supermooi uitziet, geïnspireerd door de mooie edities die op de Engelstalige markt door bijvoorbeeld Barnes & Noble en Penguin zijn uitgegeven. Klassiekers bleken daar bij uitstek geschikt voor. Ik kwam erachter dat er wel veel bewerkingen zijn, maar niet specifiek gericht op jongeren. Of ze zijn voor jonge kinderen en echt heel simpel, of gericht op volwassenen en best wel taai. Om dit op te lossen heeft Tiny Fisscher voor *Romeo en Julia* bijvoorbeeld de oorspronkelijke toneeltekst omgezet naar proza en heeft ze sfeerbeschrijvingen toegevoegd. Maar de dialogen heeft Shakespeare prima opgeschreven, dus daar hoefde ze niets bij te verzinnen. Daar was ik heel streng in.'

Waarom vind je het belangrijk dat jongeren kennismaken met deze eeuwenoude verhalen?

'Verwijzingen naar klassiekers zie je overal opduiken, ook in young adult-boeken. Vaak zie je dat de hoofdpersoon daarvan op school zit en voor een literatuurvak ook nog eens "zo'n oud boek" moet lezen. Hoe leuk is het dan als je dat boek kent! Daarnaast vind ik het ontzettend bijzonder dat verhalen die zo oud zijn, nog steeds in deze tijd passen. Ik wil ervoor zorgen dat ze bewaard blijven voor de nieuwe generatie.'

***Romeo en Julia* is het eerste deel in de serie. Welke klassiekers zullen nog meer verschijnen en hoe kies je deze?**

'Met één boek heb je nog geen serie en met twee ook niet, dus er zullen er in elk geval drie verschijnen. Ik moet het verhaal toevinden en het

idee hebben dat het nodig is om er een nieuwe uitgave van te maken. Daarbij moet ik ook een vertaler kunnen vinden die het wil doen. Ik zou zelf heel graag *De Klokkenluider van de Notre Dame* willen uitgeven, maar daar heb ik tot op heden nog geen vertaler voor gevonden die dat kan en wil doen. Zij zijn er lang mee bezig, dus moeten ze het ook echt leuk vinden. Maria Postema is nu bezig met *Frankenstein*, die april 2019 zal verschijnen. Dit is al jarenlang haar lievelingsklassieker, dus wat mij betreft is zij de aangewezen persoon om dit verhaal voor jongeren beschikbaar te maken.'

Zullen de boeken wel allemaal door Sophie Plum worden geïllustreerd?

'Ja, we hebben voor de reeks bewust gekozen voor een klassieke stijl en die heeft Plum. Voor *Romeo en Julia* heeft ze veel research gedaan. Zo heeft ze heel goed gekeken naar de (bouw)kunst en symboliek uit die tijd, de kleding, maar ook naar bijvoorbeeld Italiaanse tegeltjespatronen om de schutbladen te kunnen maken. Voor *Frankenstein* zal Plum ook weer tekeningen maken die passen bij dat verhaal en die tijd, deze

'Ik vind het bijzonder dat verhalen die zo oud zijn, nog steeds in deze tijd passen. Ik wil ervoor zorgen dat ze bewaard blijven.'

keer meer met inkt en penseel om aan te sluiten bij de Romantische stroming.'

Hoop je dat jongeren na het lezen van deze bewerkingen het origineel oppakken?

'Dat zou natuurlijk mooi zijn, maar als ze dat niet doen, hebben ze in elk geval het hele verhaal meegekregen. Als ze dan ooit in een discussie belanden over bijvoorbeeld de beroemde balkonscène uit *Romeo en Julia*, weten ze dankzij het nawoord van Fisscher dat het geen balkon was maar gewoon een raamkozijn.'

SOPHIE PLUIM

BOEKFRAGMENT

De Kerstmisaurus

Tom Fletcher, *De Kerstmisaurus*, illustraties: Shane Devries, vertaling: Lidwien Biekmann, Uitgeverij BILLY BONES, 384 pagina's (€ 19,99) www.billybones.nl

De Kerstmisaurus is stiekem meegevlogen op de slee van de Kerstman om nog één keer afscheid te kunnen nemen van Knuffie, de enige dinovriend die hij ooit heeft gehad. Maar dan...

Hij zuchtte nog eens diep, liet de dinoknuffel los en zette hem weer netjes recht. Het was tijd om echt afscheid van Knuffie te nemen. Op dat moment hoorde hij het.

FLOESJ!

STAMP!

STAMP!

Duidelijk het geluid van een wc die werd doorgetrokken, en daarna de stampende laarzen van de Kerstman die door de gang liep.

STAMP!

STAMP!

STAMP!

De Kerstmisaurus zag de gezellige dikke buik van de Kerstman langs Willems slaapkamerdeur gaan. Nu was hij al in de woonkamer! 'Ooo, een wortel! Lekker!' fluisterde de Kerstman, en hij begon aan zijn lekkernij te knabbelen.

De Kerstmisaurus raakte in paniek. Als hij niet heel snel terug was op het dak, voordat de Kerstman daar was, dan... zou hij hier achterblijven! Hij draaide zich onhandig om, waarbij hij met zijn staart alle dinosaurusbouwen van Willems boekenplank veegde. Toen nam hij een grote sprong naar de deur, maar raakte met zijn onhandige klauwen vast in de strik om Knuffie. Hij struikelde, viel en rolde naar de andere kant van de slaapkamer, waar hij terecht kwam in Willems kledingkast! Je begrijpt natuurlijk wel dat dat zóveel kabaal maakte dat Willem er wakker van werd.

'W... w... wat gebeurt er?' zei hij, en hij wreef zijn ogen uit. Toen hij weer scherp kon zien, zag Willem een groot, gestippeld cadeau staan met een rode strik eromheen. Maar die strik zat los. En het uiteinde van de strik zat om een grote, schub-

bige poot gewikkeld, en helemaal in de knoop! Voordat Willem met zijn ogen kon knipperen, voordat hij kon gillen, voordat hij zelfs maar kon denken of iets kon doen, rende de Kerstmisaurus met honderd kilometer per uur de kamer uit en trok het cadeau achter zich aan. Willem kroop uit bed in zijn rolstoel en ging ze achterna!

De Kerstmisaurus kwam nog net op tijd de woonkamer binnen om de zwarte laarzen van de Kerstman in de schoorsteen te zien verdwijnen. Hij brulde van schrik en stormde naar de schoorsteen, vertrapte de cadeaus en struikelde over de kerstboom, waardoor de kerstballen door de lucht vlogen en kapotvielen op de grond. Maar daar trok de Kerstmisaurus zich niets van aan. Hij keek in de schoorsteen omhoog, maar die leek nu zó smal dat er niet eens een elf doorheen zou passen! Hij probeerde wanhopig omhoog te klimmen, maar het lukte niet. De magie van de Kerstman was uitgewerkt, het schoorsteengat was gekrompen en weer net zo smal als eerst. Toen kwam het allerergste geluid. Door de schoorsteen hoorde hij het getrappel van hoeven en zachte kerstmuziek die in de verte verdween. De Kerstmisaurus brulde

door de schoorsteen omhoog naar de lucht... maar het was al te laat.

Ze waren weg.

De Kerstmisaurus bleef alleen achter. Op dat moment ging er een helder rond lichtje aan. En dat lichtje bibberde een beetje. Het was de zaklamp van Willem, die in zijn rolstoel in de deuropening zat en geschrokken naar de dinosaurus in zijn huis keek.

Ze bewogen geen van beiden. En staarden elkaar aan.

Willem en de Kerstmisaurus. Voor het eerst in de hele geschiedenis keken een jongen en een dinosaurus elkaar aan. Ze wisten allebei niet wat ze moesten zeggen.

Toen riep Willem opeens angstig 'AaaaaAARGH!'

En de Kerstmisaurus brulde geschrokken 'ROOOOAAARGH!'

Ze zaten allebei een eeuwigheid tegen elkaar te brullen en te gillen, totdat ze buiten adem raakten en ermee ophielden.

Ze keken elkaar onderzoekend aan, ook al wisten ze niet precies wat ze onderzochten. Maar ze zagen wel dat ze allebei bang voor de ander waren, en daardoor waren ze opeens niet bang meer. Heel gek zoals die dingen gaan!

JEUGD

BOEKENKRANT TIPT

WIE DURFT?
ZEGT SINTERKLAAS

Sinterklaas heeft zijn kattenpieten meegenomen naar Nederland. Maar wanneer ze bij het huis van Brian aankomen, durft geen van de kattenpieten naar binnen te gaan. Brian heeft namelijk een grote hond, genaamd Bram. Sinterklaas moet nu op zoek naar een Piet die wel naar binnen durft. Zal het hem lukken Brian zijn cadeautje te geven?

Bette Westera, *Wie durft? zegt Sinterklaas*, illustraties: Barbara de Wolf, Uitgeverij Levendig, 32 pagina's (€ 14,95)

DE KLEINE PRINS

Een echt familieboek voor op het sinterklaasverlanglijstje! De tijdloze Franse klassieker van Antoine de Saint-Exupéry is opnieuw verteld door Agnès de Lestrade met prachtige, sfeervolle illustraties van Valeria Docampo. Deze nemen je mee naar een bijzondere wereld, waar de nieuwsgierige kleine prins alles leert over liefde en vriendschap.

Agnès de Lestrade, *De kleine prins*, vertaling: Siska Goe-minne, illustraties: Valeria Docampo, Uitgeverij De Eenhoorn, 56 pagina's (€ 18,95)

CARMEN

Wij zijn dol op de sprookjesachtige tekeningen van Benjamin Lacombe, van wiens hand laatst nog een mysterieuze kat op de voorkant de *BKJunior* prijkte. Voor *Carmen*, gebaseerd op de gelijknamige, beroemde Franse opera, maakte de illustrator duistere beelden, die goed passen bij het dramatische liefdesverhaal over zigeunervrouw Carmen en soldaat José. Hij heeft alles voor haar over, maar hun liefde is gedoemd te mislukken. Carmen is vrij geboren en zal vrij sterven...

Prosper Mérimée, *Carmen*, illustraties: Benjamin Lacombe, Uitgeverij Clavis, 170 pagina's (€ 39,95)

DE VUURVALLEI

Wanneer Ardo Finch met zijn moeder en zus verhuist naar Pine Mountain, trekt hij gelijk de aandacht van oude, duistere krachten. Ardo sluit zich aan bij de Rangersclub, waar ze gebruikmaken van wilde magie uit de mysterieuze Lange Wouden. Hiervoor legt hij de Rangersbeloften af van trouw, moed, vriendelijkheid en de waarheid. Maar kan hij zich hier wel aan houden tijdens zijn avontuur?

John August, *Ardo Finch 1. De vuurvallei*, Uitgeverij Luitingh-Sijthoff, 320 pagina's (€ 17,99)

RECENSIE

De betekenis van vriendschap

Het thema van de Kinderboekenweek dit jaar was vriendschap. Hoewel ze beiden al eerder boeken schreven voor jongvolwassenen, inspireerde het thema Marieke Nijkamp en Corinne Duyvis tot een kort verhaal. Deze twee verhalen zijn gebundeld in *Het juiste spoor*.

Door Selma Oueddan

Het juiste spoor opent met het gelijknamige verhaal van Nijkamp over een groep vrienden

die met de trein terug naar huis reist na een mislukte vakantie, waarbij een van hen is verdwenen. De schrijfster vertelt het verhaal vanuit verschillende perspectieven, wat voor extra spanning zorgt. Door de flashbacks wordt beetje bij beetje duidelijk wat er tijdens de vakantie is misgegaan en waarom. Omdat je aan het begin van het verhaal geen idee

Marieke Nijkamp & Corinne Duyvis, *Het juiste spoor. Twee verhalen over vriendschap*, vertaling: Eefje Bos, Uitgeverij HarperCollins, 104 pagina's (€ 5,00)

hebt wat er is gebeurd, leest het verhaal erg vlot. Het enige minpuntje is dat het einde erg abrupt is; je weet niet zeker hoe het met de personages afloopt.

Ook Duyvis' verhaal 'En de rest van ons wacht' is spannend, maar heeft tegelijkertijd een serieuze onderton. Het is een vervolg op haar boek *Op de rand van het niets*, maar is ook prima als apart verhaal te lezen. Hoofdpersoon Iveta is gevlucht uit Letland vanwege de verwachting van een komeetinslag die de helft van de wereld zal wegvagen. Om de inslag te kunnen overleven, moet iedereen schuilen in bunkers.

Hoewel de overheid ervan overtuigd is dat de bunkers iedereen zullen beschermen, is niet zeker of de meeste mensen het daadwerkelijk zullen overleven. Voor Iveta is die kans een stuk kleiner dan voor de anderen, door de waslijst aan medische aandoeningen die ze heeft.

Duyvis beschrijft de situatie erg geloofwaardig en houdt ons een spiegel voor als het gaat om hoe we met angst omgaan. Iveta accepteert de realiteit van de situatie en in

Marieke Nijkamp en Corinne Duyvis

SUSAN VAN DER KLUGT

plaats van erover te piekeren, probeert ze bij haar nieuwe vriendinnen afleiding te vinden. De boodschap over gelijke kansen voor iedereen in plaats van gelijke behandeling, maakt het verhaal nog sterker. Al met al is het een leuk boekje om te lezen tijdens een lange treinreis of op een regenachtige zondagmorgen. Hoewel het twee zeer verschillende verhalen zijn qua genre, de eerste *contemporain* en de tweede dystopisch, benadrukken ze beide op hun eigen manier het belang van vriendschap. Heeft immers niet iedereen een goede vriend nodig?

RECENSIE

Geheime tips van Sinterklaas

Ben je nog op zoek naar een fijn boek om samen te lezen tijdens sinterklaastijd? Dan hoef je niet langer te speuren, want *Het geheim van Sinterklaas* heeft alles in zich om lekker warm tegen elkaar aan te kruipen en je te verheugen op de komst van de goede, oude man.

Door Aefke ten Hagen

'Dag Sinterklaas, hier is nog een brief. Hij is kort. Want we moeten naar het ziekenhuis. Op bezoek bij mijn vake. Vake, zo noemen

wij opa. Of hebt u liever dat ik opa zeg? Zoals de andere kinderen. Dan doe ik dat. Geen probleem. Vake ligt al twee weken in het ziekenhuis. We gaan elke dag bij hem op bezoek. P.s.: hoe hebt u dat gedaan? Ik bedoel 874 jaar worden. Met joggen ofzo?' Dit is een van de ontroerende passages uit *Het geheim van Sinterklaas*, een prachtig sinterklaasboek voor alle

Bart van Nuffelen, *Het geheim van Sinterklaas*, illustraties: Tim Van den Abeele, Uitgeverij De Eenhoorn, 64 pagina's (€ 15,50)

leeftijden, of je nu wel of niet gelooft in Sinterklaas. Hoewel de titel in eerste instantie misschien anders

doet vermoeden, gaat het boek over de bijzondere band tussen een opa en zijn kleinkind Rik. Rik schrijft brieven aan Sinterklaas. Hij hoeft geen cadeau, hij wil vooral weten hoe Sinterklaas zo oud is geworden. Zijn vake is ziek, dus misschien kan hij met de geheime tips van Sinterklaas beter worden.

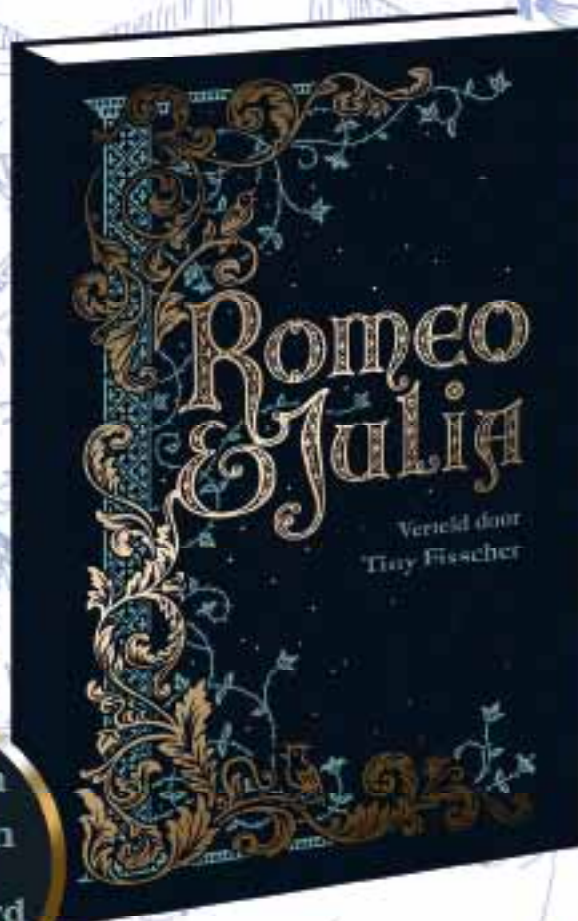
Niet alleen het verhaal is bijzonder, ook de bijpassende illustraties van Van den Abeele

zijn dat. Met de warme tekeningen in herfstige tinten schetst hij – letterlijk – de speciale band tussen Rik en zijn opa. Voor lezers vanaf een jaar of acht, die het verhaal waarschijnlijk het best zullen vatten, is het boek bovendien ook makkelijk en snel zelf te lezen. Dit komt door de mooie opmaak in briefvorm en het toegankelijke taalgebruik. Een aantal passages en illustraties bezorgen de lezer kippenvel.

Het geheim van Sinterklaas is een liefdevolle briefwisseling tussen Sinterklaas en een kleine jongen, die zijn opa het liefst bij zich wil houden. Een mooie aanrader voor de jonge en oudere lezer om samen te lezen tijdens sinterklaastijd.

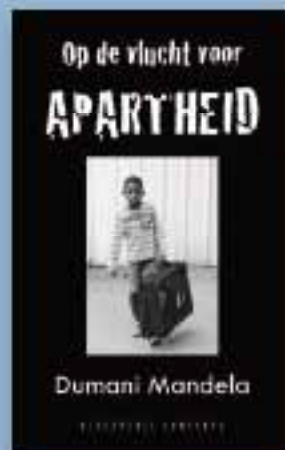
Tiny Fisscher bewerkte *Romeo & Julia* voor jongeren

In linnen
gebonden
-
geïllustreerd

Romeo & Julia | Tiny Fisscher | 9789 463 4925 08 | € 24,99

Boeken Uitgeverij Conserve – november 2018

Het boek *Op de vlucht voor apartheid* van Dumani Mandela begint al spannend als de jonge Sandile met hulp van ingewijden, bijna onder ogen van de geheime dienst, het land uit wordt gesmokkeld. Via Londen komt hij in Zweden terecht, waar hij een opleiding krijgt. Als jongvolwassene keert Sandile via Kenia terug naar Zuid-Afrika, waar hij met zijn jeugdvriendinnetje trouwt en een spirituele behandeling krijgt van een priester, die hem min of meer geneest van zijn bipolaire stoornis.

Dumani Mandela is de kleinzoon van Nelson Mandela uit diens eerste huwelijk met Evelyn Mase. In het voorjaar van 2019 komt hij naar Nederland om zijn boek te presenteren in het Zuid-Afrikaanshuis.

Dumani Mandela, *Op de vlucht voor apartheid*, vertaling: Hendrik Hutter, Uitgeverij Conserve, 192 pagina's (€18,99)

Op 21 oktober vierde Uitgeverij Conserve haar 35-jarig bestaan in theater De Blinkerd in Schoorl met de zesde Eline van Haarenprijs en de presentatie van boeken over Wieteke van Dort en haar familie. Maar ook het boek *Hier is zon, zee en zand*. *Schrijvers over Bergen en Schoorl*. Van Nicolaas Beets tot Adriaan van Dis. Daaraan werkten onder meer Jeroen Krabbé, Arnold de Hartog (zoon van Jan de Hartog), Anja Meulenbelt en Adriaan van Dis mee. Met een aantal verhalen tegen de vermeende bomencap in Schoorl door Staatsbosbeheer.

Kees de Bakker (samenstelling), *Hier is zon, zee en zand*. *Schrijvers over Bergen en Schoorl*. Van Nicolaas Beets tot Adriaan van Dis, Uitgeverij Conserve, 168 pagina's (€19,99)

Het Darwin Dilemma van Han Thomas, onze Nederlandse Dan Brown, is een wervend geschreven boek waarin wetenschapper Mark Enquist een bijzondere ontdekking doet in de piramide van Cheops in Egypte.

De spannende thriller brengt ons van Londen en Parijs tot iets buiten Cairo, waar de ontkenning te midden van de piramiden plaatsvindt.

Zeer lovend ontvangen thriller op talloze websites, waaronder Hebban.nl, en in *NRC Next*: 'Een spannend en valkundig boek geschreven in de voetsporen van het *Bernini Mysterie* van Dan Brown. Een helder verhaal op basis van goede research.' Schrijfster Cynthia McLeod voegde daaraan toe: 'In de trant van Dan Brown, maar dan veel beter!' Verkrijgbaar in de boekhandel en te bestellen via www.conserve.nl.

Han Thomas, *Het Darwin Dilemma*, Uitgeverij Conserve, 486 pagina's (€19,99)

Wieteke van Dort. Kind van twee culturen is het verhaal van een familieleven in de tropen, vrijwel geheel in het teken van de suikerfabriek waar generaties in werkten en de veranderingen in de kolonie meemaakten, van Japanse bezetting tot nationaal Indonesisch (zelf)bewustzijn. Het land moeten verlaten, alles achterlatend en weer een loopbaan in het verre Holland opbouwen. Op dat moment begint pas echt de carrière van Wieteke van Dort: van beeldend kunstenaar tot dichteres en cabaretière, culminerend in de befaamde televisieverschijning Tante Lien. Wieteke wordt een nationaal fenomeen, iedereen kent haar van *Het Klokhuis* of *De stratemakeropzeeshow*. Maar weinigen weten dat haar vader Theo vermoord werd door de pemoeda's, de oorlog die zo'n zwart stempel droeg.

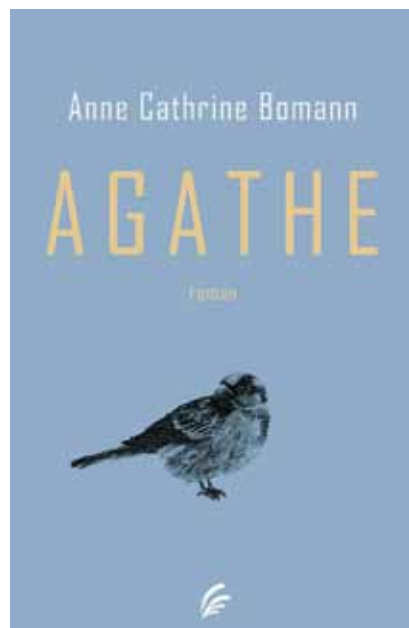
Hans Visser, *Wieteke van Dort. Kind van twee culturen*. *Schetsen van een Nederlands-Indische familie*, Uitgeverij Conserve, 388 pagina's (€19,99)

Uitgeverij Conserve

In de boekhandel of portvrij te bestellen via www.conserve.nl.
Voor België geldt hield portvrij of € 4,65 per bestelling.

BOEKFRAGMENT

Agathe

Cathrine Bomann, *Agathe*, vertaling: Ingrid Hilwerda, Uitgeverij Signatuur, 112 pagina's (€ 14,99)

www.uitgeverijsignatuur.nl

Agathe is het charmante verhaal over een psychiater die op het punt staat met pensioen te gaan, totdat hij Agathe als patiënte krijgt. Een vrouw die hij als een gebroken musje ziet. Maar juist deze Agathe houdt hem een spiegel voor en hij raakt steeds meer door haar gefascineerd.

Als ik op mijn tweeënzeventigste met pensioen zou gaan, moest ik nog vijf maanden werken. Dat kwam overeen met tweeëntwintig weken en als alle patiënten zouden verschijnen, betekende dat dat ik nog precies 800 behandelsessies te gaan had. Als er sprake was van afmeldingen of ziekte, zou dat aantal uiteraard lager worden. Dat bood toch enige vorm van troost.

De dag verstreek zonder noemenswaardigheden, totdat ik na de lunch terugkeerde naar de praktijk. Ik botste bijna tegen een doodsbleke vrouw met donker haar op die vlak achter de deur stond, en ik verontschuldigde me voor mijn onhandigheid.

De vrouw was opvallend tenger en haar ogen waren enorm groot in het spitse gezicht.

'Het geeft niet, ik stond in de weg,'

zei ze en ze liep verder de kamer in. 'Ik ben gekomen om een afspraak te maken.'

Ze sprak met een onmiskenbaar accent en ik begreep dat dit de Duitse vrouw moest zijn. Ze hield een map met het logo van Saint Stéphane tegen haar borst gedrukt. 'Ik ben bang dat dat niet mogelijk is,' antwoordde ik, maar de vrouw deed snel een stap in mijn richting en zei ernstig: 'Het is heel belangrijk voor mij om een afspraak met u te maken. Het spijt me voor het ongemak, maar ik kan nergens anders terecht. Helpt u mij alstublieft.'

Ik deed onwillekeurig een stap naar achteren. Haar bruine ogen glommen alsof ze koorts had en haar blik was zo intens dat het voelde alsof ze me had vastgepakt. Het was duidelijk dat ik niet zonder slag of stoot van haar af kon komen en daarvoor had ik nu geen tijd en geen energie. Ik maakte een

handgebaar naar madame Surrugue en probeerde een vriendelijke glimlach op mijn lippen te toveren. 'Als u met mij mee zou willen lopen,' zei ik en ik liep om de vrouw heen, 'dan kan mijn secretaresse u de situatie nader verklaren.'

Het was de schuld van madame Surrugue dat de vrouw überhaupt was verschenen en nu kon ze haar mooi zelf weer afwijzen.

Ik kon langs de vrouw komen, die

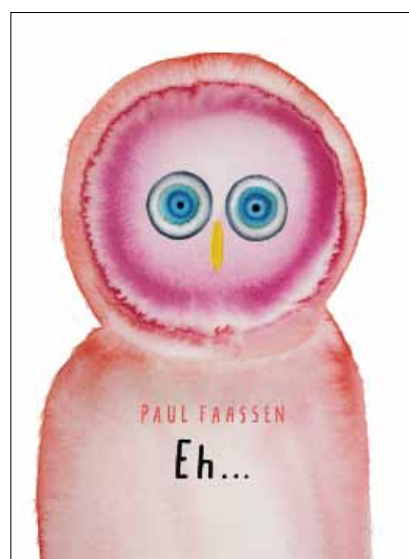
gelukkig achter mij aan liep naar het bureau, waar ik haar met een veelzeggende blik voor madame Surrugue parkeerde. Mijn secretaresse trok haar linkerwenkbrauw een paar millimeter op.

'Wilt u zo vriendelijk zijn om het hier van mij over te nemen, madame Surrugue?' vroeg ik, terwijl ik met een stijf knikje afscheid nam en me terug haastte naar mijn veilige behandelkamer.

Het beeld van de bleke vrouw bleef me echter bij en het leek alsof er de rest van de dag een vleugje van haar parfum in de lucht bleef hangen en rondwervelde als stof, telkens als ik mijn deur opende.

BOEKFRAGMENT

Eh...

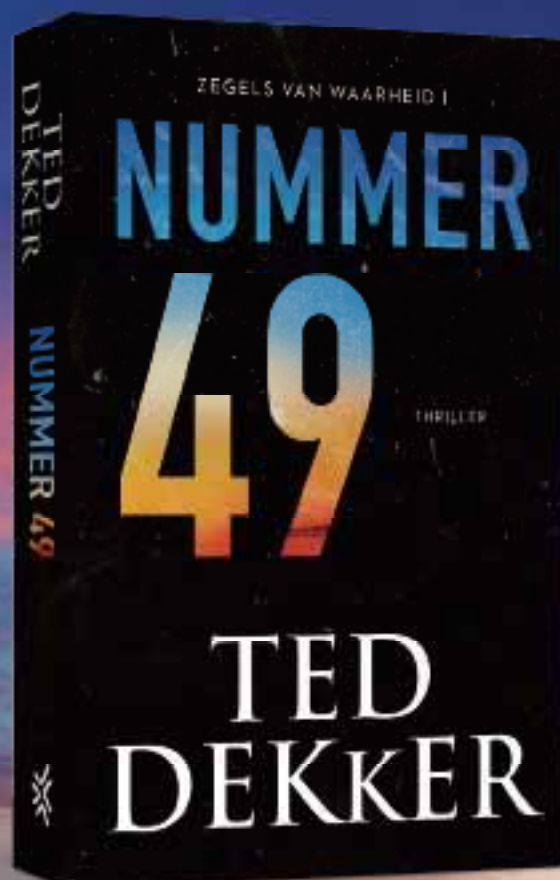
Paul Faassen, *Eh...*, Uitgeverij De Harmonie, 80 pagina's (€ 24,90)

www.deharmonie.nl

www.paulfaassen.nl

Paul Faassen, bekend van zijn wekelijkse beeldcolumn *Weekdier* in *Volkscrant Magazine*, raakte gefascineerd door de uitdrukkingloosheid van vogels. Met water en verf, en zonder tekst, tekende hij tal van complete dialogen tussen de vogels op, die ons de wenkbrauwen doen fronsen of doen glimlachen. In *Eh...* zijn de beste bijeengebracht.

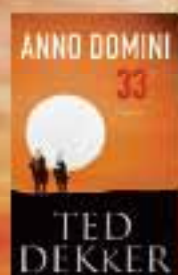
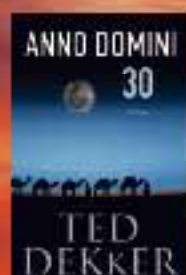
SURREALISTISCH en DOODENG

Deel 1 in nieuwe serie 'Zegels van de Waarheid'

De blinde Rachele ondergaat een behandeling om van haar blindheid af te komen, maar er gaat iets mis. Als ze in coma raakt, wordt ze wakker in een andere wereld. Vanaf dan reist ze van de ene naar de andere wereld en volgen we haar zoektocht naar de Vijf Zegels van de Waarheid.

'Ted Dekker dompelt je onder in diepe levenslessen, verpakt in een fantastisch en spannend verhaal!'

- BoekenBloggendorwijs

Kokboekencentrum
Utrecht | Utrecht

www.kokboekencentrum.nl

soul food
comics

**EEN GESPREK
TUSSEN TWEE
VRIENDEN
OVER MUZIEK,
STRIPS, SUCCES,
CREATIVITEIT,
COMMERCIE EN
HET LEVEN.**

Als vaste gast in een radioprogramma raakt Paco Roca bevriend met de zanger José Manuel Casán. Ze beginnen een uniek project waarbij ze elk met gebruik van verschillende stijlen een wandeling door de historie van hun eigen

PACO ROCA (Melbourne, 1969) vestigde zijn naam als stripauteur in 2008 met de graphic novel *Rimpak*, waarvoor hij meerdere belangrijke prijzen won. Met Sparrow aan het touw is *La casa blanca* zijn debuut dat een van de belangrijkste Spaanse stripauteurs is zijn van dit moment.

medium maken. Het resultaat is *Het Kruispunt*, een graphic novel, maar ook een muziekalbum, *La casa blanca* (te beluisteren op Spotify, iTunes en Google Play Music).

€ 24,95, paperback, Nieuw, 160 pagina's, isbn 978-94-90882-02-8

Eind november verkrijgbaar

INTERVIEW

Op safari door de supermarkt

In *De supermarktsurvivalgids* loodst Teun van de Keuken je langs alle gevaren die er in de grootgrutter op de loer liggen. 'Het is een soort reisgids voor een avonturenvakantie door de supermarkt, waar je je goed op moet voorbereiden,' zegt de auteur.

Door Mirjam Mulder

Al jarenlang houdt Van de Keuken zich bezig met 'het wel en wee van ons voedsel', onder andere als een van de presentators van het tv-programma

Keuringsdienst van Waarde. 'Ik dacht, ik moet toch eens verzamelen wat ik allemaal weet, zowel over de producten als over hoe de supermarkt in elkaar zit. Om toch een soort beeld te geven over het reilen en zeilen van de supermarkt,' vertelt hij. Die kennis, samen met nieuwe onderzoeken, bundelde hij tot een kritisch en vermakelijk verhaal in *De supermarktsurvivalgids*.

VERLEIDING IN EEN PAKJE

Van de Keukens fascinatie voor de voedselindustrie is tweeledig. 'Aan de ene kant houd ik van lekker eten. Na mijn werk ga ik gerust een uur in de keuken staan, ook een beetje ter ontspanning. Ik kook eigenlijk nooit met pakjes en zakjes, maar gewoon met verse ingrediënten. Aan de andere kant wordt er ook veel gesjoemeld met voedsel, en krijgen we rotzooi verpakt met mooie verhalen voorgeschoteld. Hoe dat precies gebeurt, daar wil ik inzicht in geven.' Een van de lessen die hij ons wil bijbrengen, is hoe je etiketten moet lezen. Advies: negeer de voorkant. 'Wat er op de voorkant van de verpakking staat, is reclame. In Nederland zijn daar helemaal geen strenge regels voor, fabrikanten mogen daar van alles op zetten. Bijvoorbeeld woorden als "volgens grootmoeders recept", "ambachtelijk" of "eerlijk": dat betekent niks, dat zijn allemaal onbeschermde termen. Dus je moet altijd naar de achterkant van de verpakking kijken, want daar staat heel zakelijk wat er werkelijk in zo'n pak zit.' Truffelolie is daar een goed voorbeeld van. Volgens Van de Keuken is het misschien wel de grootste miskoop die je kunt doen: er komt geen truffel aan te pas en het kan je hoofdpijn

Teun van de Keuken, *De supermarktsurvivalgids. Hoe overleef je de tocht langs de schappen*, Uitgeverij Meulenhoff, 288 pagina's (€ 20,00)

Teun van de Keuken

bezorgen doordat het goedje van petroleum is gemaakt. Ook hamblokjes zijn vaak weggegooid geld. Van de Keuken: 'Ik ben ooit op hamin-sputiles geweest. Daar spuiten ze de ham helemaal vol met water. Eigenlijk betaal je dus heel veel geld voor water. En omdat dat niet naar ham smaakt, moeten daar weer allerlei smaakstoffen aan toegevoegd worden. Als het dan allemaal toch al zo artificieel is, kun je net zo goed helemaal geen dieren meer gebruiken.' Niet alleen de verpakkingen van ons voedsel zijn vaak oneerlijk, maar ook het proces dat daaraan voorafgaat. Boeren krijgen vaak te weinig geld voor hun waar en in de chocoladewereld is slavernij nog altijd wijdverbreid. 'Als je in Nederland voedsel zou produceren op de manier waarop chocola wordt gemaakt,

hazelnoten worden geplukt of kleding wordt vervaardigd, dan zou dat verboden worden. Dus als oplossing hebben fabrikanten bedacht: weet je wat, dan doen we dat allemaal in het buitenland. Daar gelden onze regels niet. Dat is een wonderlijk fenomeen: wij willen die ellende niet zien, dus plaatsen we het gewoon waar we het niet kunnen zien. Maar het gaat wel door onder onze verantwoordelijkheid.'

SURVIVALTIPS

Producten zijn niet de enige valkuilen waar je voor moet uitkijken in supermarkt. Het zit 'm ook in de lay-out van de winkel zelf. 'De supermarkt is erop gericht om de klant zo lang mogelijk binnen te houden en dingen te laten kopen die hij eigenlijk niet wilde kopen,' vertelt Van de Keuken. Zo hangt er nooit een klok en zitten de enige ramen bij de ingang, waardoor je je in een tijdloos limbo waant. Ook de koffieautomaten met gratis koffie zijn bedoeld om je van je plan af te brengen. Vervolgens speelt ook de indeling van de

schappen op je gemoedstoestand in. 'Eerst kom je bij het groente en fruit, omdat je dan nog goede vooremens hebt. Maar als je wat verder rondsloentert, je moe bent en de weerstand is afgenomen, ben je dat allemaal vergeten, en denk je: Ach weet je wat, ik haal ook bier en wat chips. En voor je het weet heb je je winkelwagen volgestouwd.' Gelukkig heeft onze gids ook een aantal handige tips om je tegen die trucjes te wapenen: 'Neem ten eerste altijd een boodschappenlijstje mee, zodat je heel gericht naar binnen gaat. En neem nooit een winkelwagentje maar een mandje. Wagentjes hebben namelijk het psychologische effect dat je er vanzelf meer dingen in gaat gooien, anders is hij zo leeg. Maar als je een mandje neemt, dan zeul je dat de hele tijd mee en beperk je je eerder tot wat je nodig hebt.' Zo kun je het beste uit je supermarktsafari halen. Want ja, een supermarkt bij je om de hoek is natuurlijk ook gewoon een geweldige luxe.

Nieuw!

van A naar B (en weer terug)

Door Jan Kees

meteen van

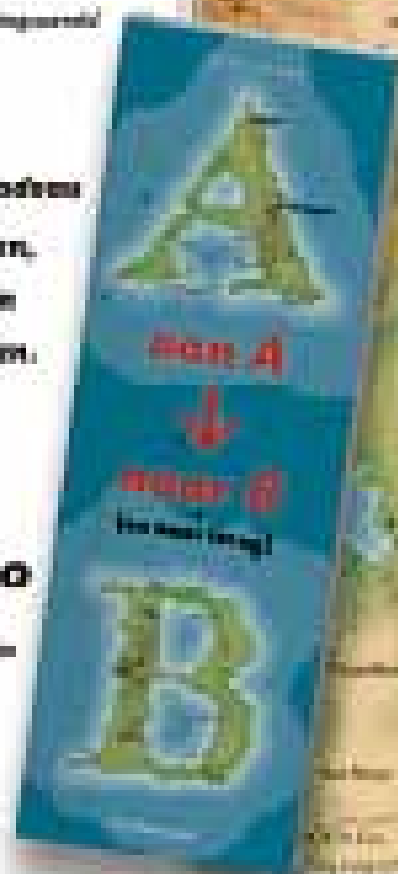
De Afdel van de DeHarmonie.nl

Het ideale cadeau

om te geven,
te vragen
of te krijgen.

€ 19,90

De Harmonie

PLAZA

GIJS KAST DEKENDE PORTRETTEN VAN BETOEKERS
VAN WINKELCENTRA IN AMSTERDAM

www.deharmonie.nl In de boekhandel € 19,90

SIGMUND

achtentwintigste sessie

PETER DE WIT NIEUWE AVONTUREN VAN DE
GRAPPIGSTE STRIPPENKUNST VAN NEDERLAND!

In de boekhandel € 9,90

www.deharmonie.nl

PAUL FAASSEN

VOGELADQUARELLEN VAN TEKENAAR PAUL FAASSEN
GEKEND UIT VOLKSKRANT MAGAZINE

www.deharmonie.nl In de boekhandel € 34,95

BOEKENKRANT TIPT

DE ZEVEN ZINTUIGEN

Iedereen voelt weleens te veel prikkels om zich heen. Iris Sommer legt in haar boek uit hoe we beschermd worden tegen overprikkeling. Zo blijkt dat we slechts een klein deel van de werkelijkheid waarnemen met onze zintuigen en de rest aanvullen vanuit onze achtergrond. Alvast een tip voor de winter: als koukleum kun je de kachel thuis juist beter lager zetten in plaats van hoger. Waarom? Lees dit en nog veel meer in *De zeven zintuigen*.

Iris Sommer, *De zeven zintuigen. Over waarnemen en onwaarnemen*, Uitgeverij Prometheus, 256 pagina's (€ 19,99)

TAAL VOOR DE LEUK

Taal voor de leuk is niet Cornelisses eerste taalboek. Zo won ze in 2010 de Tollens-prijs voor een 'opvallende literaire prestatie' met haar boek *Taal is zeg maar echt mijn ding*, dat al gauw een vervolg kreeg met *En dan nog iets*. Na haar uitstapje met de roman *De verwarde Cavia* is Cornелиsse terug met een gloednieuw taalboek over taalvernieuwingen, miscommunicatie, dwangclichés en bizarre gesprekswendingen. En wat is eigenlijk woordaaanlkaarplakkisme?

Paulien Cornelisse, *Taal voor de leuk*, Uitgeverij Cornelisse, 256 pagina's (€ 16,99)

ZOALS VERWACHT LOOPT ALLES ANDERS

Wat doe je als je geconfronteerd wordt met een probleem? Pak je het gelijk aan of ga je lopen piekeren? Dit boek is een handleiding waarmee je een probleem kunt laten verdwijnen of kunt omdenken. Stap voor stap laat Berthold Gunster zien hoe je elk probleem op een constructieve manier kunt aanpakken.

Berthold Gunster, *Zoals verwacht loopt alles anders*, Uitgeverij Lev, 240 pagina's (€ 20,00)

WINTERKOST

Jeroen Meus is door zijn ruime ervaring in de keuken, met zijn eigen restaurants en kookshow (*Dagelijkse kost*), uitgegroeid tot een zeer gewaardeerde huiselijke kok. Hij is al met meerdere kookboeken in de prijzen gevallen. Met de 75 nieuwe recepten uit zijn nieuwe boek *Winterkost*, voor ontbijt, lunch, diner en onverwacht bezoek, kom jij deze koude periode zeker door. Een boek vol comfortfood, om het hele seizoen van te genieten.

Jeroen Meus, *Winterkost*, Uitgeverij Manteau, 240 pagina's (€ 19,99)

RECENSIE

Liever Netflix dan Nietzsche

De meeste mensen zullen op een regenachtige zondagochtend eerder Netflix aanzetten dan Nietzsches *Aldus sprak Zarathoestra* erop naslaan. Groot gelijk, vindt filosoof Ellen ter Gast. Zij betoogt in haar boek *De dappere kijker* waarom je van Netflix meer kunt leren dan van stoffige denkers.

Door Laura Molenaar

Wie kent *The Matrix*, *The Bridge* en *Million Dollar Baby* niet? Op zeer toegankelijke wijze toont Ter Gast in *De dappere kijker* hoe deze en andere

bekende films en series iets zeggen over onze normen en waarden. Daarbij beperkt ze zich niet alleen tot de filmindustrie. Verhalen, in welke vorm dan ook, houden ons een spiegel voor. Een goed voorbeeld komt uit *Million Dollar Baby* (spoiler alert!). De hoofdpersoon, Maggie,

heeft na jaren zwoegen eindelijk haar bokscarrière op de rit. Dan slaat het noodlot toe en raakt ze verlamd. Haar mentor, tevens coach staat voor een zware keuze: Maggie helpen met euthanasie of hulpeloos toekijken hoe ze wegwijnt? Ter Gast legt uit dat dit soort dilemma's in films ons kunnen helpen met moeilijke keuzes in het echte leven. Zulke films vormen voor veel mensen een betere morele leidraad dan filosofische boeken die honderden jaren geleden geschreven zijn, betoogt de auteur. In haar boek zul je dus weinig verwijzingen naar filosofen, zoals Nietzsche en Kant, of academisch jargon terugvinden. Bovendien maken de vele voorbeelden het boek prettig leesbaar en afwisselend. Het argument dat Ter Gast geeft is erg aantrekkelijk, maar ze ziet één belangrijk kenmerk van de filosofische werken over het hoofd.

Over het algemeen genomen zijn die niet bedoeld als morele leidraad voor het grote publiek. Vaak zijn ze geschreven om een stelling van een andere filosoof aan te vallen, of om een nieuw idee te introduceren. Toch betekent dit niet dat het punt dat ze maakt daarmee van de baan is. Films en series zijn en blijven een geweldige bron van inspiratie, gedachtenexperimenten en interessante karakters. Jammer is dat daar

naast veel citaten in het Engels staan. Mocht je deze taal minder machtig zijn, dan wordt het boek hierdoor een stuk minder levendig. Het was prettig geweest als de uitgever ervoor had gekozen alle passages te vertalen. Toch is *De dappere kijker* met name door de boeiende schrijfstijl zeker de moeite waard voor iedereen die regelmatig voor de buis zit te bingen.

★★★★☆

Ellen ter Gast, *De dappere kijker. Waarom Netflix ons meer te bieden heeft dan Kant*, Uitgeverij Klement, 160 pagina's (€ 21,99)

EMMA RINGELDING

RECENSIE

Dagboek van een roodborst

Roodborstjes hebben vast weleens op je kerstkaarten geprikt. Maar wat zijn het nu precies voor een vogels? Brits natuurhistoricus, vogelaar, tv-producent en schrijver Stephen Moss brengt je een jaar uit het leven van deze roodbuiken in zijn boek *Het roodborstje*.

Door Anne van Blijderveen

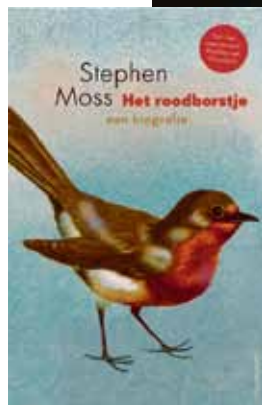

Hoewel wij elkaar nog weleens aanstoten als we een roodborstje zien, is deze vogel in Engeland bijna letterlijk een huis-tuin-en-keukenvogel. Net

als de mus komt de roodborst voor in elke tuin met een heg of struik. Stephen Moss is zijn hele leven al gefascineerd door deze vogel en besloot daarom een natuurhistorisch boek te schrijven over deze 'Robins', de Engelse benaming voor de roodborst.

Dat mag dan wat saai klinken, wat het bij tijd en wijle ook is, toch verrast Moss wel degelijk. Hij wisselt biologische en historische feiten af met levendige anekdotes over zijn leven in de Somerset Levels – bestempeld als werelderfgoed – in het zuidwesten van Engeland. Hij schrijft over de manier waarop mannelijke roodborstjes (die er exact hetzelfde uitzien

als de vrouwtjes) hun territorium afbakenen en fel verdedigen, hoe ze vrouwtjes versieren, zich voortplanten en hun jongen grootbrengen. En dat ze, als ze geluk hebben, twee

Stephen Moss, *Het roodborstje*. Een biografie, vertaling: Robbert-Jan Henkes, Uitgeverij Ambo|Anthos, 204 pagina's (€ 20,00)

ze zouden geboren zijn uit de donder van de Noorse god Thor, boodschappers van de dood zijn en het weer voorspellen.

Wat ik mis in het boek is een dui-

jaar mogen leven. Ook bespreekt hij de gekke plekken waar ze broeden: in jaszakken, oude laarzen, bijbels en onopgemaakte bedden. Maar hij vertelt ook over de mythes, legendes en folklore die het beestje omringen:

delijke reden waarom Moss bij uitstek zo'n fan is van de roodborst en waarom hij niet een boek heeft geschreven over, pak 'm beet, de merel. Hij noemt wel dat hij altijd met het beestje is opgegroeid, maar waarom het dan een heel boek verdient, blijft de vraag. Daarbij is het boek voornamelijk interessant voor vogelaars en natuurliefhebbers. Voor de leek en natuurbarbaar is er weinig bij.

Voor het geval je bij die laatste groep behoort: Moss heeft voor dit boek ook prachtige oude prenten uit aller-

lei eeuwen verzameld waarin het roodborstje de hoofdrol heeft. Dit in combinatie met Moss' luisterrijke verhalen over de seizoenswisselingen in de Somerset Levels geeft je het gevoel alsof je rondstruint in een Anton Pieck-tekening. Ouderwetse gezelligheid, knapperende haardvuurtjes, de geur van brandend hout en felgekleurde vogeltjes vergezellen je op alle pagina's. Een soort vogelsprookje waarin Robin het Roodborstje de held van het verhaal is.

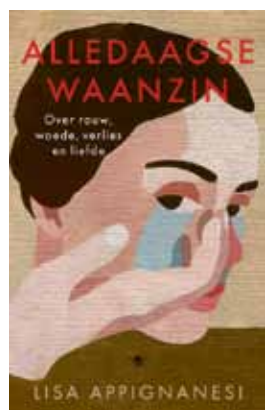

Stephen Moss

GARY DOAK

RECENSIE

Weduwe en woedend

Lisa Appignanesi, *Alledaagse waanzin*. Over rouw, woede, verlies en liefde, vertaling: Lette Vos, Uitgeverij De Bezige Bij, 304 pagina's (€ 21,99)

Na het overlijden van haar man belandt auteur en historica Lisa Appignanesi (71) in een onoverzichtelijke maastroom van emoties. Hoe navigeer je je door de chaos die achterblijft na het verliezen van een dierbare?

Door Ira Pronk

Ondanks dat haar man, historicus John Forrester, al twee jaar in behandeling was tegen kanker, kwam zijn dood plotseling.

De schok kwam voor Appignanesi deels voort uit de pure lichamelijke van de dood. 'Dat roerloze lijf was weerbarstiger dan

als iemand gewoon afwezig is. Er viel niet mee te onderhandelen en gaf geen duimbreed toe.' Net zoals de dood van haar man, was de waanzin van Appignanesi die daarop volgde ook lichamelijk en aards. Woede, verdriet en onbegrip vulden haar dagen. Het verdriet dat ze voelde, weet Appignanesi mooi te omschrijven: 'De erkenning van je wederhelft, de ogen en armen die je altijd bijgehielden als mens zijn weggefallen.' Toch kiest de auteur ervoor vooral haar woede – die de boventoon voert in haar rouwproces – onder de loep te nemen; ze is kwaad vanwege de laatste, kleinerende woorden die haar echtgenoot tegen haar sprak. Woedend op hem omdat hij is gestorven. Boos omdat zij achter moet blijven.

De schrijfster verbindt haar eigen woede met een collectieve woede die ze waarneemt in de Britse samenleving ten tijde van de Brexit. In haar boek stelt ze dat alle Britten iets hebben verloren, maar dat nu verbloemen met nostalgie. Maar ook bij Trump, #metoo, en de verkilde sfeer in de stad, waar geduld en vriendelijkheid langzaam verdwijnen, herkent ze dezelfde ontworteldheid die zo kenmerkend is voor haar eigen rouw.

Het boek is een bijzonder en ambitieus project, geschreven door een vrouw die uit een ongekende hoeveelheid levenservaring en kennis kan putten. En hoewel het boek geen fictie is, kan de toon soms aanvoelen als die van een roman. Met veel aandacht beschrijft Appignanesi drie

generaties van gevoelens; naast haar eigen rouw komen ook de boosheid van haar vader, en de leefwereld van haar kleinzoon aan bod. Deze persoonlijke, maar tegelijkertijd ook universele gevoelens, van rouw, verdriet, woede en liefde, worden geduid aan de hand van denkers die Appignanesi aan het hart gaan. Michel de Montaigne, Freud, Simone de Beauvoir en Shakespeare helpen haar deze gevoelens te begrijpen. Soms zit Appignanesi's ambitie haar boek in de weg – dan neemt de theorie de overhand en laat ze zich hierdoor te makkelijk wegvoeren. Desalniettemin schreef Appignanesi een boek dat even interessant, veelzijdig en diffuus is als haar eigen binnenwereld.

RECENSIE

Onno en Charlotte Kleyn

Vijf eeuwen Luilekkerland

Bij Luilekkerland denk ik gelijk aan een puzzel die ik vroeger had, waarop kinderen verheugd in grote bergen griesmeelpap duiken, terwijl anderen enthousiast met de lekkerste gerechten rondrennen. Zo moeten Onno en Charlotte Kleyn zich ook gevoeld hebben toen zij zich voor dit gelijknamige boek op de bijzondere collectie kookboeken van de Universiteit van Amsterdam stortten en aan het puzzelen sloegen met al die fantastische informatie.

Door Sonja Wessels

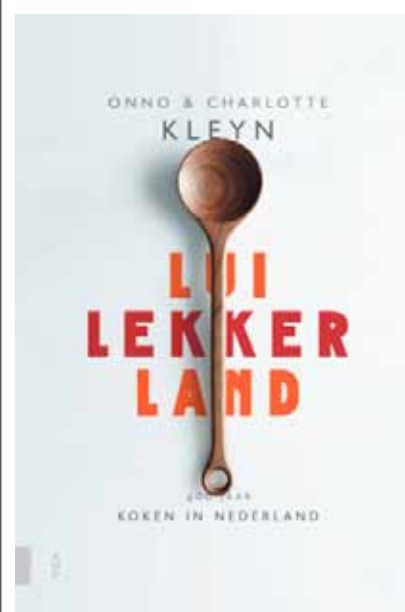
Luilekkerland is allereerst een visueel feest om doorheen te bladeren. Voor dit kookboek doken een van Nederlands bekendste culinaire

journalisten, Onno Kleyn, en zijn dochter in de geschiedenis van onze keuken. Omslagen van kookboeken, foto's van gerechten, illustraties en schilderijen van eten passeren de revue, en dat over een periode van vijf eeuwen heen! Door de opmaak van de tekst verder vrij sober te houden, wordt het nergens te druk en

blijft het geheel overzichtelijk. Toch kozen vader en dochter niet voor een alledaagse indeling van de elf hoofdstukken waaruit *Luilekkerland* bestaat. Naast hoofdstukken over zuivel en groente, zijn er bijvoorbeeld ook hoofdstukken over voedsel in tijden van ongelijkheid en oorlog. Elk onderwerp bevat ongelooflijk veel informatie over kookboeken, oude gebruiken en bijvoorbeeld reclamecampagnes. Je kunt het zo gek niet bedenken of het komt voorbij. Ontzettend leerzaam en heel erg leuk gebracht, want het boek is met de nodige humor geschreven. Dit komt onder andere doordat Onno en Charlotte de beschreven recepten ook allemaal getest en waar nodig aangepast hebben, waarbij ze soms ook de hulp inriepen van anderen, bijvoorbeeld banketbakker Cees Holtkamp. Geregeld moesten ze gissen naar hoeveelheden en moesten ze proefondervindelijk ontdekken welke 'mingel' in een bepaald recept was gebruikt. Tussen de regels door lees je het plezier dat ze hebben gehad bij het samenstellen van dit boek.

Dit plezier werkt aanstekelijk, want door *Luilekkerland* heb ikzelf ontzettend veel zin gekregen om het boek *Anna, de kleine keukenmeid* uit 1870 te lezen. Wie wil er nu niet spinazie mooi op een bord kunnen presenteren of voor je poppen een sneeuwbal met violensaus maken? Maar omdat

ik echt nog nooit griesmeelpudding heb gegeten, maakte ik de in dit boekje beschreven rode stekelvarkenspudding. Echt zo lekker, heel simpel en het is net of je stoofpeertjes aan het eten bent. Geïnspireerd door dit negentiende-eeuwse recept, bakte ik ook Savooise koekjes uit *Betje, de goedkope keukenmeid* (1850). Gelukkig hoeven we de eieren, suiker en sinaasappelrasp geen uur meer te roeren. Alhoewel ik zelf waarschijnlijk toch weer iets te kort gemixt heb – toen ik het beslag

Onno Kleyn en Charlotte Kleyn, *Luilekkerland. 400 jaar koken in Nederland*, Amsterdam University Press, 288 pagina's (€ 24,99)

Geregeld moesten ze gissen naar hoeveelheden en moesten ze proefondervindelijk ontdekken welke 'mingel' in een bepaald recept was gebruikt.

spoot, liepen de koekjes veel te veel uit – smaakten ze wel heerlijk naar lange vingers.

Luilekkerland is zo'n boek waarin je niet uitgekeken en -gelezen raakt. Voor mij waren vooral de foto's uit de jaren zeventig en tachtig van de vorige eeuw een feest van herkenning. Wina Born, ook wel 'de moeder van de Nederlandse gastronomie' genoemd, of het *Margriet Kookboek*: geweldig! Maar ook als je niet in deze tijd bent opgegroeid en wel eens iets anders uit vervlogen tijden wilt proberen, is *Luilekkerland* een onmisbaar naslagwerk voor in je boekenkast.

BOEKFRAGMENT

Het ensemble

Aja Gabel, *Het ensemble*, vertaling: Nicolette Hoekmeijer, Uitgeverij Ambo|Anthos (€ 21,99)

Vier jonge, ambitieuze musici besluiten hun solocarrière op te geven om samen het Van Ness-ensemble te vormen. Jana speelt eerste viool en is de onbetwiste leider van het strijkkwartet. Vanaf het aller-eerste begin rijst de vraag: gaan ze het samen redden in de meedogenloze wereld van de klassieke muziek, of moet ieder zijn eigen weg volgen?

San Francisco
Mei 1994

JANA
Eerste viool

Het is een liefdesgeschiedenis, had de beroemde violist gezegd en hoewel Jana wist dat het niet klopte, waren dat de woorden die door haar hoofd speelden toen ze op het podium zat en begon te spelen. De beroemde violist, Fodorio, had het strijkkwartet eerder die week een masterclass gegeven, en dit waren zijn woorden geweest na een volledige doorloop van Dvořák's *Amerikaanse suite* – een stuk dat volgens Jana allesbehalve een liefdesgeschiedenis was. Daar zaten ze dan, de leden van het Van Ness

Quartet, bezig aan de laatste repetitie voor hun afstudeeroptreden aan het conservatorium. Ze zetten de eerste, sprankelende maten in van het eerste deel, en zij kon slechts denken, voor zover er al sprake was van denken: misschien was het toch een liefdesgeschiedenis. Het was een liefdesbrief aan het land, had ze begrepen tijdens de lessen. Dvořák's kijk – gevormd door het Europese platteland – op Amerikaanse volksmelodieën. Maar hoe kon iemand dit voor een liefdesverhaal aanzien? Het kwam Jana voor als iets veel klassiekers: iemand valt voor de droom van een bepaalde plek, van een bestaan dat hij daar zou kunnen leiden, van iets wat niet is maar wel zou kunnen zijn. Waar het om ging, was de sprankeling, die haast zichtbare trillingen vlak boven het hete asfalt van dat bestaan. Mogelijkheden, ambitie, successen. De beroemde violist die hen had gecoacht – Fodorio, ze kon zijn naam niet eens uitspreken – was helemaal niet zo geweldig, zeker niet in lesgeven. Dat zou Jana hem nooit recht in zijn gezicht zeggen, maar diep van binnen vond ze het heerlijk om op hem neer te kijken. Wat wist hij nou helemaal? Zelf wist ze het volgende: Dvořák's *Amerikaanse suite* ging over de vele kansen die Amerika bood, en als iemand verstand had van kansen, kansen zien en kansen benutten, dan was zij het wel. Tegen

de tijd dat Henry's altviolsolo drie maten later inzette, had ze weer besloten: nee, het was echt geen liefdesgeschiedenis.

Het is een liefdesgeschiedenis – dat was niet wat Henry had meegereggen van de masterclass, en het was al helemaal niet wat er door zijn hoofd speelde toen hij in de derde maat de speelse Amerikaanse melodie introduceerde. Wat zich in Henry's hoofd had vastgezet was iets heel anders, namelijk Fodorio's woorden toen hij Henry zijn kaartje had overhandigd, op het moment dat Henry zijn altviool in de koffer legde. *Bel me zodra je inziet dat de wereld van het kwartet niets voor je is*, had hij gezegd. *Ik kan een paar recitals voor je regelen, bij de juiste mensen in New York. Je zou een fantastische solocarrière kunnen beginnen.* Zonder een woord te zeggen had Henry het kaartje aangenomen en het in het fluwelen vakje van zijn vioolkoffer gestopt, waar het nog steeds zat. Maar ook daar liet het kaartje hem niet met rust. *Zodra je inziet dat de wereld van het kwartet niets voor je is* – alsof Fodorio al had bepaald dat het niets was voor Henry, en domweg wachtte totdat Henry dezelfde conclusie zou trekken. Maar Henry trok geen enkele conclusie. Dat deed hij nooit, jong als hij was, gezegend als hij was met het soort talent dat hem de grote beslissingen des levens uit handen nam.

BOEKFRAGMENT

Wieteke van Dort

Hans Visser, *Wieteke van Dort. Kind van twee culturen. Schetsen van een Nederlands-Indische familie*, Uitgeverij Conserve, 388 pagina's (€ 19,99)

www.conserve.nl

In het derde deel van het boek *Wieteke van Dort* lezen we over de kleinkunstloopbaan van Wieteke, die heel gedurfd als Tante Lien zelfs de Koningin van Indië wordt genoemd. Lees hier alvast meer over haar talloze toneel- en televisieactiviteiten.

Koningin van Indië

Wieteke ziet haar toevallig geboren creatie Tante Lien in de loop der tijd uitgroeien tot veel meer dan een typetje. Anders dan bij een veronderstelde karikatuur grijnst achter de lach van Lien het grote Indische drama. Het is wat gedurfd om Wieteke de koningin van Indisch Nederland te noemen, maar voor veel mensen heeft ze onbedoeld wel die symbolische waarde. Tante Lien biedt hen op zijn minst de troost der herkenning en van het begrip. Met haar valt niet alleen te lachen, ze begrijpt ook hun Indische problematiek.

In 1971 komt de Japanse keizer Hirohito voor een staatsbezoek naar Nederland. Kan, met Corry Vonk aan zijn zijde, protesteert. De oorlog is dan een kwart eeuw voorbij, maar om nou de keizer zo vorstelijk te ontvangen? Dat gaat Kan te ver.

De onderscheiding die hij en Corry hebben ontvangen zeggen ze in de Westeinder Plassen te hebben gegooid. In het theater zingt hij een van zijn schrijnendste liedjes met de vraag: had prins Bernhard, nou niet eens aan de keizer kunnen vragen hoe dat zat met al die doden? Al die ellende voltrok zich destijds toch uit zijn naam?

De krijgsgevangenen en de ambtenaren die de moordende kampen overleefden krijgen in 1978 een stem als Wieteke opnieuw Bannink en Wilminck aan het werk zet. De voormalige soldaten van het KNIL die in 1942 tegen de Japanners hebben gevochten en daarna jaren doorbrachten in krijgsgevangenschap met alle gevaren, vernederingen en ontberingen van dien ontvingen tot dusver al die jaren geen soldij. Harry Bannink schrijft milde maar vastberaden muziek bij de al even ferme tekst van Willem Wilminck, een waar strijdlid en een schrijnende aanklacht: het *Lied van de schuld*. Het staat op haar tweede Indische grammofoonplaat *Hallo Bandoeng* in een arrangement van een andere grootheid in zijn vak: Bert Paige. Ze wil het zingen in de *Late Late Lien Show*. Het Indische zeer dient niet zo maar te worden weggelachen. Ook serieuze zaken mogen aan de orde komen. Frans Boelen, met wie ze eigenlijk altijd graag samenwerkt, ligt dwars en is daar niet voor. Een

couplet vindt hij wel genoeg. Ook de VARA-leiding heeft bedenkingen tegen zo'n Indische actie, maar Wieteke houdt vol. Haar *Lied van de schuld* zal ze daar zingen en ze krijgt haar zin. Ze leidt het in, strak kijkend in de camera, met de woorden: 'Nederland heeft als enige land in de wereld nooit de soldij betaald. De ambtenaren hebben nooit een cent salaris gehad.' Ze spreekt hier van 'het ernstigste geval van Oostindische doofheid'.

Minder bezwaren zijn er tegen haar optreden in de Tweede Kamer. Op 14 december 1979 zingt ze het lied tijdens een hoorzitting van de vaste Kamercommissie voor Ambtenarenzaken waar de nimmer uitbetaalde soldij aan de orde komt. De zitting trekt zoveel publiek dat tientallen oud-KNIL-ers buiten moeten blijven staan. Behalve Wieteke komen ook diverse groeperingen aan het woord. Om de boodschap nog eens goed tot zich te laten doordringen krijgen de Kamerleden van de zangeres een plaat met het lied mee naar huis. Het succes is beperkt. De ex-KNIL-mannen die in Nederland zijn krijgen f 7500,-. Zij die naar Amerika emigreerden en degenen die in Indonesië moesten achterblijven krijgen niets. Ook voor ambtenaren is er geen vergoeding.

BOEKFRAGMENT

Plaza

In de zomer van 2017 portretteerde tekenaar Gijs Kast voor *Het Parool* de winkelcentra van Amsterdam. In zijn persoonlijke winkelcentrum *Plaza* laat Kast de rafelranden van onze samenleving zien, zonder te oordelen, maar vol verwondering en met humor.

Gijs Kast, *Plaza*, Uitgeverij De Harmonie, 144 pagina's (€ 19,90)
www.deharmonie.nl
www.gijskast.com

BOEKFRAGMENT

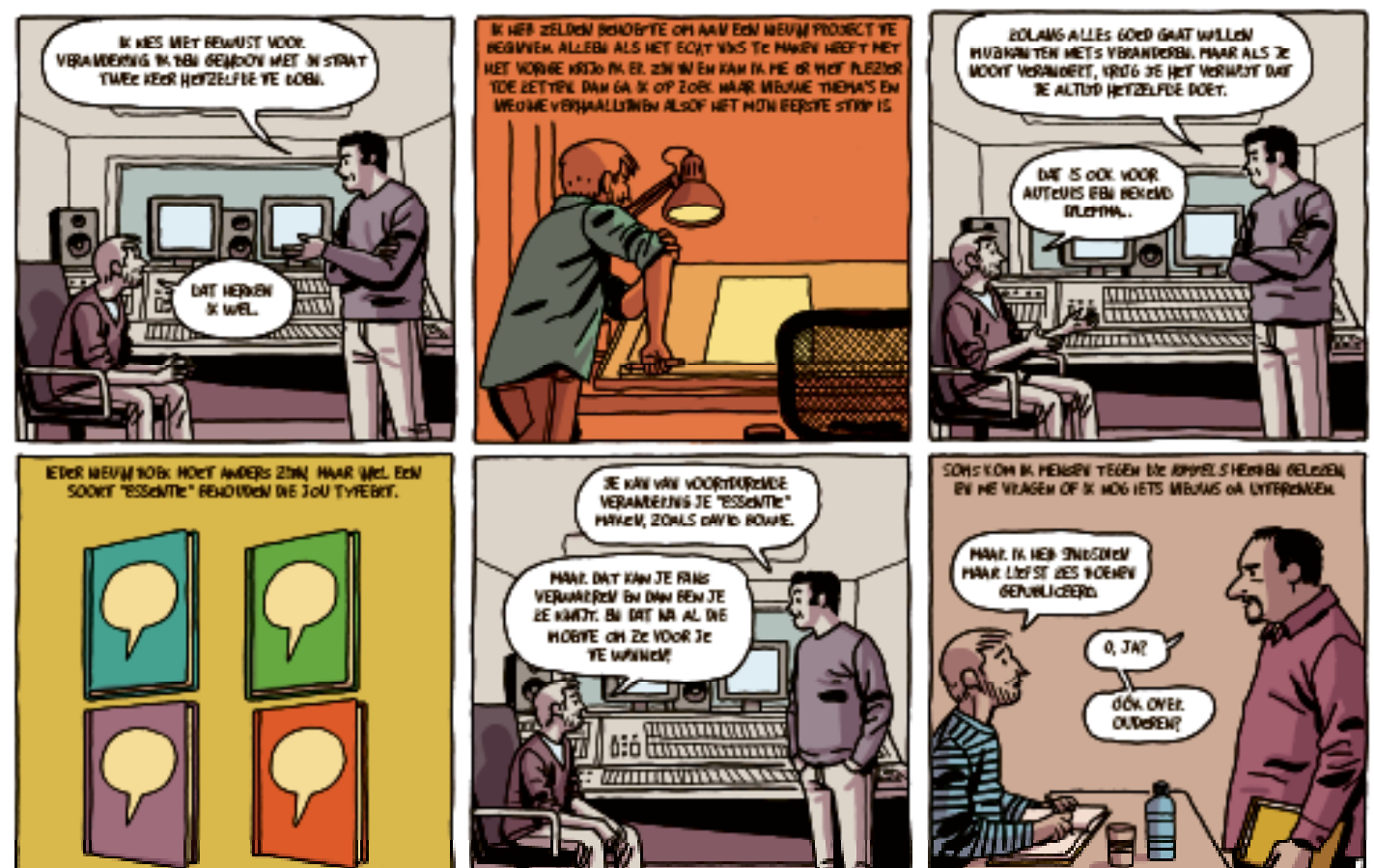
Het kruispunt

Ruim vier jaar lang voerden stripmaker Paco Roca en popmuzikant José Manuel Casañ gesprekken over muziek, strips en commercie, in een poging te begrijpen waar hun behoefte aan creativiteit vandaan komt. En hoe je van je werk kunt leven zonder opgeslokt te worden door de industrie. *Het kruispunt* is Paco Roca's verslag van die gesprekken.

Paco Roca en José Manuel Casañ, *Het kruispunt*, vertaling: Myrthe van den Bogaert en Daan Pieters, Uitgeverij soul food comics, 160 pagina's (€ 24,95)

Verkrijgbaar vanaf eind november.
www.soulfoodcomics.nl

WWW.RAMSJ.NL

7000 TITELS
3 MILJOEN BOEKEN

Verse Ramsj

GESCHIEDENIS

T. Harrell, Het rijtje van Moë	45,00 €
P. Hagedorn, De dode vogel	24,95 €
A. van Umpfenhorst, De vogel	24,95 €
A. van Umpfenhorst, Het witte	24,95 €
P. Rosa, Ringer 1914, Het laatste jaar van Hitler	24,95 €

LITERATUUR & THRILLERS

L.H. van der Kolk, De Plooi, Het verhaal van de afgevoerde vliegtuigen	24,95 €
Kenny Florian, Muziek van een veld	24,95 €
T. van der Leek, De Hoge, Het geheim van de vliegtuigen van de V.O.C.	24,95 €
Greco, Het laatste Papegaai	24,95 €
Greco, Het laatste Papegaai van Papegaai	24,95 €
Bert Pasman, De dode vogel van de laatste vogel	24,95 €
Thomas Brunn, Het verhaal van de vogel vliegtuigen	24,95 €
Joséphine, Het laatste Papegaai van de laatste vogel	24,95 €
Roberto, De laatste Papegaai van de laatste vogel	24,95 €
Thomas, Het laatste Papegaai van de laatste vogel	24,95 €

BIOGRAFIEËN

E.C. Lammer, De vliegtuigen van de laatste vogel van de laatste vogel	24,95 €
S. Terwisscha van Scheltinga, De laatste vogel	24,95 €
L. Hagedorn, Het vliegtuigen van de laatste vogel (1914-1918)	24,95 €
De vliegtuigen van de laatste vogel, Het vliegtuigen van de laatste vogel van de laatste vogel	24,95 €
S. van Umpfenhorst, Het vliegtuigen van de laatste vogel	24,95 €
S. Hagedorn, Het vliegtuigen van de laatste vogel	24,95 €
H. Hagedorn, Het vliegtuigen van de laatste vogel (1914-1918, De laatste vogel van de laatste vogel)	24,95 €
H. van Umpfenhorst, Het vliegtuigen van de laatste vogel	24,95 €
H. Hagedorn, Het vliegtuigen van de laatste vogel	24,95 €
Joséphine, Het vliegtuigen van de laatste vogel	24,95 €

NON-FICTIE

D. Hagedorn, Het vliegtuigen van de laatste vogel	24,95 €
P. Hagedorn, Het vliegtuigen van de laatste vogel	45,00 €
P. Hagedorn, Het vliegtuigen van de laatste vogel (1914-1918, Het vliegtuigen van de laatste vogel)	24,95 €
P.J. van Umpfenhorst, Het vliegtuigen van de laatste vogel (1914-1918, Het vliegtuigen van de laatste vogel)	24,95 €
W. Hagedorn, Het vliegtuigen van de laatste vogel	24,95 €
J. Hagedorn, Het vliegtuigen van de laatste vogel	24,95 €
Hagedorn, Het vliegtuigen van de laatste vogel (1914-1918, Het vliegtuigen van de laatste vogel)	24,95 €
T.H. Hagedorn, Het vliegtuigen van de laatste vogel	24,95 €
H. Hagedorn, Het vliegtuigen van de laatste vogel	24,95 €
A. Hagedorn, Het vliegtuigen van de laatste vogel (1914-1918, Het vliegtuigen van de laatste vogel)	24,95 €

ETEN & DRINKEN

B. Hagedorn, Het vliegtuigen van de laatste vogel	24,95 €
S. Hagedorn, Het vliegtuigen van de laatste vogel	24,95 €
S. Hagedorn, Het vliegtuigen van de laatste vogel (1914-1918, Het vliegtuigen van de laatste vogel)	24,95 €
S. Hagedorn, Het vliegtuigen van de laatste vogel	24,95 €
S. Hagedorn, Het vliegtuigen van de laatste vogel	24,95 €
S. Hagedorn, Het vliegtuigen van de laatste vogel	24,95 €
S. Hagedorn, Het vliegtuigen van de laatste vogel	24,95 €
S. Hagedorn, Het vliegtuigen van de laatste vogel	24,95 €
S. Hagedorn, Het vliegtuigen van de laatste vogel	24,95 €
S. Hagedorn, Het vliegtuigen van de laatste vogel	24,95 €

KUNST & ARCHITECTUUR

A. Hagedorn, Het vliegtuigen van de laatste vogel	24,95 €
B. Hagedorn, Het vliegtuigen van de laatste vogel	24,95 €
C. Hagedorn, Het vliegtuigen van de laatste vogel	24,95 €
D. Hagedorn, Het vliegtuigen van de laatste vogel	24,95 €
E. Hagedorn, Het vliegtuigen van de laatste vogel	24,95 €
F. Hagedorn, Het vliegtuigen van de laatste vogel	24,95 €
G. Hagedorn, Het vliegtuigen van de laatste vogel	24,95 €
H. Hagedorn, Het vliegtuigen van de laatste vogel	24,95 €
I. Hagedorn, Het vliegtuigen van de laatste vogel	24,95 €
J. Hagedorn, Het vliegtuigen van de laatste vogel	24,95 €

GESCHIEDENIS

A. Hagedorn, Het vliegtuigen van de laatste vogel	24,95 €
B. Hagedorn, Het vliegtuigen van de laatste vogel	24,95 €
C. Hagedorn, Het vliegtuigen van de laatste vogel	24,95 €
D. Hagedorn, Het vliegtuigen van de laatste vogel	24,95 €
E. Hagedorn, Het vliegtuigen van de laatste vogel	24,95 €
F. Hagedorn, Het vliegtuigen van de laatste vogel	24,95 €
G. Hagedorn, Het vliegtuigen van de laatste vogel	24,95 €
H. Hagedorn, Het vliegtuigen van de laatste vogel	24,95 €
I. Hagedorn, Het vliegtuigen van de laatste vogel	24,95 €
J. Hagedorn, Het vliegtuigen van de laatste vogel	24,95 €

LITERATUUR & THRILLERS

P. Hagedorn, Het vliegtuigen van de laatste vogel	24,95 €
T. Hagedorn, Het vliegtuigen van de laatste vogel	24,95 €
T. Hagedorn, Het vliegtuigen van de laatste vogel	24,95 €
A. Hagedorn, Het vliegtuigen van de laatste vogel	24,95 €
J. Hagedorn, Het vliegtuigen van de laatste vogel	24,95 €
S. Hagedorn, Het vliegtuigen van de laatste vogel	24,95 €
S. Hagedorn, Het vliegtuigen van de laatste vogel	24,95 €
S. Hagedorn, Het vliegtuigen van de laatste vogel	24,95 €
S. Hagedorn, Het vliegtuigen van de laatste vogel	24,95 €
S. Hagedorn, Het vliegtuigen van de laatste vogel	24,95 €

NON-FICTIE

A. Hagedorn, Het vliegtuigen van de laatste vogel	24,95 €
A. Hagedorn, Het vliegtuigen van de laatste vogel	24,95 €
B. Hagedorn, Het vliegtuigen van de laatste vogel	24,95 €
H. Hagedorn, Het vliegtuigen van de laatste vogel	24,95 €
H. Hagedorn, Het vliegtuigen van de laatste vogel	24,95 €
T. Hagedorn, Het vliegtuigen van de laatste vogel	24,95 €
L. Hagedorn, Het vliegtuigen van de laatste vogel	24,95 €
H. Hagedorn, Het vliegtuigen van de laatste vogel	24,95 €
H. Hagedorn, Het vliegtuigen van de laatste vogel	24,95 €
H. Hagedorn, Het vliegtuigen van de laatste vogel	24,95 €

ETEN & DRINKEN

T. Hagedorn, Het vliegtuigen van de laatste vogel	24,95 €
B. Hagedorn, Het vliegtuigen van de laatste vogel	24,95 €
E. Hagedorn, Het vliegtuigen van de laatste vogel	24,95 €
L. Hagedorn, Het vliegtuigen van de laatste vogel	24,95 €
H. Hagedorn, Het vliegtuigen van de laatste vogel	24,95 €
T. Hagedorn, Het vliegtuigen van de laatste vogel	24,95 €
H. Hagedorn, Het vliegtuigen van de laatste vogel	24,95 €

KINDER- & JEUGDBOEKEN

A. Hagedorn, Het vliegtuigen van de laatste vogel	24,95 €
C. Hagedorn, Het vliegtuigen van de laatste vogel	24,95 €
H. Hagedorn, Het vliegtuigen van de laatste vogel	24,95 €
F. Hagedorn, Het vliegtuigen van de laatste vogel	24,95 €
F. Hagedorn, Het vliegtuigen van de laatste vogel	24,95 €
H. Hagedorn, Het vliegtuigen van de laatste vogel	24,95 €
H. Hagedorn, Het vliegtuigen van de laatste vogel	24,95 €
S. Hagedorn, Het vliegtuigen van de laatste vogel	24,95 €
A. Hagedorn, Het vliegtuigen van de laatste vogel	24,95 €

KUNST & ARCHITECTUUR

B. Hagedorn, Het vliegtuigen van de laatste vogel	24,95 €
H. Hagedorn, Het vliegtuigen van de laatste vogel	24,95 €
J. Hagedorn, Het vliegtuigen van de laatste vogel	24,95 €
J. Hagedorn, Het vliegtuigen van de laatste vogel	24,95 €
S. Hagedorn, Het vliegtuigen van de laatste vogel	24,95 €
S. Hagedorn, Het vliegtuigen van de laatste vogel	24,95 €

Deze boeken zijn - zolang de voorraad strekt - ook verkrijgbaar bij:

- Streeklust, Lelystad, T. 036 2140000
- Schiedamsche Boekhandel, Rotterdam, T. 020 5235411
- www.streeklust.nl of www.ramsj.nl

Voor meer informatie of een gratis abonnement op de ram(j)s:

info@ramsj.nl

RECENSIE

Alle remmen los

Net als Brecht Evens' grote doorbraak *Ergens waar je niet wil zijn* speelt *Het amusement* zich af rond het uitgaansleven. Maar in deze graphic novel speelt alles zich af tijdens één nacht. De striptekenaar baande zich met dit verhaal een uitweg uit een donkere periode van zijn leven.

Door Wendy Claes

Jona zegt Parijs vaarwel. Dat is maar goed ook, want het stinkt er. Zijn kamer staat al vol met verhuisdozen. Een laatste avondwandeling dringt zich op, maar geen vriend blijkt beschikbaar. Dan trekt hij er maar alleen op uit voor een laatste wandeling door de stad, die het nietige bestaan etaleert. Hij lijkt te verzeilen in eenzaamheid te midden van de drukte, maar

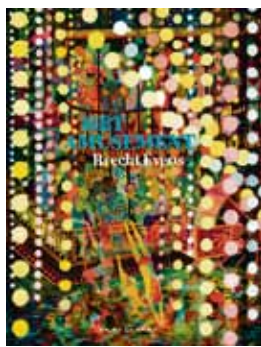
ontmoet gaandeweg de vreemdste personages, ieder met zijn karakteristieke kop – geschilderd zoals de Vlaamse symbolist James Ensor dat deed. Zo kruisen Jona's wegen die van Victoria, die na een instorting blijft feesten. En hij ontmoet Rodolphe, een man die zit opgesloten in zijn hoofd.

In *Het amusement* verweeft Evens de verhaallijnen van deze drie twintigers, Jona, Victoria en Rodolphe: zij kampen allemaal met hun eigen levensproblemen. Rodolphe's relaas is op dat van Evens zelf gebaseerd. Reizend tussen Gent, Parijs en Tokio kreeg de striptekenaar te maken met zowel een depressie als psychose, maar gelukkig vond hij net als zijn stripheld een uitweg uit deze donkere periode van zijn leven. Rodolphe begint zijn avond schuchter en wil liefst zo snel mogelijk naar huis, maar groeit

gaandeweg tot een durfal, tot koning van de nacht. De drank vloeit, drugs openen de gedachten en doen ieders blad voor de mond verdwijnen. Geen onderwerp wordt gemeden. Kriskras schildert Evens een heuse warboel aan tekst, wonderwel overzichtelijk door de prenten heen. Het zijn kunstwerken die bovendien uitpuilen van details in achtergrondsituaties. Honderd personages per tekening is er heus geen uitzondering.

Evens zou Evens niet zijn zonder creatieve grenzen te overschrijden.

Hij houdt zich niet aan één stijl, maar verandert en experimenteert er op los. Iedere prent toont een andere kleurencombinatie, stijlen worden vlot afgewisseld en zinsconstructies kennen amper regelmaat. Boeiender kun je een leeservaring niet maken.

Brecht Evens, *Het amusement*, Uitgeverij Oogachtend, 336 pagina's (€ 35,00)

RECENSIE

Wie is Rhonda?

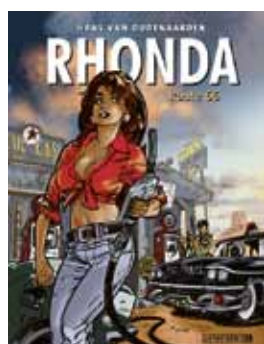
Zoals de knappe Rhonda in de gelijknamige reeks op zoek is naar haar identiteit, zo zocht Hans van Oudenaarden naar de zijne als stripauteur. Voor zijn tekeningen krijgt hij grote erkenning, zijn verhaal had nog enige finetuning kunnen gebruiken.

Door Wouter Adriaensen

Filmster Dana Dane? De onbekende Rebecca? Of toch gewoon circusartieste Rhonda? Wie is ze? En wat is haar verleden? Te midden van wilde achtervolgingen en levensgevaarlijke schietpartijen probeert de wulpse Rhonda haar identiteit terug te vinden. Wie de vorige twee albums herleest, beseft aan het begin van het recent verschenen laatste deel, *Route 66*, al snel hoe de vork in de steel zit. Toch blijven er genoeg losse draadjes om het tot de zinderende circusfinale spannend te houden.

Hoewel... Door Van Oudenaardens vlotte, toegankelijke tekenstijl valt het verteltempo minder op, terwijl juist dat af en toe rammelt. De stripauteur heeft een realistische maar zwierige stijl, een kruising tussen Buck Danny, Berthet en Little Annie Fanny. Gecombineerd met inventieve camera-standpunten en spectaculaire bladindelingen,

Hans van Oudenaarden, *Rhonda 3. Route 66*, Uitgeverij L, 46 pagina's (€ 8,95)

die eerder doen denken aan comics dan aan Europese strips, zijn zijn tekeningen een waar feest voor het oog. Maar in de actiescènes gaat het soms te snel, zonder een duidelijk overzicht. Andere pagina's zijn dan weer overladen met tekstballonnen, bovendien niet altijd in de meest logische leesvolgorde. Van Oudenaarden verzorgde voor deze trilogie alles zelf, van scenario over tekening en inktting tot inkleuring. Een knappe prestatie, maar enige feedback bij het opmaken van de verhaalstructuur had hier allicht geholpen.

We waren al verliefd op de tekenaar Hans van Oudenaarden en dankzij zijn blog zijn we ook overtuigd van de striptekenaar. Hij belooft daar namelijk plechtig dat het verhaal van Rhonda

afgerond is en dat er zelfs geen integrale komt, zodat de losse albums gekocht hebben zich niet bedrogen zouden voelen. Bovendien geeft hij er een inkijk in zijn keuken, met onder meer prachtige potloodtekeningen, en toont hij hoeveel werk er komt kijken bij het maken en uitgeven van een strip.

Op de cover van *Route 66* tekende de auteur een subtiele knipoog naar zijn Franstalige uitgever BD Must. Rhonda verschijnt ook in het Duits. Van Oudenaardens stijl heeft overduidelijk internationaal potentieel, kijk maar naar het succes van de verschillende *art books* van zijn hand. Voeg daar nog een wat rechtlijniger scenario aan toe en Van Oudenaarden heeft net als zijn stripheld zijn ware identiteit gevonden.

BOEKENKRANT TIPT

HET KRUISPUNT

Wat *Het kruispunt* zo bijzonder maakt, is dat het niet alleen een stripverhaal is, maar tegelijkertijd ook een muziekalbum, dat heel gemakkelijk te beluisteren is via Spotify. De popzanger José Manuel Casañ, van de bekende Spaanse popband Seguridad Social, raakte bevriend met de striptekenaar Paco Roca. In dit boek bespreken de vrienden de verschillen en overeenkomsten tussen het maken van strips en muziek. Het biedt een uniek inkijkje in de wereld van twee kunstenaars en hun creatieve processen.

Paco Roca en José Manuel Casañ, *Het kruispunt*, vertaling: Myrthe van den Bogaert en Daan Pieters, Uitgeverij Soul Food Comics, 160 pagina's (€ 24,95)

VAN DE AARDE NAAR VINEA

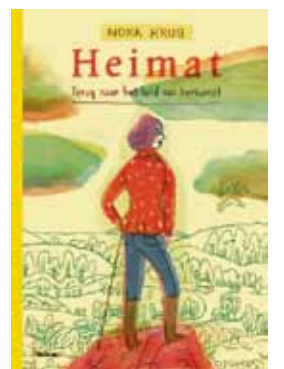
Al sinds 1969 tekent Roger Leloup stripverhalen over Yoko Tsuno. In *Van de Aarde naar Vinea* zijn voor het eerst zijn eerste drie stripverhalen over de elektrotechnisch ingenieur gebundeld. Nu de planeet wordt bedreigd door een ster die te dichtbij komt, zijn de Vineanen gevluht naar het binnenste van de aarde. Een kwaadaardige kracht wil van alle mensen slaven maken. Kunnen Yoko Tsuno en haar vrienden dit stoppen?

Roger Leloup, *Yoko Tsuno. Van de Aarde naar Vinea (integral 1)*, Uitgeverij Dupuis, 164 pagina's (€ 24,95)

HEIMAT

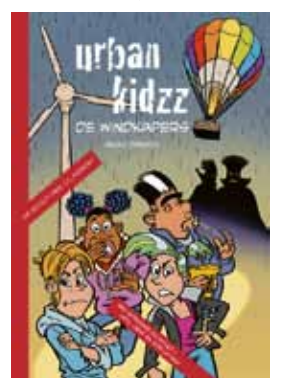
Kunstenaar Nora Krug werd lang na de val van het naziregime in Duitsland geboren. Toch achtervolgt deze historische gebeurtenis haar tijdens haar jeugd. Pas later, als zij al meer dan tien jaar in Amerika woont, durft ze de vragen te stellen die ze vroeger had. *Heimat* volgt Krugs onderzoek naar haar verleden, waarvoor ze terugkeert naar het land van herkomst om haar eigen familieleden te interviewen.

Nora Krug, *Heimat. Terug naar het land van herkomst*, Uitgeverij Balans, 284 pagina's (€ 25,00)

DE WINDKAPERS

Dit boek is een stripverhaal gecombineerd met puzzels voor de jonge stripliefhebbers onder ons. Ook zijn er QR-codes in het boek verstoppt, waarmee je nog meer informatie en verhalen kunt vinden. Zo kun je samen met de Urban Kidzz Bo, Mo, Katja en Akúa op avontuur. Alle energie wordt opgewekt door windmolens en zonneparken. Maar wat gebeurt er als de wind gaat liggen en de zon achter de wolken verdwijnt?

Hugo Bausch, *Urban Kidzz. De windkapers*, Uitgeverij Rising Star Comics, 48 pagina's (€ 19,95)

TOP 30

WEEK 44, 2018

De bestverkochte boeken in Nederland

1 (1) 5^e week

Aseem Malhotra en Donal O'Neill, *Het Pioppidieet*
In het Italiaanse dorp Pioppi leven mensen opvallend lang en gezond. Het boek bestaat uit recepten en een 3-wekenplan om dat te evenaren.

2 (nieuw)

Suzanne Vermeer, *Ijskoud*
Wanneer inspecteur Ben de Groot een cold case opent van een verdwenen meisje, lijken familieleden dit niet leuk te vinden.

3 (2) 23^e week

Lucinda Riley, *De zeven zussen*
Zeven geadopteerde zussen krijgen na hun vaders dood een mysterieuze brief over hun afkomst. In deel 1 zoekt Maia naar haar ware identiteit.

4 (9) 2^e week

Kees van Kooten, *Sterk verdund*
Een compacte selectie van zijn werk in een dundrukuitgave.

5 (4) 3^e week

Samuel Bjørk, *De jongen in de sneeuw*
Het researchteam Munch en Krüger wordt geconfronteerd met de brute moord op een 21-jarige ballerina.

6 (3) 2^e week

Henk Spaan, *Nouri. De belofte*
Portret van Abdelhak 'Appie' Nouri, voetbaltalent, die in 2017 onverwacht in elkaar zakte op het veld.

7 (5) 2e week

Stephen Hawking, *De antwoorden op de grote vragen*
Is er intelligent buitenaards leven? Kunnen we de toekomst kennen? Het laatste boek van Stephen Hawking.

8 (6) 8e week

Yotam Ottolenghi, *Simpel*
Ottolenghi simpel? Raar maar waar: deze recepten zijn eenvoudig én verleidelijk van smaak.

9 (7) 2e week

De Bosatlas van de Wadden
Atlas over Nederlands

enige natuurlijke werelderfgoed.

10 (nieuw)

Lévi Weemoedt, *Pessimisme kun je leren!*
Bloemlezing van de dichter die je persoonlijke ellende poëtisch en vol zelfspot weet te verpakken.

11 (nieuw)

Antoinette Scheulderman, *Dan neem je toch gewoon een nieuwe*
De journaliste over de rouw om haar overleden hond en het vaak miskende verdriet van andere bekende baasjes.

12 (8) 6e week

Rachel Renée Russell, *Dagboek van een muts*
12. *Liefdeskriebels*
Nikki kan niet wachten tot de vakantie, maar dan komt er een superleuke jongen in haar klas.

13 (13) 4e week

Søren Sveistrup, *Oktober*
Een jaar na de moord op haar dochter keert minister Hartung terug. De moordenaar is echter nog niet klaar.

14 (nieuw)

John Grisham, *Het oordeel*
Een geliefde man uit een Amerikaans dorp schiet de dominee neer. Hij wil er niets over kwijt.

15 (17) 20^e week

Lucinda Riley, *De zeven zussen 2. Storm*
Hoe meer Ally over haar verleden te weten komt, hoe meer vragen er ontstaan. Wat probeert haar vader haar duidelijk te maken? En wie was hij echt?

16 (15) 87^e week

Yuval Noah Harari, *Sapiens*
Ooit waren er zes men-

sensoorten, nu zijn wij alleen over. Wie zijn wij? En hoe zijn we geworden wie we zijn?

17 (12) 3^e week

Youp van 't Hek, *Stormschade*
Nieuwe keuze uit de zaterdagse columns uit het NRC. Zijn advies: je kan maar beter lachen.

18 (19) 71^e week

Haemin Sunim, *Dingen die je alleen ziet als je er de tijd voor neemt*
Het belang van rust in een drukke wereld. Koreaanse bestseller met kalmerende illustraties.

19 (18) 27^e week

Murat Isik, *Wees onzichtbaar*
Metin heeft te kampen met een tirannieke vader en een onveilige leefwereld in de Bijlmer. Winnaar Libris Literatuurprijs 2018.

20 (11) 4^e week

Jan Brokken, *De rechtvaardigen*
Over consul Jan Zwartendijk, die duizenden Joden het leven redde door hen een visum te geven.

21 (26) 2^e week

Enkhuizer Almanak 2019
Hoogwaterstanden, zichtbaarheid van de planeten, wijsheden en weetjes voor 2019.

22 (nieuw)

Linda van Rijk, *Bestemming Bonaire*
Saar ziet haar topvakantie op Bonaire met haar man in een nachtmerrie veranderen.

23 (10) 9e week

Annet Schaap, *Lampje*
Lampje, dochter van de vuurtorenwachter, blijkt dapperder dan ze ooit had gedacht. Woutertje Pieterse Prijs en Gouden Griffel 2018.

24 (24) 69e week

Mark Manson, *De edele kunst van not giving a fuck*
Hét boek voor zelfhulp-haters. Tools om zelf te bepalen waar je wel én niet om geeft.

25 (14) 4e week

Nelleke Noordervliet, *Door met de strijd*
Over de Nederlanders die opstandelingen en als onderdrukkers van

20. Jan Brokken, *De rechtvaardigen*

Aan het begin van de Tweede Wereldoorlog ontdekte Jan Zwartendijk, de Nederlandse consul in Litouwen, een manier om duizenden uit Polen gevluchte Joden het leven te redden: hij schreef voor hen een visum uit voor Curaçao. Daarmee reisden de Joden met de Trans Siberië Express naar Japan, van waaruit ze zich over de hele wereld verspreidden. Vrijwel allen overleefden de oorlog.

opstand. Waren we slim en barmhartig? Essay van de Maand van de Geschiedenis 2018.

26 (nieuw)

Paulien Cornelisse, *Taal voor de leuk*
Bizarre gespreks-wendingen, taalvernieuwingen en miscommunicatie.

27 (27) 60^e week

Paolo Cognetti, *De acht bergen*
In het leven van Pietro en zijn ouders spelen de Italiaanse bergen een hoofdrol.

28 (29) 19^e week

Lucinda Riley, *De zeven zussen 3. Schaduw*
Star vertrekt naar Londen. Zal ze daar uit de schaduw van zus CeCe kunnen stappen?

29 (22) 9^e week

Annegreet van Bergen, *Het goede leven*

Hoe de sterke naoorlogse groei Nederland onherkenbaar heeft veranderd.

30 (20) 21^e week

Jeff Kinney, *Het leven van een loser 12. Weggezen*
Bram gaat naar een tropisch eiland en dat pakt anders uit dan hij dacht.

Bron: Stichting CPNB

14. John Grisham, *Het oordeel*

Pete Banning is een van de meest geliefde inwoners van Clanton, Mississippi. Hij staat bekend als oorlogsheld, patriarch van een invloedrijke familie, herenboer, vader, goede buur en trouw lid van de Methodistische Kerk. Maar op een ochtend in 1946 staat hij vroeg op, rijdt naar het stadje, loopt de kerk binnen en schiet kalm zijn vriend, de dominee Dexter Bell, dood. Over zijn motief wil hij vervolgens niets kwijt.

WEEK 42, 2018

De bestverkochte boeken in Vlaanderen

1 (1)**Sandra Bekkari, *Nooit meer diëten 5***

In deel 5 leer je hoe voeding kan helpen om de meest stralende versie van jezelf te worden.

2 (5)**Jeroen Meus, *Winterkost***

Jeroen Meus komt met 75 nieuwe recepten om de winter door te komen.

3 (2)**Frodo De Decker, Kim Duchateau, Nix en Gerben Valkema, *De Kiekeboes Special. Hoor je het ook eens van een ander***

In deze special brengen vier Nederlandse en Vlaamse stripmakers een eerbetoon aan de strip van geestelijk vader Merho.

4 (3)**Pascale Naessens, *Nog eenvoudiger met 4 ingrediënten***

Pascale Naessens bewijst eens te meer dat een gezonde voeding haalbaar is voor iedereen.

5 (4)**Nix, *De buurtpolitie 3. Bingo, baby!***

De buurtpolitie krijgt verschillende meldingen binnen van vreemde inbraken. De dieven lijken goed voorbereid en op zoek naar iets specifieks...

6 (6)**Philippe Delzenne en Edwin Wouters, *Jommeke 292. De roodstaartpapegaai***

Als Flip en zijn vrienden geen actie ondernemen, is de grijze roodstaartpapegaai binnenkort met uitsterven bedreigd.

7 (7)**Hec Leemans en Tom Bouden, F.C. *De Kampioenen 100. Alles loopt in het honderd***

De Xaverianen van de planeet Xaverius komen naar de Aarde voor de honderdste verjaardag van Oma Boma.

8 (11)**Liane Moriarty, *Negen volmaakte vreemden***
Negen gasten verzamelen zich in een exclusief wellnessresort, met ieder een ander doel.**9** (8)**Rudi Vranckx, *Mijn kleine oorlog***

Al dertig jaar brengt Rudi Vranckx voor VRT verslag uit over oorlogsconflicten. Hij vertelt hoe hij zelf, als journalist en als mens, drie decennia oorlogen beleeft.

10 (9)**Pieter Aspe, *Van In Episode 1***

Een nieuwe serie over de commissaris Pieter van In, nu met pensioen.

11 (10)**Peter van Gucht en Luc Morjaeu, *Suske en Wiske 345. Operatie Siggie***

Suske en Wiske ontdekken op zolder een kostbare ring en plaatsen er een foto van op de sociale media, tot grote ergernis van Sidonia.

12 (14)**Rika Ponnet, *Alleen met jou***

In het nieuwe boek van Rika Ponnet, wordt benadrukt waarom het

belangrijk is om weer romantiek terug te brengen in relaties.

13 (16)**Lucinda Riley, *De zeven zussen***

Zeven geadopteerde zussen krijgen na hun vaders dood een mysterieuze brief over hun afkomst. In deel 1 zoekt Maia naar haar ware identiteit.

14 (22)**Willy Linthout, *Urbanus en Steven de Rie, Urbanus 180. Kermis in de broek van Urbanus***

Op een dag krijgt Urbanus een magische broek van Merlijn. Alles wat hij wenst komt uit zijn broek tevoorschijn!

15 (18)**Lucinda Riley, *De nachtroos***

Rebecca en Ari ontrafelen samen de geheimen rond Astbury Hall. Van de auteur van de serie *De zeven zussen*.

16 (15)**Paul Wauters, Mark Borgions en Koen Brandt, *Een heerlijk*****hoorspel 14. *Reinaert De Vos***

Koning Nobel heeft moeite om de orde te handhaven bij de dieren in het Waaslandse bos, want Reinaert de vos zorgt voor onrust.

17 (20)**Yuval Noah Harari, *Sapiens***

Ooit waren er zes mensensoorten, nu zijn wij alleen over. Wie zijn wij? En hoe zijn we geworden wie we zijn?

18 (13)**Adolf Hitler, *Mijn strijd***

Vertaling van de hoofdttekst uit de Duitse, wetenschappelijke editie uit 2016. Hitler over Duitsland, ras en politiek.

19 (19)**Eva Daeleman, *Omdat het kan***

Een praktische gids voor het leven. Over niet langer achter je leven aan hollen, over willen en niet moeten.

20 (34)**Søren Sveistrup, *Oktober***

Op dezelfde dag dat Hartung terugkeert in het parlement, wordt een jonge vrouw vermoord. Op het plaats delict treffen de rechercheurs een kastanjepoppetje aan.

21 (nieuw)**Sven Nys, *Winnaars hebben een plan***

Sven Nys vertelt voor het eerst hoe hij zich ontwikkeld heeft van verlegen jongetje tot de manager, ondernemer en de vader die hij nu is.

22 (23)**Theo Francken en Joren Vermeersch, *Continental zonder grens***

Europa beleeft roerige tijden. Staatssecretaris Theo Francken betoogt dat onder meer de massale immigratie daarvoor verantwoordelijk is.

23 (21)**Sergio Herman, *Sergio's smaakmakers***

In zijn nieuwe thuisboek vertelt Sergio Herman je alles over twintig van zijn favoriete smaakmakers en hoe je deze thuis kunt gebruiken.

15. Lucinda Riley, *De nachtroos*

De elfjarige Anahita uit India reist vlak voor het uitbreken van de Eerste Wereldoorlog samen met de familie van een rijke vriendin mee naar Engeland. Daar ontmoet ze Donald Astbury en zijn sluwe moeder. Een eeuw later komt actrice Rebecca Bradley voor een nieuwe film naar het inmiddels vervalen landgoed Astbury.

24 (31)**Lucinda Riley, *De zeven zussen 2. Storm***

Hoe meer Ally over haar verleden te weten komt, hoe meer vragen er ontstaan. Wat probeert haar vader haar duidelijk te maken? En wie was hij echt?

25 (25)**Marc Legendre en Charrel Cambré, *Robbedoes Special. Rode neuzen***

Sis komt over als een opgewerkte jongen, maar al snel blijkt dat Sis niet lekker in zijn vel zit.

26 (nieuw)**Marnix Beyen, Marc Boone en Bruno De Wever, *Wereldgeschiedenis van Vlaanderen***

Deze geschiedenis van Vlaanderen toont hoe sterk invloeden van buitenaf persoonlijke en collectieve ervaringen hebben bepaald.

27 (29)**Leen Dendievel, *Asem***

Leen Dendievel gaat op zoek naar de oorzaak van haar paniekaanvallen.

28 (26)**Yotam Ottolenghi, *Simpel***

Ottolenghi simpel? Raar maar waar: deze recepten zijn eenvoudig én verleidelijk van smaak.

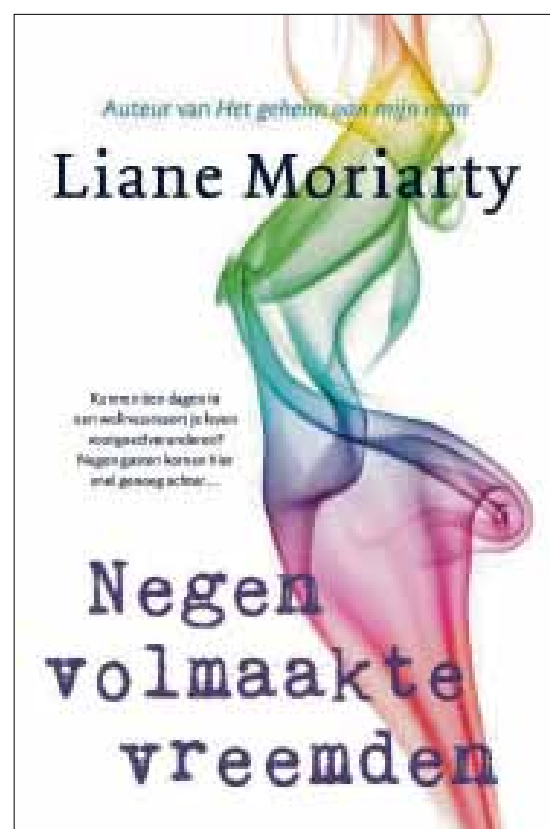
29 (24)**Marc Legendre en Fabio Bono, *De Rode Ridder 259. De Slavin***

In deze editie gaat de Rode Ridder Omero de slavenhandelaar een lesje in menselijkheid geven.

30 (32)**Snoecks 2019**

De nieuwe jaarlijkse uitgave met internationale reportages over reizen, kunst, fashion, design, architectuur en lifestyle.

Bron: boekenvak.be

8. Liane Moriarty, *Negen volmaakte vreemden*

Negen gasten verzamelen zich in een exclusief wellnessresort. Iedereen is hier met een andere reden, of is er nog niet aan toe om de precieze reden onder ogen te zien. Wat zeker is, is dat niemand zich kan voorstellen hoe zwaar de komende tien dagen zullen worden.

BOEKHANDEL

AGENDA

November 2018

NU IN DE BIOSCOOP

HEEL NEDERLAND – Op zoek naar een leuke kinderfilm dit najaar? *Superjuffie*, deel één van de gelijknamige jeugdboekenserie, draait op het moment in de bioscoop. De superjuffie-boeken gaan over juf Josje. Juf Josje is geen gewone juf, want ze heeft meerdere krachten. Haar leerlingen ontdekken al snel haar gave, maar ze beloven deze geheim te houden voor de strenge directeur. www.biosagenda.nl

31 OKTOBER T/M 15 NOVEMBER

HEEL NEDERLAND – *Dikkie Dik*, wie kent de grote oranje kat niet? Dit jaar bestaat *Dikkie Dik* alweer 40 jaar! Dat wordt gevierd met onder andere een theatervoorstelling en feestelijke acties op maar liefst veertien plekken in Nederland. Erg leuk voor ouders, verzorgers en de kleine kinderen. www.bibliotheekrivierenland.nl

3 T/M 11 NOVEMBER

HEEL NEDERLAND – Het is Fiep Westendorp-week! Het thema van deze eerste editie is 'Fiep in het verkeer'. In verschillende boekhandels staan speciale displays met boeken. Klanten die een Fiepboek uit de display kopen, krijgen er een stickervel bij. Daarnaast kun je in meerdere boekhandels gratis Fiep-kleurplaten uitzoeken. www.fiepwestendorp.nl

10 T/M 18 NOVEMBER

HEEL NEDERLAND – Op 10 november begint de Kookboekenweek. Tijdens deze week nemen boekhandels en bibliotheken je graag mee op ontdekkingsreis langs de mooiste kookboeken en de lekkerste activiteiten. Proef en luister mee tijdens de Kookboekendag in Boekhandel Dominicanen, eet mee met schrijfster Mirjam Hommes, bak mee met een taartworkshop en sluit de week goed af op het Foodie Festival in Amsterdam. www.kookboekenweek.nl

14 T/M 17 NOVEMBER

AMSTERDAM – Sinds Gijs Kast debuteerde bij De Harmonie met *Basibos*, een getekende documentaire over Istanbul, werkt hij ook voor het *NRC Handelsblad*, *Het Parool*, *De Morgen* en andere kranten en tijdschriften. In zijn nieuwe boek *Plaza* laat Gijs Kast de rafelranden van de samenleving zien. De KochXBos Gallery staat een paar dagen volledig in het teken van de expositie van Kast. www.deharmonie.nl

20 T/M 25 NOVEMBER

NIJMEGEN – 'Wat horen we als we luisteren?' is het thema van het Wintertuinfestival 2018. Tijdens deze dagen maakt onder meer de Noorse schrijver Johan Harstad, auteur van *Max*, *Mischa* & *Het Ted-offensief*, zijn opwachting. Gover Meit, ook wel bekend als Stefano Keizers, komt vertellen over zijn nieuwe boek *Twee Luitenanten*. Maar ook Auteur Alfred Birney van *De tolk van Java* is aanwezig, samen met nog vele anderen. www.wintertuinfestival.nl

21 NOVEMBER

SNEEK – Flip van Doorn is te gast bij Boekhandel Van der Velde in Sneek om een lezing te geven over zijn nieuwe boek *Een verzonnen koninkrijk*. Flip van Doorn reist regelmatig het hele land door om de natuur en cultuur van Nederland te beschrijven. Door het vele reizen in eigen land realiseerde Doorn zich steeds vaker dat wij dit land hebben verzonnen. Want wat is nou eigenlijk Nederland? www.boekhandelvandervelde.nl

T/M 8 DECEMBER

HEEL NEDERLAND – De solovoorstelling *Ma* is gebaseerd op het gelijknamige boek van Hugo Borst. *Ma* stond altijd klaar voor haar zoon, maar nu zijn de rollen omgedraaid. Een liefdevolle uitvoering van het verhaal van een dementerende moeder in de woorden van haar zoon. Het verhaal wordt sinds 23 september vertolkt door Loek Peters. www.solostories.nl

BOEKHANDEL HET LEESTEKEN, PURMEREND

Beleef Het Leesteken

Het is wel duidelijk dat de inwoners van Purmerend hart hebben voor hun boekhandel. In 2012 ging de winkel Het Boekeneiland failliet. Om toch een boekhandel in het stadje te behouden, startten huidige eigenaar Wouter van Waardt en oud-bedrijfsleider José Ferdinandus samen een crowdfunding-campagne. Daaruit is boekhandel Het Leesteken ontstaan.

Door Anne Visser

Stefanie is bedrijfsleider van Het Leesteken en vertelt dat de winkel inmiddels staat als een huis. 'Wat eerst een hele lege winkel was, is nu helemaal

gevuld. Iedereen weet ons heel goed te vinden. Het Leesteken is ook een belangrijke culturele speler geworden in Purmerend.' Om deze positie te behouden wordt er veel tijd en energie gestoken in samenwerkingen met culturele partners. 'We zijn een boekhandel die heel veel organiseert, zoals iedere maand een Literaire Salon in Theater de Purmarin of een Boek & Café-avond in De Harmonie in Edam. Daarnaast hebben wij ook veel contact met scholen en organiseren wij soms gastcolleges of inspiratieavonden met docenten Nederlands. Maar ook in de winkel hebben wij regelmatig lezingen

waarbij de schrijver langskomt. Soms moeten we zelfs aanvragen voor een lezing afslaan omdat alles al vol zit. Vandaag de dag kun je niet alleen maar wachten tot mensen een boek komen kopen. Je moet er een beleving omheen creëren.'

Op dit moment is Stefanie niet alleen druk met de boekhandel, maar ook met het schrijven van haar eigen boek, dat uitgegeven gaat worden bij Querido. 'Het is het verhaal van mijn opa die in 1945 op vrijwillige basis naar Nederlands-Indië is vertrokken, terwijl mijn oma net twee maanden zwanger was. Daar is hij ook verongelukt. Dus ik heb me altijd afgevraagd: waarom heeft hij dat gedaan? Nadat mijn oma was overleden vonden wij – heel cliché – op zolder, achter een gordijntje, een koffer met brieven van mijn opa. Dagelijks schreef hij aan mijn oma, tot twee dagen voor zijn overlijden. Mijn opa had een enorm goede pen en er zat zoveel tragiek in het verhaal. Ik dacht, hier zit een boek in, hier moet ik iets mee.' Stefanie heeft verder niet de ambitie om meerdere boeken te schrijven.

Stefanie Schulte

'Het is gewoon een verhaal dat verteld moet worden. Met veel sociale, sociologische en culturele lagen. Ondanks dat het schrijven van dit boek een enorm leerzame ervaring is, ligt mijn streven vooral bij het verkopen van boeken en het vinden van een goede match tussen boek en persoon.'

KINDERBOEKWINKEL IN DE WOLKEN, VOORBURG

Mijn favoriete boekhandel

De zesjarige AnneBeau Arkenbout is al net zo dol op Kinderboekwinkel In de Wolken en eigenares Inge als haar ouders. Ethelka Arkenbout vertelt waarom zij, haar man en dochter hier zo graag komen.

'In de gezellige Herenstraat in Voorburg is met stip onze favoriet Kinderboekwinkel In de Wolken. Wanneer we langslopen, en dat is elke week wel een keer, kunnen we het niet laten hier naar binnen te gaan. Meestal om gewoon even te neuzen, want al die boeken lijken te roepen om bekeken te worden! Maar ook geregeld met een mooi excuus, zoals het kopen van een nieuw lees- of knutselboek, een kaart of cadeaubon voor een kinderverjaardag. Dat laatste is echt een fijn cadeau om te geven, om dan achteraf te horen wat voor leuks er is uitgezocht. Tot nu toe staat deze cadeaubon ook altijd op de verlanglijstjes van onze dochter.

'Inge en haar team nemen geduldig de tijd voor het geven van advies en om vragen te beantwoorden over de boeken of leuke smartgames

die er in de winkel te krijgen zijn. Ondertussen kunnen de kinderen aan de lange tafel gaan zitten en zich vermaken met fantasiefiguren of een spel dat daar ligt uitgestald. Niemand die gek opkijkt wanneer er een kind naar binnen rent om even gedag te zeggen of om een plas te doen. Heel gemoedelijk en vriendelijk allemaal.

'Naast de fijne sfeer, interessante etalages, het grote assortiment en ruime kennis van alle medewerkers, wordt er ook nog eens ontzettend veel georganiseerd. Voorlees- en knutseluurtjes voor de kleinsten, signersessies, lezingen voor volwassenen, boekpresentaties, opruimingen, workshops. Laatst kwam zelfs de Gruffalo er een bezoekje brengen!'

AnneBeau, bij Inge op school

BOEKHANDELS DIE DE BOEKENKRANT VERSPREIDEN

Voor een compleet actueel overzicht kijkt u op www.boekenkrant.com/boekhandels. Staat uw naam niet op de lijst, of heeft u aanpassingen? Geef het door via info@boekenkrant.com

NEDERLAND

AALSMEER

Boekhandel Aalsmeer

ALKMAAR

Boekhandel Feijn
Boekhandel Van der Meulen's

ALMELO

Boekhandel Broekhuis

ALPHEN A/D RIJN

Boekhandel Haasbeek
Boekhandel Haasbeek Herenhof

AMERSFOORT

De Algemene Boekhandel
Boekhandel Riemer
Boekhandel Veenendaal

AMSTELVEEN

Boekhandel Venstra

AMSTERDAM

De Amsterdamse Boekhandel
Boekhandel de Dolfijn
Boekhandel Scheltema
Plantage Van der Plas

APELDOORN

Nawijn & Polak
Boekverkopers

ARNHEM

De Arnhemse Kinderboekwinkel
Boekhandel Hijman
Ongerijmd

ASSEN

Boekhandel Van der Velde

BAARN

Boekhandel Den Boer

BADHOEVEDORP

Boekhandel Jaspers

BARNEVELD

Boekhandel Romijn

BEILEN

Boekhandel
Het Logboek

BENNEKOM

Boekhandel Novita

BERGEN OP ZOOM

Quist boeken

BEVERWIJK

Readshop Beverwijk

BILTHOVEN

Bilthovense Boekhandel

BLEISWIJK

Boekhandel
Muilenburg

BODEGRAVEN

Readshop Karssen

BOXMEER

Van Dinter Media

BREDA

Boekhandel Van Kemenade & Hollaers
Libris Boekhandel
Buitelaar

BREUKELEN

Boekhandel van Kralingen

BRUNSSUM

Boekhandel Rob Rozeman

BUNNIK

Boekhandel
Van Ravenswaay

BUNSCHOTEN - SPAKENBURG

Bruna van de Geest

CASTRICUM

Boekhandel Laan

COEVORDEN

Readshop Coevorden

CUIJK

Readshop Cuijk

CULEMBORG

Boekhandel Tomey

DELFT

Boekhandel Ben Kempers
Boekhandel De Omslag

DEN BOSCH

Boekhandel Adr. Heinen

DEN HAAG

Boekhandel Douwes
Boekhandel Van Stockum

DEVENTER

Boekhandel Praamstra

DIJEN

Boekhandel Dieren

DOESBURG

Nieuwenhuis Boek en Buro

DOETINCHEM

Raadgeep & Berrevoets

DORDRECHT

Boekhandel Vos & Van der Leer

DOORN

The Readshop Doorn

DOORWERTH

The Read Shop
Doorwerth

DRACHTEN

Boekhandel Van der Velde

DRONTEN

Voster Boek & Kantoor

EDE

Boek en Buro

EINDHOVEN

Boekhandel
Van Grinsven
Boekhandel Van Piere

EMMEN

Plantage Vermeer

ENKHUIZEN

Smit en Co Boek- en Kantoorboekhandel

ENSCHDEDE

Boekhandel Broekhuis

ETTEN-LEUR

Plantage Etten-Leur

EXLOO

Geerts Warenhuis

GELDROP

Boekhandel
van Grinsven

GOIRLE

Blz. Boekhandel
Buitelaar

GOES

Boekhandel De Koperen
Tuin

GORINCHEM

Boekhandel
de Boekenkist

GOUDA

Boekhandel Verkaaik
Readshop Goverwelle

GRONINGEN

Boekhandel Van der Velde

RIEMER

Boekhandel Riemer

HAARLEM

Boekhandel
Gillissen & Co
Boekhandel H. de Vries
Boeken
Bruna Cronjéstraat

HAAKSBERGEN

Boek en Buro

HARENGN

Boomker Boeken

HAZERSWOUDE

Readshop Hazerswoude

HEDEL

The Readshop Hedel

HEEMSKERK

Bruna Heemskerk

HEEMSTEDE

Boekhandel Blokker

HEERHUGOWAARD

Bruna Middenwaard

HEERLEN

Bij Het Raethuys

HEEZE

Boek- en Kantoorboekhandel Lektura

HELMOND

Boekhandel
de Ganzenveer

HENGELO

Boekhandel Broekhuis

HEUSDEN

Zin in Boeken

HOLTEN

Heusinkveld - Holten

HOOFDDORP

Boekhandel Stevens

HOORN

Hoornse Boekhandel

HOUTEN

Boekhandel Wijs

HUIZEN

Boekhandel Flevo

KAPELLE

Boekhandel Lectori

KERKRADE

Boekhandel Leeskunst

KRIMPEN AAN DEN IJSSEL

Boekhandel Kamerbeek

LEEUWARDEN

Boekhandel Van der Velde

LEIDEN

Boekhandel De Kler
Boekhandel Kooyker

LEIDERSDORP

Boekhandel
van Stockum

LEIDSCHEMENDAM

Boekhandel De Kler

LISSE

Grimbergen

LOCHEM

Boekhandel Lovink

MAARN

Boekhandel Boek & Koek

MAASSLUIS

Boekhandel
Het Keizerrijk

MAASTRICHT

Boekhandel
Dominicanen

DE MEERN

Boekhandel Kees

MEPPEL

Riemer Barth

MIDDELBURG

De Drvkery

MIJDRECHT

Boekhandel Mondria

MONNICKENDAM

Nimo Boek

NAALDWIJK

Boekhandel Vingerling

NIEUWEGEIN

The Read Shop

NIEUWEGEIN

Nieuwegein

NIJKERK

Boekhandel Roodbeen

NIJMEGEN

Boekhandel

NOORDWIJKERHOUT

Boekhandel Wagenaar
& Van Halem

NOOTDORP

Bruna Lange Baan

NUNSPREET

Boekhandel Osinga

OEGSTGEEST

Rijnlandse boekhandel

OISTERWIJK

Boekhandel Oisterwijk

OLDENZAAL

Boekhandel Broekhuis

OOSTERBEEK

Boekhandel

OSS

Boekhandel Derijks

OUDERKERK A/D AMSTEL

Boekhandel Sprey

OUDEWATER

The Readshop

PURMEREND

Oudewater

PURMEREND

Boekhandel het

PUTTERSHOEK

Leesteken

MARJAN HOUTMAN

Lezen en Schrijven

PIJNACKER

Boekhandel van Atten

BRUNA PIJNACKER

Het Witte Huys

RODEN

Boekhandel Daan

NIJMAN

ROERMOND

Plantage Boekhandel

ROOSENDAAL

Boekhandel De

BOEKENWURM

ROSMALEN

Boekhandel De Omslag

ROTTERDAM

Boekhandel Donner

BOEKHANDEL MAXIMUS

Bosch en De Jong

SANTPOORT-NOORD

Bredero Boeken

SCHAGEN

Boekhandel Plukker

SCHEVENINGEN

Boekhandel

SCHEVENINGEN

Scheveningen

SCHIEDAM

Schiedams Boekhuis

SITTARD

Boekhandel Krings

SNEEK

Boekhandel Van der Velde

STEENWIJK

Steenwijk's Boekhuys

TIEL

Boekhandel Arentsen

TILBURG

Gianotten Mutsaers

UITHOORN

The Read Shop Express
Uithoorn

UTRECHT

Boekhandel Kees
Literaire Boekhandel

BROESE BOEKVERKOPERS

Savannah Bay

VALKENSWAARD

Boekhandel Priem

VEENENDAAL

Boekhandel van Kooten

VEGHEL

Bek, Boeken & Bijzonders

VELP GLD

Boekhandel Jansen & de Feijter

VENLO

Boekhandel Koops

VENRAY

Roojboek

VLEUTEN

Boekhandel Kees

VLISSINGEN

Boekhandel 't Spui

VOORBURG

Kinderboekhandel

IN DE WOLKEN

VOORSCHOTEN

Boekhandel De Kler

WAALWIJK

Plantage Bookstore

WAGENINGEN

Boekhandel Kniphorst

WASSENAAR

Boekhandel De Kler

WILLEMSTAD

Boekhandel het

ROZEMARIJNTJE

WINTERSWIJK

Boekhandel Kramer

WOERDEN

Boekhandel De Kler

WORMERVEER

Pasman Boek & Hobby

VLAANDEREN

ANTWERPEN

De Markies

BRASSCHAAT

Standaard
Boekhandel

BRUGGE

De Reyghere

RAAKLIJN

Letters & Co

GENK

Malpertuis

GENT

Walry

HEIST-OP-DEN-BERG

Het Voorwoord

IJMUIDEN

The Read Shop Express
Ijmuiden

IJSSELSTEIN

Boekhandel Logica

ZEIST

Groenveld Boeken

Boekhandel Kramer & Van Doorn

ZEVENAAR

Rebers Boek en Buro

ZOETERMEER

Boekhandel De Kler

SONNEVELD

Haasbeek

ZUTPHEN

Boekhandel Som

WACHTEN OP DE KERSTMAN

WACHTEN TOT DE KERSTDAGEN IS NOG NOOIT ZO LEUK GEWEEST!

- ★ Kerstman minifiguur
- ★ 3D adventkalender
- ★ stickervellen

LEGO, the LEGO logo, the Brick and Knob configurations and the Minifigure are trademarks of the LEGO Group. ©2018 The LEGO Group. Produced by AMEET Sp. z o.o. under license from the LEGO Group.

Neem een abonnement!

Aanmelden kan via boekenkrant.com/abo (of vul de bon in)

Ik neem een abonnement op:

- Twaalf nummers van de *Boekenkrant* + alle specials voor € 30,-
- Zes nummers van de *BKJunior* voor € 15,-
- Zes nummers van de *BKYA* voor € 15,-
- Zes nummers van de *BKFilosofie* voor € 15,-
- Zes nummers van de *BKGeschiedenis* voor € 15,-

NAAM

M/V

STRAAT

POSTCODE

PLAATS

LAND

E-MAIL

TELEFOON

IBAN NUMMER

BETALING

- AUTOMATISCHE INCASSO
 PER FACTUUR (+ 2,50 ADMINISTRATIEKOSTEN)

GEBOORTEDATUM

HANDTEKENING

BK1118

BOEKENKRANT

Stuur deze bon naar: Boekenkrant,
Visscherplein 16o K22, 3511 LX Utrecht, Nederland

ROMAN

ONZICHTBAAR

Edith van Walsum

Een roman over vervreemding, eenzaamheid en hoop. *Onzichtbaar* is de vierde roman van de Hoornse auteur Edith van Walsum.

LetterRijn

LEZERSADVIES

Elke maand kun je in deze rubriek kennismaken met een *Boekenkrant*-lezer. Deze maand: Gerard Hilbrants.

Wat doe je in het dagelijks leven?

'Ik ben Ambtelijk Secretaris van de Ondernemingsraad van de Dienst Uitvoering Onderwijs (DUO) in Groningen. Daarnaast besteed ik tijd aan het lezen van boeken, muziek en toneelspel, als acteur bij diverse toneelgezelschappen.'

Waar haal je de *Boekenkrant* op?

'Bij Van der Velde in Groningen, een fantastische boekhandel waar je uren kunt vertoeven. Snuffelen tussen boeken, zitten aan de leestafel met een kopje koffie. In de stad hebben we twee vestigingen, elk met een eigen identiteit. Op dezelfde dag ga ik altijd naar beide locaties toe.'

Hoe is je liefde voor lezen ooit

begonnen?

'Op de basisschool leer je de vaardigheid om een stuk tekst te lezen en te begrijpen, maar de liefde voor het lezen komt niet automatisch daarna. Gelukkig had ik een onderwijzer die wekelijks een halfuurtje in de klas voorlas uit een boek. *Het Sleutelkruid* van Paul Biegel was een van die boeken. Ik herinner me nog steeds het verhaal. De liefde voor het lezen was gewekt.'

Welk boek zou je aan iedereen aanraden?

'Hoewel het beleven van een boek heel persoonsgebonden is, zou ik er toch twee willen aanraden. De eerste is *De onrustzaaiër* van Willem van Maanen, een al wat ouder boek maar nog steeds passend in deze tijd. Het gaat over Chris, een idealist, die als onderwijzer in een ingedut stadje komt, vol van vooroordelen en weerstanden. Het tweede boek is van Hans Hellmut Kirst, *De nacht*

van de lange messen, over een groep SS-mannen die wordt opgeleid voor het uit de weg ruimen van politieke tegenstanders. Ik las het boek als achttienjarige en het maakte diepe indruk op mij.'

Welk boek heb je nooit uitgelezen?

'Gewoonlijk lees ik een boek waaraan ik begin helemaal tot aan het einde, dit uit respect voor de schrijver. Maar een boek dat ik nog steeds niet heb uitgelezen, is *Christmas at Fontaine's* van William Kotzwinkle. Er is een verhaal bij. Het boek kreeg ik in december 1982 en omdat het zich afspeelt rond de kerstdagen, vind ik dat het ook alleen gelezen kan worden rond deze tijd. Elke jaar kom ik weer een stukje verder.'

Welk boek ligt er op dit moment op je nachtkastje?

'De laatste van Dan Brown: *Oorsprong*. Het is er weer een die je zo snel mogelijk wilt uitlezen.'

Gerard Hilbrants

WIN DIT BOEK

Marion Poschmann, *De pijnboom eilanden*, vertaling: Annemarie Vlaming, uitgeverij Ambo|Anthos, 176 pagina's (€ 19,99)

Gilbert Silvester vliegt naar Japan, waar hij het reisverslag van de klassieke dichter Basho in handen krijgt. Samen met de suïcidale student Yosa begint hij een opmerkelijke reis.

WIN EEN BOEK

Welke drie schrijvers zijn in dit beeld verborgen? Stuur de namen voor 26 november naar redactie@boekenkrant.com met als onderwerp 'Win een boek'. Vermeld ook je naam en adres. Onder de goede inzendingen wordt een exemplaar van *De pijnboom eilanden* van Marion Poschmann verloot.

VORIGE KEER

Wie waren de drie schrijvers verborgen in het beeld in het augustusnummer? Het goede antwoord is: **Japke-d. Bouma**, **Søren Sveistrup** en **Marente de Moor**.

WINNAAR

Søren Sveistrup, *Oktober*, vertaling: Corry van Bree, A.W. Bruna Uitgevers, 432 pagina's (€ 18,99)

Uit de achtenveertig goede inzendingen trokken we drie winnaars: **Leoni Geertsema**, **Edith Owel** en **Frans-Jan Mulschlegel**. Zij winnen een exemplaar van *Oktober* van Søren Sveistrup. Gefeliciteerd!

COLOFON

Over de *Boekenkrant*

De *Boekenkrant* biedt kwaliteit voor een breed publiek. Onze onafhankelijke redactie besteedt aandacht aan literatuur, spanning, jeugd, strips en non-fictie. Iedere eerste maandag van de maand verschijnt de papieren editie, die wordt verspreid via boekhandels, bibliotheken en scholen in Nederland en Vlaanderen. Tevens is het mogelijk om als particulier een abonnement te nemen en de *Boekenkrant* thuisgestuurd te krijgen. Daarnaast plaatst de redactie regelmatig nieuwe artikelen op www.boekenkrant.com.

Specials

Naast de reguliere *Boekenkrant* verschijnen er ook regelmatig specials over verschillende thema's.

• BKYA 3 december

Contact

Uphill Battle boekpromotie, Visschersplein 160, k32 3511 LX Utrecht, Nederland. Telefoon: + 31 30 2231718

Redactie

redactie@boekenkrant.com

Informatie over adverteren

verkoop@boekenkrant.com

Abonnementenservice

abo@boekenkrant.com
Telefoon: +31 881 102005

Online

www.boekenkrant.com
[facebook.com/deboekenkrant](https://www.facebook.com/deboekenkrant)
[@boekenkrant](https://twitter.com/boekenkrant)
[@boekenkrant](https://www.instagram.com/boekenkrant)

Oplage 21.000

De volgende *Boekenkrant* verschijnt op 3 december 2018

Het team

Eindredacteur: Nicole van der Elst
Redacteurs: Janneke Blok, Mirjam Mulder en Anne Visser
Corrector: Christine Tinssen
Medewerkers: Wouter Adriaansen, Isa Altink, Anne van Blijderveen, Zofeyah Braam, Mireille Bregman, Wendy Claes, Jacqueline Coppens, Pim Cornelussen, Oglaya Doua, Aefke ten Hagen, Ezra Hakze, Katy Hurkmans, Hugo Jager, Lex Jansen, Istvan Kops, Erik de Vries Lentsch, Mieke van Meer, Laura Molenaar, Selma Oueddan, Nora van Ouwerkerk, Hans Pols, Ira Pronk, Emma Ringelding, Ellen Rooms, Elisa Ros Villarte, Yannick Schueler, Nikki Spoelstra, Barbara Starink, Pieter-Jan Sterenborg, Erwin Suvaal, Carien Touwen, Gerda Visser, Sonja Wessels, Saraï van Well, Tanja Wilming.
Vormgeving: Titus Vegter

Hoofdredacteur/uitgever: Jan Louwers

MEDEWERKERS

Janneke Blok

Anne van Blijderveen

Wendy Claes

Jacqueline Coppens

Nicole van der Elst

Oglaya Doua

Hugo Jager

Mieke van Meer

Mirjam Mulder

Selma Oueddan

Nora van Ouwerkerk

Hans Pols

Nikki Spoelstra

Titus Vegter

Anne Visser

NU IN DE BOEKHANDEL

Van Kooten

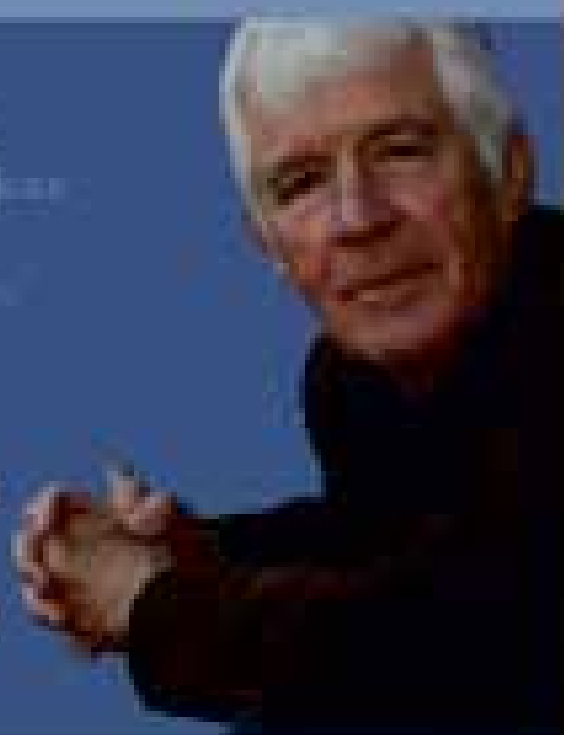
STERK
VERDUND

Naalderdewerke
mech het moeilike
mech het grilke
mech het frouwe

dech

Het wezenlike

Kees van Kooten

VAN OORSCHOT

DE NIEUWE
DUNDRUK

WWW.VANOORSCHOT.NL